

Groninger bijbelleesrooster voor 4 jr + commentaar, jaar-4

1 januari: Johannes 1:1-34

Het laatste jaar van dit bijbelleesrooster beginnen we met het Evangelie naar Johannes. Meer dan veel andere teksten uit de bijbel zijn de woorden uit dit Evangelie geschikt om te overdenken. Dit geldt in ieder geval voor de eerste woorden van dit Evangelie. Vraag eerst aan de Heilige Geest of je mag begrijpen wat je straks gaat lezen. Dat je niet alleen de tekst begrijpt, maar ook de stem van de Vader die ook nog vandaag tot de mensen spreekt.

Vergelijk het begin van dit Evangelie met de woorden uit Genesis 1: 1-5. In het begin was het Woord. Johannes identificeert het Woord met Jezus. Helemaal aan het begin, van de schepping, van de kerk, van dit nieuwe jaar en van je eigen leven gaat het dus blijkbaar al om Jezus. Alles draait om Hem. In hem is het leven, ook jouw leven. Vraag aan God of je mag gaan ontdekken wat dit betekent.

In het stuk van vandaag komen we Johannes tegen. Johannes is een bijzonder man. Een man uit één stuk. Hij doopt, en roept op tot bekering. Door het stuk te lezen, vraag je samen met de priesters en leviëten van toen aan Johannes: "wie bent u?" Maar Johannes wijst naar Jezus. Blijkbaar gaat het om Jezus. Johannes zet zichzelf neer als getuige. Hij getuigt over Jezus: "en dat heb ik gezien, en ik getuig dat Hij de Zoon van God is" (1:34). Jezus is de Zoon van God. Begrijp je wat je leest?

2 januari: Johannes 1:35-50

Johannes staat er weer. Met twee van zijn leerlingen. Door dit stuk te lezen sta jij hier ook bij. Van wie ben jij een leerling? Word maar een discipel van Johannes, en luister naar wat hij zegt. Hij wijst naar Jezus: "...daar is het lam van God". De twee leerlingen gaan achter Jezus aan. Mooi is dat, ze luisteren niet alleen naar Johannes, ze gaan meteen tot actie over. Dan draait Jezus zich opeens om en Hij vraagt: "wat zoeken jullie?" Wat zoek je eigenlijk bij Jezus? De leerlingen vragen aan Jezus waar Hij woont. Een beetje een rare vraag, misschien weten ze niet goed wat ze moeten zeggen. Maar het maakt niet uit; Jezus nodigt ze uit bij Hem te komen. Hij nodigt ook jou uit om bij Hem te komen. Hij weet al hoe je heet (1:42).

3 januari: Johannes 2:1-12

De aandacht is verlegd door Johannes, van zichzelf naar Jezus. Vraag aan de Heilige Geest of je echt mag gaan begrijpen wat je leest. Jezus gaat naar een feest, een bruiloft. Als het feest in duigen dreigt te vallen doordat de wijn op raakt, kaart Maria het probleem aan bij Jezus. Maria verwacht hier al iets van Jezus wat de rest van de feestgangers nog niet verwacht. Leer van Maria: "doe wat Hij zegt, wat het ook is". Verleg voor jezelf ook de aandacht naar Jezus. Verwacht alles van Hem. Gaat het bij jou ook steeds meer over Jezus?

4 januari: Johannes 2:13-3:21

Lees het stuk aandachtig door. Vraag aan God de genade dat je mag gaan begrijpen hoe je opnieuw geboren kunt worden. Jezus is iemand die opvalt. Dit is duidelijk na de gebeurtenissen in Kana en bij de tempel. Nikodemus komt naar deze Jezus toe voor een gesprek. Het gesprek van vandaag vindt plaats in het donker. Nikodemus komt als het ware 'stiekem' bij Jezus. Door dit stuk te lezen, sta jij er ook bij. Jezus vindt het niet erg dat je niet in één keer de stap zet om in vol daglicht bij Hem te komen. Niemand hoeft Hem iets over de mens te vertellen, want Hij weet wat er in de mens omgaat (2:25). Maar Jezus wil dat iederéén gelooft, en eeuwig leven heeft. Hoe? Jezus zegt: je moet nóg een keer geboren worden. Aan Nikodemus kun je al een beetje zien wat dit betekent; hij is het, die het verderop opneemt voor Jezus (Joh. 7:50). En bij Jezus' dood is hij één van de weinigen die helpt Jezus te begraven en daarvoor kostbare kruiden ter beschikking stelt (Joh. 19:39).

Om deze dag te overdenken: "Wie oprecht handelt zoekt het licht op, zodat zichtbaar wordt dat God werkzaam is in alles wat hij doet" (3:21).

5 januari: Johannes 3:22-4:42

Als er één ding duidelijk wordt uit het evangelie van Johannes, is dat het niet om hém gaat. Het gaat om Jezus. Verleg daarom weer je aandacht naar deze Jezus. Vraag eerst weer of je iets mag gaan begrijpen van wie Hij is.

We staan samen met een Samaritaanse vrouw bij een waterput, met Jezus. De vrouw grijpt de gelegenheid aan om met Jezus te discussiëren over allerlei belangrijke politieke kwesties. Maar Jezus is niet iemand om interessante discussies mee te houden. Hij kent je door en door. Er is geen verstopping mogelijk. "Je hebt vijf mannen gehad, en degene die je nu hebt is je man niet". Er zijn geen plekken waar je je kunt verstoppen voor Jezus. Hij wil dat we zien dat Hij de gezalfde is, die ons alles zal vertellen (4:25).

Johannes getuigt van het getuigenis van de vrouw (4:39). Het gaat Johannes om Jezus. Daarvan is hij getuige. Hij vertelt dat de vrouw getuige wordt. Hij wil dat jij ook getuige wordt van Jezus. Laat je dan ook overtuigen door het getuigenis van Johannes (Ik getuig dat Hij de Zoon van God is) en het getuigenis van de Samaritaanse vrouw (Hij weet alles van me).

6 januari: Johannes 4:43-5:18

Voordat je gaat lezen: vraag of tot je door mag dringen wat je leest. En wie deze Jezus is, waar Johannes ons op wijst.

Johannes vertelt ons over Jezus, dat Hij mensen geneest. Johannes heeft de Geest als een duif op Jezus zien neerdalen. Hij heeft Hem water in wijn zien veranderen. En hij heeft ook mensen die ziek waren, genezen zien worden. Johannes bedoelt maar: deze Jezus móet wel de Zoon van God zijn (1:34)!

Johannes voert zoveel mogelijk van Jezus' tekenen en wonderen als bewijs op. Jezus zélf wil niet dat wij alleen kijken naar zijn wonderen en tekenen. Want Hij weet hoe slecht wij zijn. (Zie de menselijke reacties op de wonderen van Jezus: 'het is sabbat, het is niet toegestaan een slaapmat te dragen!' (5,10). Maar Jezus ziet ons ook in medelijden, en Hij weet hoe lang wij al ziek zijn (5:6). Het is zijn verlangen om ons beter te maken. Wil je gezond worden?

7 januari: Johannes 5:19-47

Lees het stuk aandachtig door met de indringende vraag in je gedachten: geloof je wat Jezus over zichzelf zegt? Johannes wijst Hem aan als Zoon van God. Jezus zélf zegt het ook (5:23): "dan zal iedereen de Zoon eer betuigen zoals men de Vader eert". Eerder verlegde Johannes al de aandacht van zichzelf naar Jezus. Nu doet Jezus zelf dit ook. Hij zegt: "Johannes was een lamp die helder brandde, en u heeft zich een tijd in zijn licht verheugd. Maar ik heb een belangrijker getuigenis dan Johannes,...". De schriftgeleerden van die tijd kunnen Jezus niet accepteren, ook al bestuderen zij dagelijks wat er in de Schriften staat! Door dit stuk te lezen sta je bij de schriftgeleerden. Je kunt er niet omheen: geloof jij wat Jezus zegt?

8 januari: Johannes 6:1-27

Vraag eerst in een gebed of je mag begrijpen wat je leest. Door te lezen, sta jijzelf ook tussen de grote menigte mensen die gezien hebben welke wondertekenen Hij bij zieken deed. Jezus lijkt eerst de stilte te willen opzoeken. Met dat doel ging Hij al vaker de berg op om te spreken met de Vader. Maar als Jezus om zich heen kijkt, ziet Hij dat er een enorme menigte mensen naar Hem toe komt. Dan gebeurt er een geweldig wonder. De hele menigte krijgt te eten van vijf broden en twee vissen. En als iedereen gegeten heeft, is daar misschien wel het grootste teken: er is nog eten óver! De leerlingen krijgen de opdracht het overgebleven brood te verzamelen. Jezus legt er de nadruk op, dat ze niets van het overgebleven eten verspillen. Later vergelijkt Jezus zichzelf met het brood. Hij is het brood dat door het te eten niet minder wordt, maar méér. Jezus deelt zichzelf uit, en door Hem te eten, stil je niet alleen je tijdelijke honger, maar krijg je eeuwig leven in overvloed. Maar pas op: het leven dat ontstaat bij Jezus, mag niet verspild worden! Verzamel alles om te eten en uit te delen!

9 januari: Johannes 6:28-71

Verleg opnieuw je aandacht naar Jezus. Lees het evangeli gedeelte aandachtig door. Vraag of je mag begrijpen wat Jezus zegt, Hij is het brood dat leven geeft. Herken je jezelf in de reactie van de menigte? Eerst ben je enthousiast, want je ziet geweldige tekens. En wat wil je daarna? Nóg meer tekenen en wonderen (vs. 30)! Let ook op de enthousiaste reactie in vers 34: Geef ons altijd dat brood, Heer! Dan zegt Jezus twee keer: "Ik ben het brood dat leven geeft". Je moet mijn lichaam eten en mijn bloed drinken. Voor veel Joden uit de menigte, die eerst zo enthousiast waren, wordt dit toch te gek. Trouwens, het was voor Joden verboden om bloed te nuttigen, want in het bloed zit het leven! Als je de kruisweg die Jezus ging op je laat inwerken, kun je op een soortgelijke manier verontwaardigd raken van de pretentie van deze Jezus. De zonden van de wereld wegnemen?? Maak je maar eens een voorstelling van de mensen voor wie Jezus een aanstoot was, en ontdek hoe dat ook voor jou zo kan zijn. Om deze dag te overwegen: Matteüs 11:2-6.

10 januari: Psalm 109:1-20

Geen vrolijke psalm, maar een "wraakpsalm." Op het moment dat ik dit schrijf zijn we in ons land aan het discussiëren over de grenzen van de vrijheid van meningsuiting, over aanzetten tot haat. Doet deze psalm dat ook? Allereerst: deze psalm is geen pamflet om mensen tot haat aan te zetten, maar een gebed van een uiterst getergd persoon tot God om recht te doen. Let op vers 4: de man zelf heeft juist veel voor zijn tegenstanders gebeden, hij heeft hen liefgehad! En laten we niet vergeten: het was niet niks wat hem is aangedaan. Wat hij meemaakte van hun kant was: vijandigheid, bedrog, beschuldigingen, leugens, haat, bestrijding, kwaad, ontrouw, vervolging, moord, vervloekingen. Maar op een gegeven moment kwam er blijkbaar een eind aan zijn geduld en sloeg zijn gebed om van voorbede in het afroepen van Gods straf. Mocht ik ooit in zo'n noodsituatie verzeild raken, dan hoop ik als volgeling van Jezus op meer geduld, om voor mijn vijanden te blijven bidden, zolang de zon nog schijnt voor alle mensen, goed en kwaad (Matteüs 5:43-45).

11 januari: Psalm 109:21-31

Ook in het Nieuwe Testament kom ik Psalm 109 tegen: Petrus heeft deze psalm geciteerd in verband met de dood van Judas en de noodzaak van een opvolger voor hem (Handelingen 1:20). Daarom zal ik ook niet zeggen dat Psalm 109 voor ons als christenen compleet uit de tijd is. Tegelijk: wat Petrus aanhaalt is maar een klein stukje, het gedeelte dat een ander het ambt van deze vijand van Christus moet overnemen (vers 8). Ik hoor hem verder zijn voormalige collega Judas niet uitvloeken. Ik hoor hem gelukkig ook niets zeggen over wat hij de kinderen van Judas allemaal toewent aan ellende. Ik zal - nog helemaal afgezien van het ouderwetse taalgebruik - psalm 109:4 in de kerkdienst niet als psalm opgeven: "verwees zijn kroost, verweeuw zijn gade, laat op genaad' of ongenade zijn kinderen bedelen en dolen en opgejaagd zijn uit hun hollen." Zolang God nog geduld heeft met onze vijandige wereld, zing ik dat niet. Ik hoop de dag van zijn toorn en wraak net als Hij zelf eerst met geduld af te wachten.

12 januari: Johannes 7:1-36

Bid, dat je door deze woorden te lezen dichter bij Jezus mag komen, en meer van Hem mag gaan begrijpen.

Het gaat over Jezus. Nadat velen Hem de rug weer hebben toegekeerd, trekt Hij door Galilea. Door dit evangeli gedeelte te lezen ga je iets proeven van de situatie waarin Jezus verkeert. Mensen bejubelen Hem om de spectaculaire tekenen die Hij heeft laten zien. Tegelijkertijd kijken de mensen niet door de tekenen heen. Mensen keren zich weer van Hem af, maar verzamelen zich dan toch weer om Hem heen. Door te lezen, sta je erbij en je ziet dat ook zijn eigen broers Hem niet in bescherming nemen. "Blijf dan niet hier, ga naar Judea", zeggen ze. Dáár is het onveilig, de Joden proberen Hem te doden. Maar Jezus neemt zijn broers wél in bescherming, door niet ópenlijk naar Jeruzalem te gaan. En in Jeruzalem blijkt, dat iedereen versteld staat van zijn woorden.

Verleg je aandacht naar deze Jezus. Proef iets van de tweestrijd die Hij doormaakt. Zie het beeld van Hem al weerspiegeld worden door Jozef in het Oude Testament: zijn broers hadden hem verkocht. Nu is hij koning. Hoe zal hij zich bekend maken aan zijn broers, nu zij hem weer komen opzoeken?

13 januari: Johannes 7:37-8:20

Luister naar de woorden van Jezus en de reacties van de mensen daarop. Probeer ook je eigen reactie op Jezus te formuleren. In hoofdstuk 8 kun je lezen dat Jezus de vrouw die overspel pleegde, niet veroordeelt. Hij veroordeelt ook jou niet. Hij maakt je vrij om niet meer te zondigen. In vs. 50 van hoofdstuk 7 komen we Nikodemus weer tegen. Kwam hij eerst nog in de nacht bij Jezus, nu neemt hij het voor Jezus op bij de leiders van de Joden. Hij blijft niet meer in de schaduw staan. Met de kracht van God komt hij steeds meer openlijk uit voor Jezus. Wat kun jij leren van Nikodemus?

14 januari: Johannes 8:21-59

Vraag eerst in gebed of je mag begrijpen wat er staat. Vraag of steeds dieper tot je mag doordringen wie Jezus is. Het evangelie van Johannes begon met het getuigenis van Johannes over Jezus. Nu is de aandacht volledig gericht op Jezus. Eerst op zijn tekenen en wonderen, maar nu ook steeds meer op wat Hij zélf zegt. Laat goed tot je doordringen wat deze Jezus zegt, terwijl Hij aan het woord is in dit evangelie. Als je de woorden van Jezus bijvoorbeeld zou onderstrepen dan valt het op dat Jezus volop de aandacht op zichzelf richt. Johannes richtte al de aandacht op Jezus. Dat deed hij niet uit beleefdheid. Als Jezus van Johannes het woord krijgt, is dat niet om het beleefd weer door te geven aan iemand anders! Blijkbaar gaat het om Jezus zélf. Gaat het jou om Jezus zelf?

Om deze dag te overwegen: Jezus zegt: "Wanneer ik mezelf zou eren, zou mijn eer niets betekenen, maar het is de Vader die mij eert, de Vader van wie u zegt dat hij onze God is, hoewel u hem niet kent. Ik ken hem."

15 januari: Johannes 9

Bid of de Geest je duidelijk mag maken wat er staat. Het zijn niet alleen de woorden en zinnen, maar het is de stem van de Vader die ook nu nog tot mensen spreekt. Door de woorden uit het evangelie te lezen, zie ook jij dat er een blinde man genezen wordt. Weer is de reactie op het wonder teken dubbelzinnig. Iedereen loopt te hoop en iedereen heeft een mening. Bijna niemand ziet door het teken heen. Pas op dat op de dag van het oordeel de mensen van Nineve niet zullen opstaan om ook jou te veroordelen, "want zij hebben zich bekeerd na de prediking van Jona, en hier zien jullie iemand die méér is dan Jona!" (Lucas 11:32). Door te lezen komt de vraag aan de man die blind was, ook bij jou: wat denk jij van deze Jezus?

16 januari: Johannes 10

Verleg - ook in gebed - de aandacht eerst weer naar Jezus. Alles draait om Hem. Om te beschrijven wie Hij is, worden in de bijbel heel veel beelden gebruikt. In het Johannes' evangelie is Jezus al vergeleken met het licht dat schijnt in de duisternis. Hij is ook het ware brood uit de hemel, en het levende water. In Johannes 10 worden we geconfronteerd met één van de mooiste beelden uit de bijbel. Jezus zegt: Ik ben de goede herder. Laat je overtuigen door het getuigenis van Johannes. Proef de woorden van Jezus zélf, en wees kritisch op je eigen reactie. Herken jij de stem van jouw Herder?

Lees vandaag ook: Psalm 23:

De HEER is mijn herder,
het ontbreekt mij aan niets.
Hij laat mij rusten in groene weiden
en voert mij naar vredig water,
Hij geeft mij nieuwe kracht
en leidt mij langs veilige paden
Tot eer van zijn naam.

uw stok en uw staf,
zij geven mij moed.

U nodigt mij aan tafel
voor het oog van de vijand,
U zalft mijn hoofd met olie,
Mijn beker vloeit over.

Al gaat mijn weg
door een donker dal,
ik vrees geen gevaar,
want U bent bij mij,

Geluk en genade volgen mij
alle dagen van mijn leven,
ik keer terug in het huis van de HEER
tot in lengte van dagen.

17 januari: Johannes 11:1-44

Het dralen van Jezus is erop gericht om Maria en Marta binnen te voeren in het geheim van de opstanding. Dat Lazarus uit de dood teruggeroepen gaat worden, heeft niet alleen te maken met het feit, dat Jezus de macht heeft om de dood te overwinnen. Het zit 'm ten diepste vast op het feit, dat Hij zelf de opstanding in eigen persoon is. Jezus is geen 'afgod' die zelfs het staaltje van dodenopwekking verrichten kan. Jezus gaat in eigen persoon dat wat aan de dood ten grondslag ligt, de doodsschuld weg-nemen door zijn eigen dood aan het kruis, een dood die in Joh.11 aanstaande is. Ook nu weer is het wonder aan Lazarus verricht, een teken dat zich helemaal samentrekt op de betekenis van Jezus Christus zelf. Daarom: wie in Mij gelooft, ook van hem geldt dat hij zal leven ook al is hij gestorven.

18 januari: Johannes 11:45-12:19

Te midden van al het gekonkel en het wondergeloof van de mensen die zich om Jezus verdringen, stijgt de geur van Maria's nardusolie op. Het lijkt verspilling, maar het is in wezen het uitgieten van al Maria's liefde over Jezus heen. In deze kostbare mirre schenkt zij zichzelf aan Jezus weg. Het is vol symboliek: Jezus'voeten, het laagste, gezalfd met het duurste van het duurste, en vervolgens ingemas-seerd en afgedroogd met het hoogste dat Maria van haarzelf in huis heeft: haar haren, haar kroon. Al onze kronen aan uw voet, dat gebeurt hier letterlijk. Het huis geurt inmiddels al wel naar de grafspe-lonk waarin Jezus binnenkort gelegd zal worden, zo zegt Jezus zelf immers. Liefde en naderende dood: het zet alles in een enorme spanning. De intocht in Jeruzalem lijkt alles nog te verbloemen. Geen vuiltje aan de lucht, gestoffeerde straten, komt laten wij aanbidden. Maar het is schijn.

19 januari: Johannes 12:20-50

Het uur van de in de aarde gezaaide graankorrel staat voor de deur. Jezus noemt het Zijn ure. Als een rode draad zigzagt dat uur van Jezus al vanaf de bruiloft in Kana (Joh.2) door het evangelie heen. Naar dit uur stuwt alles toe. Alle spreken en alle tekenen van Jezus zijn daarop gericht. Het is de ure van zijn verheerlijking, van zijn verhoging. Zoals de slang eens verhoogd werd in de woestijn op een paal, zo gaat Jezus verhoogd worden aan een kruispaal: en wie in geloof naar Hem opziet, zal omhooggetrokken worden vanuit de dood naar het leven. Ik zal allen tot Mij trekken, zegt Jezus. Het zijn die 'allen' die de Vader aan Hem gegeven heeft, want uit jezelf kun je niet geloven en tot de Zoon komen. En toch: ik wordt opgeroepen om naar de verhoogde Zoon te kijken. Om m'n ogen open te doen en niet mee te doen met de blindheid die alom heerst. Dat is mijn verantwoordelijkheid.

20 januari: Psalm 110

De kracht van psalm 110 is gelegen in het feit, dat de koning die ten tonele gevoerd wordt ook en juist priester is. Hij is er niet op uit om te verderven. Hij is juist ten strijde getrokken tegen mijn schuld en mijn dood en heeft die aan het kruis voor mij overwonnen. Dat levert 'gewilligheid' op, zo'n koning daar wil je gewoon graag achteraan, dat levert een jeugd op die als de morgendauw opkomt in heilige feestdos: zwaarden zijn hier al een beetje aan het omsmelten tot tuingereedschappen, nietwaar, eigen-lijk is de strijd al gestreden en staan we langs de weg te handenklappen voor onze Heer die koning is, want priester. Tegelijk: achter deze liefde van de Vader ligt alleen nog het oordeel, wie zich nu nog niet in vreugde gewonnen geeft aan deze Melchizedek, deze koning van vrede en gerechtigheid, die komt Hem tegen. Maar genade roemt tegen zulk oordeel.

21 januari: Johannes 13

Zoëven zijn Jezus'voeten nog met nardusolie gewassen door Maria (12:1-11). Nu komt het tegen-beeld: Jezus wordt aller dienaar. Filipp.2 zegt, dat Hij zich totaal leeggeschud heeft voor ons, ja voor ons slaaf geworden is tot op het kruis. En nu is het aan ons dat wij elkaar zullen liefhebben, niet maar naar onze eigen maatstaven, want het zit niet zo in ons om elkaar de voeten te wassen (-wij drogen el-kaar liever op een andere manier af-), om werkelijk je de minste van die ander te betonen. De maatstaf is Jezus zelf: 'gelijk Ik u liefgehad heb, dat gij elkaar liefhebt'. Ga maar eens na, wat je vandaag dan nog praktisch naar elkaar toe in te halen en christelijk bij te stellen hebt. En dat niet, omdat dat moet, maar omdat je achter Christus aan niet anders kunt en wilt.

22 januari: Johannes 14

Nu komen we bij Jezus' afscheidswaarden. Zijn testament. Laatste wilsbeschikking. Daarin speelt Je-zus' onderwijs, beter: Jezus' blijde aankondiging van de Heilige Geest een centrale rol. Jezus gaat heen, Hij laat ons zijn Geest achter. Het wil mij voorkomen, dat we in onze charismatische tijd, die zwanger is van allerlei speciaals van de Geest, dit basisonderwijs van Jezus als het fundamentele on-derwijs over de Heilige Geest dienen aan te houden. Hier spreekt niet maar een charismatische ge-meente over wie de Geest nu eigenlijk is (zoals de gemeente van Korinte bijvoorbeeld), zelfs Paulus is hier niet aan het woord over de Geest, nee de Zoon zelf. En steeds koppelt Jezus daarbij ook terug op de Vader. Vader en Zoon beloven hier de Geest en kondigen aan wat ons te wachten staat. Het is heel eenvoudig: dat de Geest ons verbindt aan wat de Vader in de zending van de Zoon voor ons gedaan heeft. Dat is de grote 'bijstand', de enige troost in leven en sterven die we mogen verwachten. Hou eens bij wat de Geest allemaal volgens deze woorden van Jezus voor ons doet; en bemerk tot je grote vreugde, dat de Geest mij gelukkig helemaal terugwerpt op Jezus Christus, in alles, met lichaam en ziel. En niet op mezelf dus. Al is wel pertinent duidelijk, dat het voor mij nu aankomt op het bewaren van wat Christus mij door zijn Geest geeft: zijn woorden van eeuwig leven. En 'bewaren' is naar Je-zus'gelijkenis niet: wegbergen in de grond. Een geloofsdocument opgeborgen ergens in een la van je bestaan. Bewaren is: ermee aan de gang gaan. Jezus' woorden kun je allen maar leven.

23 januari: Johannes 15

De vrucht waar Jezus op doelt bestaat blijkbaar allereerst uit: elkaar liefhebben (9-17) en van Jezus getuigen (en dat tegen de haat van de wereld in, 18-27). Getuigende liefde dus. Daarin mogen we, geplant in de wijngaard van de Vader (Jesaja 5), en nu geënt op de volbrachte liefde van de Zoon, een geur en een smaak van Jezus Christus zijn. God houdt van goede druiven. Ja, God heeft onder het regime van de Geest de beste wijn voor het laatst bewaard.

24 januari: Johannes 16

Jezus trekt nu alles samen op het werk van De Vader, Hemzelf en de Geest. Nu de ure er zo goed als is, nu komen er krachten in het geding die mensen niet meer kunnen manen. God komt thans geheel alleen te staan om de daad van het overwinnen van de Tegenstander te volvoeren. De discipelen zullen uiteenstuiven. Verdriet, onmacht, onbegrip en angst zullen hen alle kanten opjagen. Alleen God drieëinig is tegen deze ure opgewassen. Het is aangrijpend hoe Jezus telkens de Vader en de Geest erbij betreft, nu het grote Heilsfeit, de beslissende wending in de geschiedenis volbracht moet gaan worden. De Vader laat hem niet alleen, ook niet in de ure van het kruis (16:31), al komt straks in de diepste diepte van het lijden wel Jezus' kreet over de verlatenheid van de Vader (onontwarbaar mysterie, dat we ook maar aanbeddend zo moeten laten); en ondertussen staat de Heilige Geest op uitgestort worden, stromen van leven, die de aarde getuigend, maar daarin ook veroordelend voor wie niet wil (16:8-11), zal overvloeien. De woestijn zal bloeien als een roos.

25 januari: Johannes 17

Dit 'hogepriesterlijke' gebed van Jezus is inderdaad pure voorbede. Jezus bidt niet voor Zichzelf -dat zou je haast wel verwachten nu de kruisgang voor de deur staat -, maar heel zijn gebed staat in dienst van de discipelen (zij, die door de Vader aan Jezus 'gegeven' zijn) en van hen die door de verkondiging van de discipelen in Jezus zullen gaan geloven. Jezus bidt voor hen om bewaring en heiliging in de waarheid: en blijkens Jezus' gebedswoorden betreft het hier de waarheid omtrent zijn Zoonschap van de Vader (vs.8), dat Hij van de Vader is uitgegaan. In Jezus Christus heeft God Zich in volkomen waarheid uitgesproken. Jezus kennen is daarom Gods Naam kennen en daarom het eeuwige leven kennen. Rondom die waarheid kan alleen maar éénheid ontstaan. Zoals De Vader in de Zoon is en andersom, zo ook wij in Hen en Zij in ons. En wij in elkaar. Waarheid heeft dus inderdaad met 'de leer' te maken, maar die moet wel relaties smeden en leven inblazen, de waarheid moet 'organisch' worden, de kerk het levende lichaam van Christus, het Hoofd. Anders zal de kerk ook geen leven uitstralen (vs.20,23,24!). Van enkel een belijdenis-op-papier komt geen warmte en leven af. Elke keer noopt dit gebed van Christus tot zelfonderzoek: hoe lichamenlijk-levend zijn wij eigenlijk als kerk?

26 januari: Johannes 18:1-27

Tijdens de gevangenneming is er op geen enkel moment sprake van overmacht van de vijand. De uitgetrokken horde valt zelfs bevend ter aarde op het moment dat Jezus zegt: Ik ben. Ik ben het. Maar de diepte van de Naam van Jahwe (Ik ben, Ex.3:14) dreunt er in door (zoals in heel het Johannes-evangelie wanneer Jezus zijn Ik-ben-uitspraken laat klinken). Jezus' Godheid doet hen van hun stokje vallen. En dan dat tweeluik daarna in de hogepriesterlijke hof: enerzijds Johannes ('de andere discipel', vs.15) met anderzijds Petrus. Dat tweeluik keert ook weer terug bij Petrus' eerherstel (21:20,21). Allebei hebben ze lief, allebei volgen ze tot in het hol van de leeuw. Maar dan scheiden zich blijkbaar de wegen, voor even maar, want na Jezus' opwekking verzamelt Jezus zijn discipelen weer. Ik geloof niet in de theorie (die je steeds vaker van kansels hoort), dat Petrus Jezus verloochende, omdat hij het niet eens zou zijn met de weerloze manier waarop Jezus zich had laten boeien en meevoeren. De overmacht van Jezus, ook in de gevangenneming, droop van alles af. Nee, Petrus kan de krachten niet aan, de krachten van de boze en van de vijandschap, die zich nu rondom Jezus gaan samenballen. Daarin had Petrus eerder bombastische woorden gesproken. Maar de Zoon zal de pers van de gramschap van God alleen treden. Die beker zal niemand, zelfs Petrus (maar ook Johannes) niet, kunnen drinken. De haan kraait, dat de victorie in geen enkel opzicht van mensen, maar alleen van de Zoon zal komen.

27 januari: Johannes 18:28-19:16

Jezus verzet zich niet, omdat zijn Koninkrijk niet van deze wereld is. Daarom heeft Pilatus macht. Dwars door dit door en door aardse gekonkel heen, spelen zich de krachten van het Koninkrijk af. De vervulling van de Raad van God die op onze verlossing gericht is, stuwt Jezus onontkoombaar heen naar het kruis. Daarin zijn de mensen slechts werktuigen (Rom.9:17, 19vv.), alhoewel ze voluit verantwoordelijk blijven voor hun handelen. Tegelijk zal Jezus straks inzake hun verblinding juist vanaf het kruis voorbede voor hen doen (Lc.23:34). Gods verkiezende raad (geheim van Gods Geest, wee de mens die meent dat in mensenbegrippen sluitend in kaart te kunnen brengen) behelst nooit dat mensen door God als 'materiaal voor de hel' gebruikt zouden worden. God is geen pottenbakker met een linker- en een rechterhand. Dat te denken is godslasterlijk. God is Licht en in Hem is in het geheel geen duisternis.

28 januari: Johannes 19:17-42

Het kruis van Jezus wordt het kruispunt van Gods Raad. Telkens benadrukt Johannes het: hier, op deze plaats Schedel genaamd, in deze gebeurtenis, kruisen de woorden en de patronen van Gods spreken en handelen zich definitief: opdat de Schrift vervuld zou worden. Hier, in deze verknoping van de Schriften, waar Jezus alles volbrengt naardat alles voorzeggd is, worden onze knopen ontbonden. Het is volbracht.

Heel het relaas van onze verlossing uit de duisternis van schuld en dood, ja heel het lijden en de vruchteloosheid van onze mensenbeschaving (tot op de dag van vandaag!) vindt hier zijn ontknoping. Enkel hier. Maar hier dan ook definitief en voorgoed. Eigenlijk kunnen we die informatie en de diepte daarvan helemaal niet aan. We staan er maar wat bij te kijken. Het lichaam van Jezus halen we van het kruis af. We zetten onze geijkte patronen gewoon door. Zonder het Licht van de Geest zullen we nooit wakker worden. Zo gaat dat bij stervelingen, als de Zoon van God bezig is je met het leven te overkleden.

29 januari: Johannes 20:1-18

De cocon van de dood blijkt opengebrouwen en leeg (Van Bruggen), vers 6,7. Toch haakt het pas aan, het evangelie van de opstanding, als Jezus Maria bij haar naam noemt: 'Maria'. Jezus bezorgt de opstanding thuis in onze persoonlijke levens. Hoofd voor hoofd gedoopt bij je naam. Zo sta je op tot een nieuw leven. Vanaf dit moment is Maria een ander geworden. Wedergeboren. Omdat ik gehoord heb met eigen oren hoe Jezus mij bij mijn naam noemt. Hij in mij en ik in Hem.

30 januari: Johannes 20:19-31

De verschijning aan de discipelen en een week later nog eens met Thomas (in de discipelkring) erbij, maakt de discipelen enorm blij. Maar ze moeten niet maar fundament van blijdschap (want weerzien met Jezus) worden, maar fundament van geloof. Daarin is Jezus' verschijning aan hen een eerste stap, alhoewel Jezus de tweede en beslissende stap juist nu ook meteen zet: jullie zien me en zijn blij, maar zalig wie gelooft zonder gezien te zullen hebben. Zo sluit Johannes dan ook in eerste instantie af: opdat gij gelooft, dat Jezus is de Christus, en opdat gij, gelovende, het leven hebt in zijn Naam. Het blijft, ook na de komst van de Zoon, achter Abraham aan: zijn geloof, dat is: zijn volledige vertrouwen op en overgave aan God die doet wat Hij zegt, werd hem tot gerechtigheid gerekend.

31 januari: Psalm 111

Deze psalm als loflied op het evangelie van Johannes zoals we dat de laatste dagen gelezen hebben, heeft nu maar weinig toelichting. De psalm staat strak van de trouw, de genade en de barmhartigheid van God. Dat heeft zich volledig belichaamd in Jezus Christus: wij hebben zijn heerlijkheid gezien, vol van genade en waarheid, Joh.1:14. Alle psalmen zijn vensters op Christus: doe ze open en je staat met heel je hebben en houden in de klare lucht van Zijn opstanding. God wil, dat je leven zult.

1 februari: Johannes 21:1-14

Vissers moeten vissers van mensen worden. Een stukje vroeger onderwijs van Jezus (Luc.5:5) wordt voor zijn discipelen herhaald, zij het dat alles nu staat in het kader van Jezus' volbrachte werk. Het net tot barstens toe vol: teken en zegel van de Geest die komt en die mensen in het net van Jezus zal brengen door de verkondiging van Zijn dood en opstanding. Petrus trekt (ongewild?) toch weer teveel de aandacht naar zichzelf toe. Een mens verandert zomaar niet.

2 februari: Johannes 21:15-25

Petrus, die al weer haantje de voorste geworden is, moet toch eerst nog eens die vroegere haan horen kraaien, die van zijn drievoudige verloochening. Petrus krijgt er tranen van in z'n ogen. Toch is het zo bevrijdend, en dat voor het oog van alle discipelen: dat de Here mij enkel en alleen afrekent op het feit of ik Hem liefheb. Want dat vraagt Jezus aan Petrus en het antwoord op die vraag mag zijn verloochening stillen. Natuurlijk hou ik van deze Heiland, hoeveel zonden van mij daar ook tegen in te brengen zijn. Wie Christus liefheeft mag met zijn zondige aard, waarmee hij z'n hele leven lang strijd heeft, mee om de netten van Christus te vullen. Daarbij neemt God jou in dienst, met jouw aard, jouw karakter, jouw weg, jouw zonden ook. Johannes is geen Petrus en Petrus geen Johannes. Dat gaat zijn Heer aan. We zouden elkaar es minder moeten beoordelen, en meer moeten stimuleren tot liefde, tot het liefhebben van Christus. Die liefde is namelijk in geen boekenrijk te omvatten, zo groot, zo diep, zo lang, zo breed. De *gemeente* van Christus is als het goed is er een klein beetje een bibliotheek van (Ef.3:18,19!), als we elkaar tenminste niet de maat nemen, maar met elkaar proberen de maat van Christus liefde te nemen en die uit te stralen.

M.A.Dronkers, Helpman

3 februari: Handelingen 1

Nadat hij in 'zijn' evangelie het optreden van Jezus heeft beschreven, vervolgt Lucas hier zijn verhaal. Wij noemen dit boek 'Handelingen van de apostelen', maar in feite gaat Lucas gewoon verder met zijn beschrijving van de handelingen van Jezus, maar nu zoals Jezus actief is vanuit de hemel en via zijn apostelen.

Bij zijn vertrek is Jezus' opdracht duidelijk: het evangelie moet uitgedragen worden 'in Jeruzalem, in heel Judea en Samaria, tot aan de uiteinden van de aarde.' En dat is precies zoals het gegaan is, want dank zij Christus' bestuur vanuit de hemel hebben zijn apostelen allereerst Jeruzalem het evangelie laten horen (hoofdstuk 2-7); door de vervolging die dan tegen de gemeente losbreekt, bereikt het evangelie ook Samaria en Judea (hoofdstuk 8-12), waarna algauw de grenzen van Palestina worden overschreden (11:19-30 en 13-28). Het boek sluit af met de woorden dat Paulus in Rome het evangelie doorgaf 'zonder dat hem iets in de weg werd gelegd' (28:31).

Dit dynamische optreden van de apostelen was alleen mogelijk doordat Christus hen zijn Geest wilde geven (1:8) en doordat Hij hen eerder ooggetuige had gemaakt van zijn leven op aarde (de voorwaarde om apostel te kunnen zijn, 1:21-22).

Door deze inzet van niemand minder dan Christus zelf heeft het evangelie ook Groningen bereikt. En nog steeds handelt Christus wereldwijd. We zijn bevoorrecht met zo'n Heer.

4 februari: Handelingen 2:1-21

De apostelen hadden als mens allerlei kwaliteiten, maar ze konden hun taak alleen aan door de kracht van Christus' Geest. Daarom werd die Geest-kracht op de pinksterdag royaal aan Christus' volgelingen geschonken. Dat ging samen met een ongekend wonder: ze spraken een grote verscheidenheid aan talen, waardoor de toegestroomde mensen in hun moedertaal van Gods grote daden hoorden. Door dit wonder bewees Jezus dat Hij leeft en naast God op de troon zit; ook riep Hij hierdoor de mensen op hun redding bij Hem te zoeken; ten slotte maakte Hij duidelijk dat Hij met het evangelie de hele wereld wil bereiken. Vandaar dat dit pinksterwonder in het boek Handelingen herhaald wordt als er een volgende stap gezet wordt, de wereld in: in Samaria 8:17; bij Cornelius, 10:44-47; in Efeze, 19:6. Zonder Christus en zijn Geest zijn we als christen nergens.

5 februari: Handelingen 2:22-47

We denken gauw dat het op het pinksterfeest om de Geest gaat, maar Petrus wees in zijn toespraak erop dat we in de Geest met Christus te doen hebben. Hij hoort centraal te staan in ons geloof en in ons leven. Dat hebben zijn toehoorders goed begrepen: 'Hoe kunnen wij nog gered worden, nu wij deze Jezus hebben laten kruisigen?' Petrus' antwoord hierop is zo eenvoudig als wat: ze moesten het van Jezus verwachten en zich door de doop met Hem laten verbinden; dan zouden ze vergeving ontvangen en zou de Geest ook over hen vaardig worden. Ze hoefden zich dus niet via ingewikkelde en langdurige rituelen laten inwijden in allerlei geheimen; ook hoefden ze geen lange weg te bewandelen van ascese en andere oefeningen. Ze hoefden zich alleen aan Christus vast te klampen en als bedelaars hun handen op te houden. Zo makkelijk is het evangelie, maar tegelijk: zo moeilijk, want daarmee doen we afstand van de drang onszelf te willen redden.

Die pinksterdag groeide de kleine groep volgelingen uit tot een massale gemeente, met als kenmerken: trouw aan het apostolisch onderwijs, toegewijd in het bidden en royaal tegenover wie hulp nodig hadden, en dat alles gedrenkt in vreugde. Is dat ook het beeld van onze gemeente?

6 februari: Handelingen 3

Dat Petrus en Johannes naar de tempel gingen voor het middaggebed, was niet alleen omdat ze daar toehoorders konden vinden. In de begintijd sloten de christenen aan bij wat ze tot dan toe als gelovigen gewoon waren. Zo bleef ook Luther aanvankelijk preken in zijn monnikspij en hield hij allerlei rooms-katholieke gebruiken aan. Reformatie is altijd wat anders dan revolutie. Het is waar, het doet radicaler aan om ineens en compleet met het oude te breken. Maar daarmee stoot je mensen af die meer tijd nodig hebben. Gelukkig gunt God ons een groeiproces. Natuurlijk mag dat nooit een smoes zijn om keuzes te ontwijken en slapheid goed te praten.

In de tempel genazen ze met een beroep op Jezus een verlamde. Daarmee bewezen ze die ene persoon een geweldige dienst. Tegelijk gaven ze daarmee aan dat de vermoorde Jezus weer leefde en zich op aarde liet gelden. Ook gaven ze een voorproef waar het in Christus' plannen uiteindelijk op uitdraait: een nieuwe wereld waarin geen dood en verderf meer voorkomt. In zijn toespraak lichtte Petrus dit alles uitgebreid toe. Er kon zo geen misverstand over bestaan: zijn toehoorders moesten bij Christus vergeving zoeken; dan zouden zij, net als die genezen man, gezegend worden. Deze oproep is niet veranderd: zoek uw houvast bij Christus en vind zo het leven!

7 februari: Handelingen 4:1-22

Ondanks alle eenheid en liefde was ook toen het kerkelijk leven allerminst paradijselijk. Er waren dreigingen van binnenuit, blijkt uit Hand.5a en 6a, en er waren dreigingen van buitenaf, blijkt uit dit hoofdstuk. Hoe enthousiast de meeste mensen ook waren over het optreden van Petrus en Johannes, de joodse leiders voelden zich ongemakkelijk. Met de terechtstelling van Jezus meenden ze van Hem af te zijn, en nu werden in de naam van diezelfde Jezus toespraken gehouden, tot op het tempelplein; ook werden in zijn naam mensen gedoopt en genezen. Dat moest afgelopen zijn. Ze zouden die plattelanders eens flink intimideren; dan zouden ze wel voorgoed in hun schulp kruipen. Maar ze kregen te doen met de kracht van Jezus' Geest. Want in plaats dat deze Galileërs zich lieten overdonderen door de hoge heren, droegen ze enthousiast de boodschap uit van redding door hun Heer. Jezus had hen dat al aangekondigd: 'Als jullie voorgeleid worden, vraag je dan niet bezorgd af hoe je moet spreken. Het wordt je ingegeven' (Mat.10:18-20).

Overigens gaf God hiermee gehoor aan het gebed van zijn Zoon op Golgota: 'Vader, vergeef hun, want ze weten niet wat ze doen.' Bij deze gelegenheid kregen de leiders een herkansing om zich alsnog door Jezus te laten gezegen. Maar ze weigerden zich gewonnen te geven en zetten de apostelen onder druk om voortaan hun mond te houden. Voor niets, want alleen al die genezen man was een tastbare reclame voor de kern van de apostolische boodschap dat Jezus leeft.

8 februari: Handelingen 4:23-37

Vrijgelaten realiseerden Petrus en Johannes zich dat ze niet door hun eigen welsprekendheid de dans waren ontsprongen. Samen met de gemeente richtten ze zich in gebed tot God. Bij Hem zochten ze bescherming tegen de krachten die zo dreigend op hen afkwamen. Ook vroegen ze Hem om hulp, zodat ze het aandurfden om door te gaan met het uitdragen van de boodschap. In antwoord op hun gebed liet God hun plaats van samenkomst trillen en hen volschieten met de Geest. Daardoor geruggesteund gingen ze onverdroten door.

En dan volgt een tekening van de eerste gemeente die ons met weemoed vervult: wat een eendracht, wat een vergaande onderlinge hulp, wat een werfkracht. Dat is ook zo. Maar blijkens het vervolg valt er meer te zegen.

Intussen maakt dit bijbelgedeelte duidelijk waar het geheim ligt van effectieve gemeenteopbouw. Dat geheim vinden we niet allereerst in bepaalde modellen, vormen, acties. Wat in dit gedeelte naar voren komt, is: gebed, dus: je afhankelijk weten van God, maar ook: invloed van de Geest, warmlopen voor het evangelie, hart hebben voor elkaar. Daar hoort elke inzet voor gemeenteopbouw mee te beginnen.

9 februari: Psalm 112

Deze psalm biedt een uitwerking van het slot van Ps.111: 'Het begin van wijsheid is ontzag voor de Heer' (111:10), want deze psalm geeft aan wat een op-God-gericht leven concreet inhoudt. Opmerkelijk is ook dit: wat in Ps.111 over God gezegd wordt, wordt in Ps.112 over de gelovige gezegd, vergelijk 111:3b met 112:3b,9b en ook 111:5a met 112:9a. Deze dubbele parallellie vormt de sleutel voor het verstaan van Ps.112. Neem nou die rechtvaardigheid die voor altijd stand houdt (vs.3b,9b). Wat zien we daarvan in onze werkelijkheid? We zien juist dat die rechtvaardigheid vaak verwaait in de wind of in elk geval weinig of niks oplevert. En toch spreekt de dichter heel stellig, want hij vertrouwt erop dat God garant staat voor het werk van zijn kinderen: omdat zijn rechtvaardigheid zich doorzet, dáárom draagt onze rechtvaardigheid vrucht.

Neem ook die andere uitspraak over de gulheid van de gelovige. De parallel met Ps.111 maakt duidelijk dat hier beslist geen sprake is van parmantigheid: 'Zie ons eens christelijk zijn'. Onze gulheid vindt z'n ontstaan in Gods royaliteit; het is dus door zijn Geest dat wij hart voor de ander hebben.

Als we Ps.112 zo lezen is het geen lied meer waarin een gelovige trots de kwaliteiten van zijn soort bezingt, maar waarin hij hoog opgeeft van wat God in het leven van zijn kinderen tot stand brengt. Het is waar, soms zien we daar niet zo veel van (vs. 6 en vs.10c bijv. kloppen vaak niet), maar uiteindelijk is het waar: met God leven is een goed leven. Vandaar dat de psalm begint met 'halleluja': God zij geloofd.

10 februari: Handelingen 5:1-16

De paradijselijke sfeer in de gemeente, getekend in het slot van hoofdstuk 4, wordt door het optreden van Ananias en Saffira verstoord. Ze hadden een stuk land verkocht, maar anders dan iemand als Barnabas (4:37) volstonden ze ermee een déél van de opbrengst ter beschikking van de armen te stellen. Dat was hun goed recht, blijkt uit Petrus' reactie. Maar ze deden net alsof ze de héle opbrengst afstonden. Daarmee maakten ze voor de mensen wel goede sier, maar bedrogen ze God en zijn Geest. Het gevolg was fataal: beiden stierven ze. Hard? Inderdaad, maar de zonde was ook erg. En God wilde eens voor altijd duidelijk maken dat Hij ontrouw aan Hem hoog opneemt. We zijn dus gewaarschuwd. Doordat nu Gods reactie meestal uitblijft, kunnen we denken dat het met Gods straf wel losloopt. Het verhaal over Ananias en Saffira bindt ons op het hart: we moeten goed weten hoe wij ons in de gemeente en tegenover God opstellen: we zondigen nooit goedkoop; eens vindt de confrontatie met God plaats, onontwikkbaar.

Doordat God zo duidelijk de grenzen van de kerk had aangegeven, hielden de apostelen de ruimte voor hun helende en missionaire werk, met alle werfkracht van dien. Trouw zijn aan wat God opdraagt of ook verbiedt, lijkt tactisch niet aantrekkelijk, maar blijkt uiteindelijk dienstbaar aan gemeenteopbouw.

11 februari: Handelingen 5:17-42

De invloed van de apostelen werd de leiders te gortig. Ze besloten drastisch in te grijpen. Maar God zorgde ervoor dat de apostelen ongehinderd de gevangenis uit konden en hun missionaire werk konden voortzetten. In plaats dat de leiders hierdoor tot bezinning kwamen, lieten ze de apostelen ophalen om zich te verantwoorden. Die hadden één onweerlegbaar tegenargument: 'Men moet God meer gehoorzamen dan de mensen'; bovendien: ze konden niet om het feit heen dat Jezus leefde. Goede raad was duur, te meer omdat de massa kennelijk op de hand was van de apostelen. Gamaliël, Paulus' leermeester, kwam met een advies: 'We moeten gewoon afwachten. Deze Jezus-beweging was óf een mensenzaak en zou dan vanzelf een keer verlopen; óf die was Gods zaak en dan konden en mochten ze die niet vernietigen.' Ogenschijnlijk heel wijs, maar daarmee weigerde de Gamaliël kleur te bekennen. De andere leiders gingen hierin mee, maar in feite kozen ze toch, want ze lieten de apostelen geselen en legden hun een spreekverbod op.

En de apostelen? In plaats dat ze gedeprimeerd waren door deze tegenslag,, waren ze vol vreugde, want ze vonden het een voorrecht dat ze voor Jezus hadden mogen lijden; ook voelden ze zich gesterkt om gewoon door te gaan: hun hart was zo vol van het evangelie dat hun mond er wel van over móest lopen.

12 februari: Handelingen 6:1-7:16

We zijn gauw wat schrikkerig als er ruzie in de kerk ontstaat en al helemaal als de kerk door leidende personen uit de samenleving vijandig behandeld wordt. Uit dit hoofdstuk blijkt dat we daar niet vreemd van moeten opkijken. Vanaf het begin heeft de kerk hiermee te maken gehad.

Allereerst wordt verteld dat er onlust ontstond omdat de weduwen uit de Griekstalige groep bij de dagelijkse ondersteuning achtergesteld werden. Bedoeld zal zijn dat zij te weinig ingeschakeld werden bij het diaconale werk. Door toedoen van de (vooral Arameestalige) apostelen werden toen zeven Griekstalige mannen aangesteld die het evenwicht in de leiding moesten herstellen. Deze zeven waren dan ook niet de eerste diakenen (zoals vaak wordt gedacht); ze traden vooral als predikers op maar moesten kennelijk er ook voor zorgen dat de Griekstalige weduwen ingeschakeld werden. Van dit eerste kerkelijke conflict valt dus veel te leren: leiders moeten delegeren en ze moeten rekening houden met de verschillende groepen in de kerk.

Stefanus, een van de zeven, preekte zo aanstekelijk dat de joodse leiders hem als een gevaar begonnen te zien. De flansten een valse aanklacht in elkaar en daagden hem voor de Sanhedrin. Dat gaf hem de mogelijkheid de leiders nog één keer te confronteren met Gods liefde door Christus, zoals die in het Oude Testament al zichtbaar was geworden. Zo is God: Hij zet altijd alles op alles om mensen met het evangelie te bereiken. Hoe reageren we daarop?

13 februari: Handelingen 7:17-43

Stefanus verhaalde hoe veel voorrechten God telkens weer aan zijn volk heeft gegeven. Daardoor werd hun structurele ondankbaarheid tegenover God extra pijnlijk. Neem nou Israël uit Mozes' tijd. Wat hadden ze veel van God gekregen, maar wat was typerend aan hen: hun koppigheid. Hoeveel moeite had God niet moeten doen om ze achter Mozes aan te krijgen. En toen ze eenmaal in de woestijn waren, barstten ze telkens in gemamp en gemopper uit. In Kanaän aangekomen gaven ze zich telkens af met afgoden en weigerden ze te luisteren naar de waarschuwingen van de profeten. Dat is kennelijk een zwak punt bij Gods kinderen: dat ze te weinig oog hebben voor wat God hun allemaal geeft. We hebben vaak zo onze eigen wensenlijst en als God daaraan niet voldoet, hebben we niks meer met Hem, hoe veel liefde Hij ons ook bewijst. Het is goed telkens kritisch naar onszelf te kijken, hoe wij omgaan met Gods geschenken aan ons.

14 februari: Handelingen 7:44-8:3

Stefanus sloot zijn historische verhaal af met de toepassing: 'In feite zijn jullie geen haar beter dan jullie voorouders.' In plaats dat ze toen stil vielen en kritisch naar zichzelf gingen kijken, barstten ze in haat tegen Stefanus uit. Te midden van de chaos van hun reacties gunde God Stefanus een blik in de open hemel. Daar zag hij God zitten, terwijl Jezus aan zijn rechterhand stond (niet: zat), klaar om op te treden. Hardop sprak Stefanus uit wat hij zag, vs.56. Daarmee greep hij terug op wat Jezus tijdens zijn proces zei: 'Vanaf nu zal de Mensenzoon gezeten zijn aan de rechterhand van de Almachtige' (Luc.22:69). In feite zei Stefanus tegen z'n toehoorders: 'Toen hebben jullie Jezus niet willen geloven, maar nu zie ik Hem in de hemel zoals Hij heeft aangekondigd.'

Via Stefanus' woorden strekte God nog eenmaal zijn armen naar hen uit, gedachtig aan het gebed van zijn Zoon: 'Vader, vergeef het hun, ze weten niet wat ze doen.' Daarmee rekenend gaf God hen bij deze gelegenheid nog eens een kans. Maar ze weigerden zijn uitgestoken hand te grijpen en stenigden Stefanus. Stervend sprak Stefanus zijn meester nog eens na: 'Reken hun deze zonde niet aan.' Ook naar dit gebed heeft God geluisterd, want een van de deelnemers, een zekere Saulus, die op de mantels paste, werd een belangrijk apostel van Jezus. Zo is God: hoe koppig mensen zich ook tegen Hem afzetten, Hij kan langs ongedachte wegen hun hart bereiken.

15 februari: Handelingen 8:4-40

Na Stefanus' terechtstelling barstte er een vervolging los tegen de gemeente, waardoor de gelovigen overal heen zwierven. De zaak van Jezus van Nazaret leek op niets uit te lopen. Maar zo groot is Christus' macht (om met art.13 van de Ned. Geloofsbelijdenis te spreken) dat Hij in staat is zijn werk zeer goed en rechtvaardig te beschikken, ook al handelen de duivelen en de goddelozen onrechtvaardig. Want wat gebeurde er? Juist doordat de gelovigen overal verspreid werden, werd ook het evangelie van Christus overal doorgegeven. Zo bleek het evangelie aan te slaan in Samaria. Een geweldig wonder. Allereerst omdat Samaritanen erg negatief tegenover joden stonden. Bovendien hadden ze lang in de ban geleefd van een magiër. Maar Christus' Geest wist de harten te bereiken, terwijl de magiër onschadelijk werd gemaakt. Daarnaast werd het evangelie door Filippus (een collega van Stefanus) verteld aan een Ethiopische minister, die van een verblijf in Jeruzalem naar zijn land terugkeerde. Hij was erg geïnteresseerd in het Oude Testament, maar om z'n handicap (hij was een eunuch) had hij geen toegang gekregen in de tempelvoorhof (Deut.23:1). Uitgerekend deze ontmande werd gedoopt, waarmee een profetie uit Jes.56:3-5 werd vervuld, want hij hoorde zonder enige beperking bij Christus. Geen wonder dat de man na zijn doop z'n weg naar huis vol vreugde vervolgde. Wat heb je nog meer te wensen als je helemaal aanvaard bent door Gods Zoon, onze Heer Jezus Christus?

16 februari: Psalm 113

Laaierend van enthousiasme bezingt de dichter zijn God. Hij is diep onder de indruk van het glorieuze van God: met niets en niemand is Hij te vergelijken. Daarom moet God altijd en overal geprezen worden. Speciaal is de dichter erdoor geraakt dat God vaak de helpende hand biedt aan wie onderaan de sociale ladder staat: een thema dat ook in de lofzangen van Hanna (1Sam.2:8) en Maria (Luc.1:52b) bezongen wordt. En Christus heeft daarbij aangesloten met zijn herhaalde uitspraak: 'Veel laatsten zullen de eersten zijn'. Een variatie op dit thema is dat God soms tot verrassing van alle betrokkenen de onvruchtbaar-geachte vrouw tot moeder maakt, waarbij we kunnen denken aan Sara, Hanna en Elisabet. Wij moeten dus nooit denken dat wij kinderen 'maken'. Zelfs nu wij over veel medische kennis en vaardigheden beschikken, hebben we nog altijd geen controle over onze vruchtbaarheid. God schenkt kinderen al naar gelang Hij dat wil. Dat maakt ons bescheiden en brengt ons diep onder de indruk van wat God kan en doet. Vandaar als laatste woord: 'Halleluja', God zij geprezen.

C. van der Leest, Groningen-Oost

17 februari: Handelingen 9:1-31

De kerk is niet van ons. Zij is eigendom van Jezus Christus. Als Saulus dan ook de leden van de kerk vervolgt, zegt Jezus tegen hem: Saul, Saul waarom vervolgt je mij? God bewerkt in het leven van Paulus een niet te geloven ommekeer. Van vervolger van Christus wordt hij verkondiger van Christus. Andere christenen kost het moeite om in dit wonder te geloven. Maar geloven blijft altijd een wonder.

18 februari: Handelingen 9:32-10:16

De zendingsactiviteit van de apostelen wordt begeleid met wonderen. Maar het zijn geen mogelijkheden waarover de apostelen beschikken. Dat hoort ook de verlamde Eneas. Zelfs de dood verliest tegenover de Here alle macht. Dat ervaart Dorkas. Bij alles wat ze doen, zitten de apostelen ook nog in de leerschool van Jezus: ze moeten leren dat ze met het evangelie niet alleen naar hun volksgenoten toe moeten. Petrus ervaart dit wel op een heel bijzondere manier.

19 februari: Handelingen 10:17-48

Petrus krijgt als antwoord op een visioen, mensen aan de deur die hem vragen om bij de niet jood Cornelius binnen te gaan. Cornelius leert dat je in de kerk nooit mensen moet vereren. Petrus houdt een echte Christuspraak. En het raakt de toehoorders en de Geest valt op hen. Zij geloven, en zij worden gedoopt.

20 februari: Handelingen 11

Petrus moet zich in de broederkring verdedigen. Met wat hij heeft meegemaakt, maakt hij duidelijk dat God geen exclusieve rechten meer laat gelden voor de gelovigen uit de joden. Ondertussen groeit de kerk. Tegen de verdrukking in. Of zoals wordt gezegd: het bloed van de martelaren is het zaad van de kerk. Hier was martelaar uit de vroege kerk: de trouwe diaken Stefanus. Mensen trekken naar veiliger plekken maar zo breidt de kerk zich als een olievlek uit. Barnabas en Paulus worden zendelingen. Aan de mensen in de stad Antiochië hebben we het te danken dat volgelingen van Christus voor het eerst de naam christen hebben gekregen.

21 februari: Psalm 114.

Water is levensbedreigend. Denk aan de tsunami die eind 2004 grote delen van ZO Azië overspoelde. Water heeft eens de hele mensenwereld overspoeld. Water betekent in de bijbel vaak: dreiging, scheiding, je kunt niet verder. Twee keer maakte het volk Israël het mee. Toen het uit Egypte trok en toen het Kanaän in wilde. Beide keren maakte God een weg. Hij is de almachtige.

22 februari: Handelingen 12:1-13:12

Petrus lijkt na Stefanus de volgende leider van de kerk te Jeruzalem te worden die wordt gedood. Maar God heeft hem nu nog op aarde nodig. Petrus ontkomt door goddelijk ingrijpen. De mensen die ervan horen kunnen het eerst niet geloven terwijl ze bijeen in gebed waren en zeker om zijn vrijlating gebieden zullen hebben. Herodes denkt machtig te zijn, maar komt op het toppunt van zijn roem ten val. Het woord van God zette door en bracht veel mensen tot geloof. Zo wies het woord.

23 februari: Handelingen 13:13-52

Paulus maakt aan zijn volksgenoten duidelijk dat de Here Jezus er op dezelfde wijze is voor joden en niet joden. Nogal wat joden hadden het er erg moeilijk mee. In Perge opent Paulus hun de ogen door hen de kerkgeschiedenis voor te houden. Dat Jezus de macht over de dood heeft, raakt de mensen diep. Maar afkerige joden komen in verzet en lasteren de zendelingen.

24 februari: Handelingen 14

Ook in Ikonium bezoekt Paulus eerst weer zijn volksgenoten in de synagoge. Ook hier komt strijd. Het leven van de zendelingen loopt gevaar en daarom wijken ze uit naar Lystra. Zij doen er een wonder met als gevolg dat de mensen hen als goden zien. Joden van elders zetten de mensen tegen hen op zodat het tot een steniging komt maar Paulus blijft leven. Vervolgens gaan Gods boodschappers weer terug langs de eerdere plekken waar volwaardige kerken worden gesticht door ouderlingen aan te stellen.

25 februari: Handelingen 15:1-35

Een snelgroeiende kerk brengt veel mensen samen met diverse meningen. En dat geeft gemakkelijk spanning. Hier gaat het vooral om de verschillen tussen gelovigen uit de joden en uit de kring van de niet-joden. De joden dachten: je zet toch niet zomaar allerlei vaste gebruiken aan de kant. De spanningen liepen hoog op in de stad Antiochië, naar aanleiding van de besnijdenis. In Jeruzalem wordt vervolgens een eerste synode gehouden. Men besluit onder de leiding van de Heilige Geest van welke dingen de gelovigen uit de heidenen zich zullen onthouden. De besluiten worden ook schriftelijk aan Antiochië overgebracht.

26 februari: Handelingen 15:36-16:15

De bijbel toont ons de realiteit van het kerkelijke leven uit de vroege kerk. Het is niet allemaal mooi. Wat een vervelend moment: de ruzie tussen Paulus en Barnabas. Er is sprake van verbittering. Toch gaat het zendingswerk wel door. En nu nog meer uitgebreid. God gebruikt deze kromme weg van mensen voor een sterkere uitbreiding van zijn kerk. De besluiten van Jeruzalem worden telkens in de gemeenten die worden bezocht, doorgegeven. Paulus en zijn vriend Silas weten niet wat er precies aan de hand is als de Heilige Geest hun weg zo leidt dat ze tenslotte bij de zee kust terecht komen. Het blijkt Gods bedoeling te zijn dat de boodschap nog veel verder gaat: Europa in.

27 februari: Handelingen 16:16-40

In de stad Filippi gebeuren de meest wonderlijke dingen. De stroom van waarzeggende boodschappen houdt op. Dure toverboeken kunnen in het vuur; deze zijn waardeloos geworden. De gevangenenbewaarder wordt gevangenen door God de Here en met heel zijn huis gedoopt. Paulus weet ook van wanten als het gaat om de rechten die hij heeft als Romeins burger.

28 februari: Handelingen 17

In Tessalonica komt weer een scherpe tegenstelling tot uiting onder hen die God kennen, maar vervolgens wel of niet in Jezus als de beloofde Messias geloven. Er wordt een lastercampagne opgezet doordat men zegt dat Paulus en de zijnen met een nieuwe koning op de proppen komen en dat zou een concurrent van de Romeinse keizer kunnen zijn. Ook in de plaats Berea weten de lasteraars hen te vinden. En dus moeten ze ook hier ook weer vandaan, naar Athene en spreekt Paulus voor hooggeleerde mensen. Met als gevolg dat het evangelie van Jezus in een hoge versnelling de wereld rondgaat. In Athene knappen de meesten af op het voor hen gloednieuwe idee dat er een opstanding van dode lichamen zal plaatsvinden.

1 maart: Psalm 115

Het gaat de schrijver vooral om de eer van God, Hij vraagt de Here dat de gelovigen niet in de positie komen dat ongelovigen zouden kunnen gaan zeggen: waar is toch hun God? Onze God is absoluut niet af te beelden. Hij is een God waar de goden van hout en steen niet bij in de schaduw kunnen staan. Die kunnen niet spreken, niet luisteren en niets doen.

2 maart: Handelingen 18

In de stad Korinte oefent Paulus een tijdlang zijn oude vak weer uit. Maar als zijn medewerkers bij hem komen gaat hij weer vol voor de prediking.

Ook hier stuit zijn prediking bij de joden op verzet. Als hij niet meer in de synagoge mag komen, krijgt hij elders onderdak. Opvallend is wel dat de overste van de synagoge met heel zijn huis tot geloof komt. Op last van de Here moet Paulus hier langer blijven want er zijn in deze stad veel mensen die in God gaan geloven. Een poging van de joden om de landvoogd voor hun karretje te spannen mislukt finaal. Van Korinte gaat het naar de overkant van de zee, naar Efeze. En na een kort verblijf zet Paulus koers naar Caesarea. In Efeze is een evangelist heel actief die tegelijk ook nog verder onderwijs nodig heeft.

3 maart: Handelingen 19:1-20

Paulus, weer terug in Efeze, moet uitleg geven over het verschil tussen de doop van Johannes en de doop van Jezus. Krachten van de Geest breken los als mensen de christelijke doop ontvangen. Drie maanden lang is prediking in de synagoge mogelijk. Maar dan is het gebeurd. De prediking over Jezus wordt heel opvallend 'de weg' genoemd en doet denken aan Jezus' uitspraak: Ik ben de weg. God versterkt de prediking door het laten gebeuren van wonderen. Het doet boze geesten op de vlucht gaan en doet mensen een vuur ontsteken om hun goddeloze toverboeken te verbranden.

4 maart: Handelingen 19:21-40

In Efeze zijn de verkopers van Artemis tempeltjes de wanhoop nabij.

De prediking van Paulus was de dood voor deze handel. De wereldse overheid komt de kerk te hulp als massa's mensen schreeuwend in het theater roepen dat Artemis groot is. De secretaris van de stad waarschuwt de mensen. Voor je het weet zal de Romeinse overheid de stad kunnen beschuldigen van oproer.

A.H. Driest, Groningen zuid

5 maart: Handelingen 20:1-16

Paulus' dienstjaren in Efeze waren wel de zwaarste van zijn leven. Zou hij tijdens zijn drie zendingsreizen ooit zoveel tegenstand ontmoet hebben als daar? Toch heeft hij zich vol liefde en zelfopoffering gegeven voor de opbouw van een christelijke gemeente in die stad. Lees daarover ook zijn brieven 1 Timoteüs en Efeziërs.

Halverwege zijn werkperiode in Efeze heeft Paulus al een reis naar Achaje en Macedonië gemaakt. Na zijn afscheid van Efeze reist hij opnieuw via diezelfde regio's, maar nu is hij op weg naar Jeruzalem (19:21). Hij bezoekt de gemeenten en spreekt de gelovigen moed in. Zo ook in Troas waar Paulus enkele dagen na het Paasfeest (gevierd in Filippi) aankomt en een week blijft. Na de zondagse kerkdienst waarin ook het Avondmaal wordt gevierd, spreekt Paulus de gemeente toe. Dit duurt tot na middernacht (ja, ja, dat waren nog eens tijden!). Het is laat, de vergaderzaal zit propvol en het is er warm door de vele lampen. In één woord: slaapverwekkend. Eutychus valt uit het venster. Hij is op slag dood, maar wordt opgewekt door Paulus. Die gaat gewoon weer verder met zijn toespraak: tot de morgen. Maar de christenen in Troas gingen opgewekt naar huis. Paulus had ze buitengewoon bemoedigd, door zijn woorden en zijn daden. Wie levert daarvoor niet graag zijn nachtrust een keertje in?!

6 maart: Handelingen 20:17-38

Paulus wil graag het Pinksterfeest in Jeruzalem doorbrengen. Daarom gaat hij met zijn gezelschap per schip verder. Om geen tijd te verliezen passeren ze Efeze en maken een stop in Milete (zie de kaart van Paulus' zendingsreizen). Per bode vraagt hij de ouderlingen van Efeze om hem daar te ontmoeten. Dat doen ze met liefde.

We zijn als bijbellezers getuige van een van de meest ontroerende momenten in Handelingen: het afscheid tussen Paulus en de ouderlingen van Efeze. Ze zullen elkaar niet meer zien. Beide partijen staan moeilijke tijden te wachten. Er is alle reden om tranen met tuiten te huilen (zendelingen weten ervan mee te praten). Behalve een moeilijk afscheid, is het ook een fijn afscheid: Paulus spreekt over zijn dienen van Christus; hij spreekt de ouderlingen moed in en hij spoort ze aan om de Here trouw te blijven ondanks verzet en vijandschap (dat was in Efeze niet gering). En dan bidden ze samen.

Schitterend! Belangrijk ook voor ouderlingen vandaag. (Tip: lees dit gedeelte langzaam en laat elke zin een poosje op je inwerken.)

"En zij deden hem uitgeleide naar het schip." Ze scheuren zich van elkaar los en zullen nog wel lang naar elkaar gezwaaid hebben. Weg uit het oog, maar dichtbij in het hart!

7 maart: Handelingen 21:1-26

Via-via komt Paulus in Tyrus aan. Daar blijft hij een week. Ook daar is weer een afscheid met gebed! Dan komt het gezelschap in Caesarea en logeert "verscheidene dagen" bij evangelist Filippus en zijn vier dochters-profetessen. Had men in Tyrus Paulus al afgeraden – door de Geest! – om naar Jeruzalem te gaan, in Caesarea wordt er zwaar geschut in stelling gebracht: Agabus uit Judea profeteert met handen en voeten de gevangenneming van Paulus, opnieuw door de Geest! Maar Paulus is niet te vermurwen: hij is bereid om zelfs te sterven voor de naam van Jezus. De enig mogelijke reactie: "Laat de wil van de Here gebeuren!"

In Jeruzalem worden Paulus en zijn reisgenoten hartelijk welkom geheten door de broeders. Ze logeren bij Mnason, maar gaan de dag na aankomst meteen Jakobus, de 'leider' van de gemeente van Jeruzalem (halfbroer van Jezus, schrijver van de Brief van Jakobus), bezoeken. De complete 'kerkenraad' is daarbij aanwezig. Men looft God om wat Hij onder de heidenen door Paulus' dienst heeft gedaan. Trouwens, ook veel Joden zijn tot geloof gekomen. Alleen, daar zit wel een probleem, want die Joodse christenen blijven zich houden aan de Joodse traditie. En dan komt er iets wat toch wel vragen oproept: Paulus wordt gevraagd om mee te werken aan een Joods ritueel. En hij stemt nog toe ook! Het lijkt wel of Paulus en Jakobus terugkomen op het kerkenraadsbesluit in Handelingen 15! Toch is dat niet zo. Ze doen juist een uiterste poging om Joden- en heidenchristenen bij elkaar te brengen. Om een lang verhaal kort te maken: a) *situatie*: de gemeente van Jeruzalem zit blijkbaar in een spagaat door aanhoudend onbegrip van Joods-christelijke kant met betrekking tot Paulus' zendings-methode; b) *doel*: het verzoek aan Paulus is alleen bedoeld om de kritiek van deze Joden-christenen te pareren en om ze gerust te stellen; c) *strategie*: net zoals Paulus bij de heidenen de Grieken een Griek was, is hij nu de Joden een Jood; niet meer dan dat. Hand. 15 blijft dus overeind! Zendingswerk vraagt veel geduld: dat hebben wij vaak niet. God wel.

8 maart: Handelingen 21:27-22:21

Paulus wilde graag met Pinksteren in Jeruzalem zijn (20:16). Het lijkt erop dat dat gelukt is. Dat blijkt uit het feit dat Joden uit Asia (verstrooiing) hem in de tempel signaleren. Die zijn natuurlijk naar het *joodse* Wekenfeest gekomen. Tijdens dat feest is destijds de Heilige Geest uitgestort en daarom valt het *christelijke* Pinksterfeest op dezelfde dag. Maar juist deze Joden uit Asia zijn Paulus' grootste vijand. Ze trekken meteen hun (onterechte) conclusie: die Paulus heeft de tempel ontwijfd. Ze grijpen hem bij de kraag en ontketenen in Jeruzalem een enorme rel. (NB: het gaat hier om Joden, niet om Jodenchristenen).

Als het Romeinse garnizoen niet ingegrepen had, was Paulus vast en zeker gelyocht. En dat op basis van een hele serie misverstanden. De commandant kan uit de heksenketel niet gewaar worden wat er aan de hand is en laat Paulus geboeid afvoeren naar de kazerne. "Weg met hem", gilt de massa, net als bij Jezus' veroordeling. Paulus krijgt permissie om de kokende menigte toe te spreken. Wonderlijk genoeg wordt het op Paulus' wenk "geheel stil." Hij verdedigt zich – in het Hebreeuws: voor alle Joden begrijpelijk – door zijn levensverhaal te vertellen (Hand. 9), en zo een krachtig pleidooi voor Christus te houden. Blijde boodschap!

9 maart: Handelingen 22:22-23:11

Op het moment dat Paulus de zwijgende menigte vertelt dat hij door de Here zelf naar de heidenen is gezonden, breekt de hel los. Deze man mag niet blijven leven. De commandant laat hem naar de kazerne brengen. Hij wil hem laten geselen en dan verhoren. Maar Paulus is een Romeins burger en mag daarom niet zonder vorm van proces veroordeeld worden (niet-Romeinen blijkbaar wel). De volgende dag laat hij Paulus voorkomen voor het Joodse Sanhedrin. Hij wil weten wat voor beschuldiging ze tegen hem hebben. De zitting duurt niet lang. Paulus speelt op een handige manier de partijen van de Farizeeën en de Sadduceeën tegen elkaar uit, door te zeggen dat hij – zelf een Farizeeër – terecht staat in verband met zijn hoop op de opstanding uit de doden (dat is inderdaad de kwestie, zie Mat. 28:11-15, 1 Cor. 15). De Romeinse commandant laat Paulus terugbrengen naar de kazerne. Daar laat de Here hem weten dat hij zo ook in Rome van Hem moet getuigen. Hij zal toch nog in Rome komen. Op Gods tijd (19:21, Rom. 1:8-15)!

10 maart: Handelingen 23:12-35

Een complot van meer dan 40 Joden tegen Paulus: ze vervloeken zich met de gelofte niet te zullen eten en drinken voor zij Paulus hebben gedood (dit gaat verder dan een eed - NBV). Ze vragen de Joodse Raad Paulus opnieuw te laten voorkomen. Dan zullen zij onderweg met hem afrekenen. Kennelijk gaat de Joodse overheid positief in op de plannen voor deze aanslag. Paulus' neef krijgt er weet van en licht Paulus in. Deze laat zijn neef bij de commandant brengen. Die moet dit weten. Hij neemt meteen passende maatregelen. 's Avonds laat hij Paulus onder strenge bewaking naar procurator Felix in Caesarea brengen. Per brief geeft hij de stadhouder tekst en uitleg. Hij laat duidelijk uitkomen dat volgens hem Paulus vrijspraak verdient. Opmerkelijk dit verschil in benadering tussen Joodse en Romeinse gezagsdragers, of – anders gezegd – tussen godsdienstige en wereldlijke leiders.

11 maart: Psalm 116-117

Psalm 116 is een van de psalmen van het Hallel, die werden gezongen op het Paasfeest. Deze psalm is daarvoor heel geschikt: redding uit doodsgevaar. De dichter verklaart zijn liefde aan de HERE, omdat Hij zijn gebed verhoord heeft. God heeft hem van de dood gered. Nu weet hij het voor altijd: "Genadig is de HERE en rechtvaardig, onze God is een ontfermer." Maar: "alle mensen zijn leugenachtig." Mensen kunnen je bedriegen, God niet. Wat kan hij nu voor de HERE terugdoen, zo vraagt hij zich af. Nu, het beste en ook het enige dat je kunt doen is: Zijn naam aanroepen, Hem danken. En voortaan doen wat je Hem belooft. In het OT de offers brengen voor je zonden, in het NT je overgeven aan Jezus Christus, het Lam van God.

Jammer dat Psalm 117 altijd een beetje als stiefkind wordt behandeld. Laat het een superkorte psalm zijn van maar twee verzen. Maar wat heeft dit liedje een grootse, wereldomvattende inhoud! Een prachtig voorspel op de zendingsofdracht van Jezus Christus, later in de tijd van het NT! Tegelijk een lied van verlossing, net zoals Psalm 116 een Hallel-psalm. Ik vraag me af of de Joden dit lied graag gezongen zullen hebben, gelet op hun houding tegenover de zendingsprediking van Paulus aan de volken (bijv Hand.22:21-22). Ze moesten wel. De Paasliturgie schreef het voor. Laten wij het dan maar uit volle borst doen!

12 maart: Handelingen 24

Binnen een week geeft een afvaardiging van het Sanhedrin, onder leiding van hogepriester Ananias in eigen persoon, en vergezeld van een gladde advocaat – ene Tertullus – acte de présence. Ze dienen bij Felix een aanklacht in tegen Paulus. In aanwezigheid van Paulus houdt de advocaat zijn requisitoir. Hij begint met zoete broodjes en eindigt met leugens. Ook commandant Lysias krijgt een veeg uit de pan, omdat hij de Joodse rechtsgang met grof geweld in de weg gestaan zou hebben. (Die groep gezworenen zal intussen wel flink honger en dorst hebben, zou het niet?) Paulus is er niet van onder de indruk en verdedigt zichzelf overtuigend. Hij heeft niets uitgelokt. Er is geen enkel bewijs tegen hem. Paulus schaamt zich er niet voor om voor zijn christen zijn uit te komen ("de Weg"). Dat is de enige reden waarom de Joden hem ter dood willen veroordelen. Felix, die heel goed van "de Weg" op de hoogte is, verdaagt de zaak. Paulus wordt gevangen gehouden onder een 'mild regime'. Hij mag "uit zijn kring" bezoek en verzorging ontvangen. Felix en zijn vrouw Drusilla laten zich regelmatig nog verder informeren over het geloof in Christus. Vrijuit preekt Paulus het evangelie aan het hof (vgl Filip.1:13). Wat een zegen van God! Maar wat zou er bij Felix eigenlijk achter zitten? Geloof? Tactiek? We horen over angst, over losgeld en over de Joden ter wille willen zijn. Jammer. Met een dubbele houding komt je niks verder.

13 maart: Handelingen 25

Festus volgt Felix op. Paulus zit nog steeds gevangen. En de Joodse leiders zijn hem nog steeds niet vergeten. (Ik denk opnieuw aan die samenzweerders. Als ze zich aan hun vervloeking gehouden hebben, is geen van hen nu meer in leven, zou je zeggen. Of zouden ze...? Als dat zo is, hebben de Joden geen been meer om op te staan. Dan meten ze met twee maten.) De geschiedenis herhaalt zich: opnieuw zware aanklachten van de Joden zonder enig bewijs, weer een verdedigingsronde van Paulus, en een voorstel van de procurator met de bedoeling de Joden te paaien. Maar nu is het afgelopen! Paulus beroept zich op de keizer.

Dan komen Koning Agrippa en zijn vrouw Bernice Festus begroeten. Festus legt Agrippa de zaak voor. Hij geeft wel een wat gekleurd verslag, maar geeft de kern wel nauwkeurig weer: het gaat over "een zekere Jezus die dood is, van wie Paulus beweerde dat hij leeft". Agrippa wil die Paulus wel eens horen. Wellicht kan hij Festus dan adviseren over de inhoud van de brief aan de keizer. Want wat moet hij schrijven over deze onschuldige? Je kunt hem toch niet om zijn geloof in Jezus veroordelen?

14 maart: Handelingen 26

Paulus volgt de gebruikelijke retoriek: eerst prijst hij Koning Agrippa om zijn kennis van het jodendom. Hij zal Paulus vast en zeker begrijpen. Paulus' samenvatting van de eeuwenlange hoop van Israël en zijn eigen levensverhaal vloeien door elkaar. Opnieuw benadrukt hij dat Christus zelf hem gezonden heeft naar de heidenen "om hun ogen te openen ter bekering uit de duisternis tot het licht en van de macht van de satan tot God, opdat zij vergeving van zonden en een erfdeel onder de geheiligden zouden ontvangen door het geloof in Mij" (vs.18). Paulus heeft gehoorzaam die opdracht uitgevoerd en Joden en heidenen opgeroepen om zich te bekeren. Maar nu willen de Joden hem hierom veroordelen! Hij heeft toch niets anders gezegd dan Mozes en de profeten. Het enige verschil is dat het toen belofte was en dat die belofte nu vervuld is.

Als je hierover nadenkt, is het toch wel te zot voor woorden dat mensen gaan oordelen over Gods werk. De mens op Gods stoel. Hiermee zijn we echt terug bij af: de zondeval in Gen. 3! De Joden gaan God narekenen ... en met Hem afrekenen (eerder ook al: Hand. 4/5). Festus kan het allemaal niet meer volgen, maar Agrippa weet drommels goed waar Paulus het over heeft. Hij kent immers zelf de profeten. Maar – opnieuw: jammer – wanneer Paulus hem te dicht op de huid komt, laat hij de zitting beëindigen. Maar de beide hoogheden zijn het erover eens dat Paulus onschuldig is. Als hij zich niet op de keizer had beroepen, zou hij nu vrij zijn. Wonderlijk: mensen proberen Gods werk te stoppen, maar het breidt zich alleen maar uit (vgl 8:1 en 4). God is er zelf bij! Bij zendingswerk is het altijd: Immanuël.

15 maart: Handelingen 27:1-26

Varen, varen over de woeste baren: Lucas schrijft een spannend verhaal over Paulus' reis naar Italië. In Jeruzalem was hij bijna door de Joden vermoord, op zee dreigt het schip waarop hij reist met man en muis te vergaan. Je houdt soms de adem in. Maar zoals altijd: God beschermt Paulus en zijn reisgenoten. Paulus' werk is immers nog niet klaar. De reis moet dus wel goed aflopen! (Tip: Lees het verhaal in één ruk uit en pak er een kaart bij.)

Is het je opgevallen? Paulus functioneert ongevraagd als loods. Helaas luistert de schipper niet naar de wijze adviezen van deze door God geïnspireerde landrot. Ze vertrekken van Goede Rede (Gronings: Schierhoavens) op Kreta. Het weer lijkt goed, maar dat duurt niet lang: de zgn Eurakylon jaagt de golven op. Die beuken de ronddobberende boot. Het is noodweer. Paulus stelt de mensen gerust met de openbaring die hij van God gekregen heeft: niemand zal omkomen. Als je dat nu maar gelooft! God heeft nog nooit gelogen.

16 maart: Handelingen 27:27-28:10

Wat zullen al die mensen (276 man) bang geweest zijn. Ondanks Paulus geruststellende woorden. Wat zullen ze voor hun leven gevochten hebben. Wat zullen ze moe geweest zijn. En hongerig. Wie heeft er nu zin in eten in zulke omstandigheden? Toch gaan ze eten, op aandringen van Paulus. En dan komt de landing op Malta: er valt niet één slachtoffer. God doet wat Hij via Paulus heeft beloofd. Wat een geweldige God. En de reactie van al die geredde mensen op deze wonderlijke redding? Onbekend!

De schipbreukelingen worden door de Maltezers hartelijk verwelkomd en opgevangen. Ze stoken een groot vuur tegen de kou. Daarbij gebeurt er iets waardoor de positie van Paulus meteen helder wordt. Hij wordt door een gifslang gebeten – conclusie van het heidendom: straf van de wraakgodin Dikè – maar er overkomt hem niets ongewoons – nieuwe conclusie van het heidendom: hij is zelf een god. Ook dat is niet zo, maar Paulus is wel door de Geest in staat om grote wonderen te doen tot eer van de levende God. Die naam mag hij op Malta verkondigen in woord en daad.

17 maart: Handelingen 28:11-31

Via Puteoli waar Paulus en de zijnen een week lang bij broeders en zusters logeren (een fijne verrassing) arriveren zij in Rome. Ze worden ingehaald door christenen die al op de hoogte zijn van de recente gebeurtenissen. "Toen Paulus hen zag, dankte hij God en greep moed." Hij krijgt een eigen woning, met een soldaat als bewaker.

Paulus is nu eindelijk in Rome. Hij ontmoet er de gemeente aan wie hij enkele jaren geleden al een brief geschreven heeft. Deze gemeente is gesticht door en bestaat uit niet-Joodse christenen. Dat blijkt al uit de brief van Paulus aan de Romeinen. Het blijkt ook uit wat er enkele dagen na Paulus' aankomst gebeurt: hij zoekt contact met de Joodse leiders. Dezen zijn niet op de hoogte van Paulus' "belevissen" en stellen zich neutraal op. Ze willen graag Paulus' denkbeelden vernemen. Tot nu toe hebben ze zich blijkbaar niet met de kerk in Rome bemoeid. Ze weten alleen dat deze 'secte' overal tegenspraak vindt. Wanneer Paulus de Joden het evangelie verkondigt, geven sommigen wel gehoor, maar anderen blijven ongelovig. Na een ernstige vermaning van Paulus, vertrekken zij al ruziënd.

Twee jaar lang verblijft Paulus in Rome. Zonder angst en zonder belemmering verkondigt hij het Koninkrijk van God en geeft onderwijs over de Here Jezus Christus. Hoe het verder met hem gegaan is, wij weten het niet. Wel is duidelijk dat hij in Rome een spilfunctie vervulde voor de prediking van het evangelie in het Romeinse rijk. Vanuit de hoofdstad gaat het evangelie in alle richtingen tot aan de eindpunten van de aarde (1:8).

18 maart: Psalm 118:1-18

Psalm 118 is het slotakkoord van het Hallel, jaarlijks gereciteerd / gezongen op het Paasfeest. Het is één groot refrein van Halleluja, Immanuël en "Zijn goedertierenheid is tot in eeuwigheid." Dit lied past bij het gejubel van de engelen, toen zij Jezus'geboorte aan de herders berichten (Luk. 2:13-14). Heel Gods volk Israël wordt aangespoord tot zingen; vervolgens in het bijzonder de priesters ("huis van Aäron"), die altijd de offers brengen in de tempel; tenslotte iedereen die de HERE vreest, die naar de tempel komt om God te dienen. Iedere Paasfeestvierder looft de HERE om zijn redding uit de dood. "Hij is mij tot heil geweest."

19 maart: Psalm 118:19-29

Omdat God redding gegeven heeft, is ieder die gelooft nu 'rechtvaardig'. Iedereen mag nu binnengaan en bij God komen. Wonderlijk! Te groot voor ons verstand! Hoe kan dit? Dit kan alleen maar omdat God zelf het initiatief heeft genomen tot redding. Hij heeft de hoeksteen - het fundament - gelegd voor ons leven: Christus (1 Petr. 2:1-10). Door het werk van Gods Zoon behoort elke gelovig nu tot Gods heilige natie. Voor altijd klinkt nu: "Looft de HERE, want Hij is goed."

H. Venema, Onnen

20 maart: Jesaja 1

Bij de profeet Jesaja denken we aan mooie teksten zoals: "Een kind is ons geboren, een zoon is ons gegeven" of "Er zal een rijsje voortkomen uit de tronk van Isaï." of "Hoe liefelijk zijn op de bergen de voeten van de vreugdebode." Maar als je begint te lezen in hoofdstuk 1 en je leest door tot en met hoofdstuk 10, dan weet je niet wat je allemaal tegenkomt. Er blijft van Juda niet veel heel. Harde oordeelswoorden en scherpe kritiek vormen de boventoon. Wat moeten wij daarmee?

Het is een heel andere sfeer dan die wij vandaag ademen in de kerk. In Jeruzalem en Juda werden zelfs mensen vermoord (zie vs. 15b, vs. 21b).

Toch kunnen we er wel iets van leren. Dat wij er niet aan denken om iemand te vermoorden, heeft heel veel te maken met de Nederlandse rechtsstaat die zoiets absoluut niet tolereert. Hoever gaan wij, als onze agressie alle ruimte zou krijgen?

21 maart: Jesaja 2

"Zij zullen hun zwaarden omsmeden tot ploegijzers en hun speren tot snoeimessen."

Stel je voor, dat al het wapentuig van over heel de wereld zou worden omgesmeed tot landbouwwerktuigen en ander gereedschap. Het is wel een heel bijzonder visioen, dat Jesaja voorhoudt aan Juda en in feite ook aan ons. Maar let vooral op de conclusie, die hij hieraan verbindt. "Nakomelingen van Jakob, kom mee, laten wij leven in het licht van de HEER."

'Het ijveren voor vrede', zo voorspelt Jesaja, 'zullen de volken van de wereld leren van het volk van God.' Als dat onze roeping is, moet onze eigen stijl van leven daar helemaal bij passen.

Wat kan de ander van ons als christenen leren? Wordt men door ons voorbeeld gestimuleerd tot inzet voor vrede en harmonie?

22 maart: Jesaja 3:1-15

'Jeruzalem.' Die naam doet je iets. De stad van David en Salomo, de stad met de tempel. Ieder die Israël bezoekt, wil en moet Jeruzalem zien.

In Jesaja 3 lijkt deze stad onherkenbaar geworden. Je denkt aan Amsterdam in de hongerwinter. Ja erger nog. Niemand neemt de leiding. De chaos is compleet.

Wij vragen ons in zo'n situatie vandaag af, of God dit niet voorkomen kan.

Maar Jesaja brengt in geding, of Israël dit niet had kunnen voorkomen. Zijn antwoord is duidelijk.

Niet altijd is de verbinding tussen oorzaak en gevolg zó duidelijk. Toch is het van belang, dat we aan onze verantwoordelijkheid denken. Als wij van iets kwaads de oorzaak zijn, is God daar ook boos over. Laten we het dan eerlijk onder ogen zien. Genade is er immers ook!

23 maart: Jesaja 3:16-4:6

Bijna discriminerend, zou je denken. Alsof vrouwen eerder tot kwaad verleiden dan mannen. Maar de mannen werden al herhaalde malen onder het mes van Jesaja's kritiek gelegd. En behalve slechte mannen zijn er ook slechte vrouwen. God is daar evengoed heel boos over. Zonde moet je nooit goedpraten. Ook al weet je dan van genade.

Gelukkig echter is die er ook. "Wanneer de HEER het vuil van Sions vrouwen heeft weggewassen en het bloed van Jeruzalem heeft afgespoeld ..., dan zal hij boven de plaats waar de Sion ligt ... een wolk scheppen voor overdag en een lichtend vuur met rook en vlammen voor de nacht. Zijn luister zal alles overdekken."

Dat is niet om het kwade te verdoezelen. Slecht is slecht. Maar de genade van God is ook echt. Daardoor komt alles goed.

24 maart: Jesaja 5:1-7

Een ontroerend lied. Jesaja zingt over een vriend van hem. Met die vriend heeft Jesaja echt te doen. De vriend had een prachtige wijngaard en hij heeft er alles aan gedaan. Maar het enige wat de wijngaard opbracht waren wrange druiven.

Al lezende krijgen we in de gaten, dat het geen letterlijke wijngaard is. De wijngaard staat voor het volk van God. Het was niet best met Juda, maar dat lag absoluut niet aan God.

Soms voelen wij ons diep teleurgesteld. Dan hebben we ons ingezet tot en met, voor ons werk of voor de kerk. Maar wat heeft het opgeleverd?!

Probeer je eens in te denken, hoe God vaak naar zijn kinderen kijkt, naar wat zij en wij ervan maken.

25 maart: Jesaja 5:8-30

'Wee!' En dat zes keer achter elkaar. 'Nu weten we het wel', zijn we geneigd te zeggen. 'Het was daar een puinhoop in Juda.'

Maar als u of jij, terecht, heel erg kwaad bent, dan ben je ook niet in één keer uitgesproken. Je hebt erg veel woorden nodig. Grote kans ook, dat je het daarna nog een paar keer herhaalt.

Zo is dat met God ook.

Van belang is om dat serieus te nemen. Blijkbaar kun je als mens, zelfs als je het goed weten kunt, heel ver gaan. Neem dan goed de tijd om de boosheid van God tot je door te laten dringen.

26 maart: Jesaja 6

Wij weten over het algemeen best iets te zeggen tegen en over God, thuis, op de vereniging en soms zelfs tegen iemand die geen christen is.

Jesaja beseft vlak vóór zijn roeping, dat er momenten zijn waarop je beter je mond kunt houden. Kijk, als je alleen maar te maken hebt met mensen die net zo gebrekkig zijn als jij en u, dan valt wat je zelf zegt en doet alleen maar mee. Maar Jesaja wordt op een indrukwekkende manier geconfronteerd met de heiligheid van God.

Ik moet even denken aan een moreel hoogstaand iemand. In zijn aanwezigheid schaam je je voor je oppervlakkige praat en ben je stil. Jesaja's beleving was nog veel en veel sterker.

Eigenlijk zou je een engel moeten zijn om God echt recht te kunnen doen.

Maar God kan je reinigen en tot zijn woordvoerder maken.

27 maart: Jesaja 7

Midden in een moeilijke tijd blinkt toch een lichtpunt.

Het tienstammenrijk en Aram vallen samen Juda aan om het te dwingen mee te doen met het complot tegen Assyrië. Dan blijkt, dat God behalve rechtvaardig ook barmhartig is. Zijn boosheid was dus geen blijk van haat.

Maar Achaz heeft zelfs dan geen behoefte aan God.

Nu krijgt hij het volgende teken: "de jonge vrouw is zwanger, zij zal spoedig een zoon baren en hem Immanuël noemen."

De jonge vrouw is – volgens mij – één van de vrouwen van Achaz. Misschien loopt ze op dat moment wel met de koning mee. Zij verwacht een kind en als het kind geboren is, geeft ze hem een naam van hoop, Immanuël. Dit zou best Hizkia geweest kunnen zijn. 'Hizkia' betekent : 'Jahwe is mijn kracht' en 'Immanuël' : 'God staat aan onze kant.' Het is precies hetzelfde.

Maar hoe dan ook: ook al is God Achaz onverschillig, dat geldt absoluut niet voor zijn vrouw en Achaz kan niet verhinderen, dat door zij eigen kind in zijn eigen huis het Godsvertrouwen klinkt.

Een paar eeuwen daarna gebeurde er nog een veel groter wonder. Het kind van Betlehem, nakomeling van Achaz, werd de garantie dat God aan de kant staat van wie vertrouwen op Hem alleen.

28 maart: Jesaja 8:1-18

Je zult maar profeet zijn. Dan sta je echt helemaal in dienst van God. Zelfs je kinderen met de namen die ze dragen. 'Sear-Jasub', zo heet het jongentje dat met zijn vader Jesaja meeloopt, als hij door God op Achaz wordt afgestuurd. 'Een rest keert weer', wil dit zeggen. 'Maher-Salal Chas Baz', zo heet het kind dat ruim een jaar later geboren wordt. 'Haastige buit, spoedige roof', dat betekent deze naam. En het komt allemaal uit. Zo sterk is God. 'Noem je zoon zus, noem de andere zo. Ik de HEER doe wat Ik van plan ben.'

Vandaag gaat het wat anders. Ook predikanten hebben een privé-leven. Ze hebben dat ook nodig.

En toch: als God je tot iets roept, moet je er zijn. Dat geldt trouwens voor ons allemaal.

Als je dichtbij God leeft en zijn signalen op wilt vangen, zie je steeds duidelijker wat Hij van jou en van u persoonlijk verlangt.

29 maart: Jesaja 8:19-9:6

Het was voor Juda een vreselijk moeilijke tijd. Maar ook voor het tienstammenrijk. Assyrië kwam het land binnen. Vooral de noordelijke stammen zoals Zebulon en Naftali hadden er erg onder te lijden. Het doet ons bijna aan de Tweede Wereldoorlog denken: "Iedere laars die dreunend stampte en elke mantel waar bloed aan kleeft, ..."

Maar in diezelfde tijd biedt God perspectief. "Het volk dat in duisternis ronddoelt ziet een schitterend licht."

Wat is de reden daarvan? Het is de geboorte van een koningszoon. Hizkia? Wij denken als vanzelf aan dat andere Koningskind, Jezus. Je leven kan tot een puinhoop worden, maar nooit zo dat Jezus er geen licht in kan brengen. Echt: Hij is de sterkste!

30 maart: Jesaja 9:7-10:4

Dat God uitzicht biedt, wil niet zeggen dat Hij nooit meer boos zal worden. Soms kun je dat denken. God is een God van genade. Dat is mooi. Laten we het daarover hebben en niet over zijn toorn. Maar God heeft een levende relatie met ons. Met als gevolg, dat Hij blij over ons kan zijn, maar ook kwaad op ons, heel erg kwaad zelfs.

In dit gedeelte van Jesaja is het wel heel erg. Als een refrein klinkt het telkens weer: "Maar nog is zijn woede niet bekoeld, nog is zijn hand tegen hen opgeheven."

Dat wij mensen Hem zo boos kunnen maken!

31 maart: Psalm 119:1-16

Vandaag beginnen we aan het langste lied, dat in de bijbel staat. Achtereenvolgens wordt het hele Hebreeuwse alfabet afgewerkt. Telkens 8 verzen die met de volgende Hebreeuwse letter beginnen. Een goede geheugensteun bij zo'n lang lied.

Deze keer is het de liefde voor de wet, die de auteur spraakzaam maakt. Er speelde in Israël dus ook nog wel wat anders dan de brutale onwil, waar de profeten Gods verontwaardiging over moesten laten horen.

Ik denk aan wat de Here tegen Jesaja zei blijkens Jesaja 8: 16: "Bewaar mijn getuigenis zorgvuldig, verzegel dit onderricht in mijn leerlingen." Er waren zelfs toen kinderen van God, die het machtig mooi vonden om Gods aanwijzingen te volgen: "Ik verheug mij in uw wetten, uw woord zal ik niet vergeten."

1 april: Jesaja 10:5-27

Wij mensen kunnen wel eens doorslaan. Hetzij naar ongelovigen, die volgens ons alleen maar slecht zijn. Hetzij naar kerkmensen, die, ons inziens dan, alleen maar huichelen. Maar God is onpartijdig. Ieder krijgt wat hij verdient en Assyrië dus ook.

Assyrië was een instrument van God. God gebruikte dit wrede volk om zijn eigen volk tot inkeer te brengen. Maar zo hadden de Assyriërs het niet bedoeld. Hun successen maakten hen ontzettend hoogmoedig. Maar dan laat God zien wie de allersterkste is. Hij dus.

Een tegenslag, door een mens ons toegebracht, kan ons klein maken voor God. We zien opeens, waarin we tekort geschoten zijn. Dat hoeft niet altijd zo, maar het kan wel. Maar die ander zal nooit de sterkste zijn. Dat is God.

2 april: Jesaja 10:28-11:10

Toen we met Jesaja begonnen, zei ik: 'Er blijft van Juda niet veel heel.' Dat blijkt nu. Het enige wat van het koningshuis van Juda overblijft valt te vergelijken met de stronk van een grote boom.

Soms kun je in de kerk ook behoorlijk wanhopig worden, door alles wat tegenzit. 'Volgens mij', zo zeg je dan, 'blijft er helemaal niets van ons over.'

Maar onze kracht schuilt dan ook niet in onszelf, maar in Christus. Klein begonnen, maar nu Koning van de wereld. Het zit hem niet in wat wij allemaal doen in de kerk. Je moet het van Jezus verwachten.

3 april: Jesaja 11:11-12:6

Het was een pittig stuk, Jesaja 1 tot en met 12. Wat kan God boos zijn. Wat kan Hij straffen!

Toch loopt het goed af. Een nieuwe exodus. "De Eufraat bedwingt hij met zijn machtige adem, hij slaat het water uiteen in zeven beken waar men droogvoets door kan gaan."

Ja, zo gaat het toch altijd. Het komt altijd weer goed. Maar dat spreekt niet vanzelf. In hoofdstuk 12 klinkt een enthousiast danklied en dat is echt gemeend. Denk aan een verstoorde relatie, die echt weer volledig is hersteld. Wat ben je opgelucht. Wat ben je blij! Je kunt het niet geloven.

God zegt: 'Ik vergeef je alles. Kijk: de weg naar een nieuwe toekomst ligt helemaal voor je open.' Dan kun je wel zingen!

T.S. Huttenga, studentenpredikant Groningen

4 april: Jesaja 13

Er staat de Israëlieten veel onheil te wachten, met als dieptepunt de Babylonische ballingschap. Maar daarbij blijft het niet. In twaalf achtereenvolgende hoofdstukken (13 t/m 23) vinden we profetieën over de toenmalige volkerenwereld opgetekend. De Israëlieten zullen omwille van hun begane zonden veel ellende te verduren krijgen van de kant van deze volkerenwereld. Maar uiteindelijk rekent de HERE hun God met al die volkeren af, met als hoogtepunt dat Babel door de Meden (vers 17) zal worden verwoest. Het Joodse volk zal de verlangde vrijheid terugkrijgen (Jesaja 14 vers 1). De oordeelsprofetieën over de volkeren geven zodoende troost aan ons als we in ellende en onder druk verkeren: God zal zich nog ontfermen over zijn volk!

5 april: Jesaja 14

Hoofdstuk 14 sluit nauw aan bij hoofdstuk 13, maar geeft wel een nieuw element te zien. In hoofdstuk 14 vers 1 wordt gesproken over de vreemdeling die zich dan bij hen zal aansluiten. Ten tijde dat God zich zal ontfermen over zijn volk zullen de heidenen zich bekeren tot de Here en zich voegen bij zijn volk. Deze voorzegging van Gods ontferming vindt zijn hoogtepunt in de zending van Gods Zoon naar deze wereld. Na zijn komst zullen de heidense volkeren zich massaal bij Gods volk aansluiten en samen zullen zij Christus Jezus met waar geloof aanhangen. In één perspectief wordt hier de bevrijding van het Joodse volk uit de Babylonische ballingschap (terugkeer op eigen bodem!) en de oprichting van de nieuwtestamentische kerk (de vreemdeling die zich bij Gods volk zal aansluiten!) voorzegd: dat nu wordt profetisch perspectief genoemd. Typisch oudtestamentisch is het dat de oprichting van de nieuwtestamentische kerk zo op raadselachtige wijze door de profeet wordt gezegd. Zo'n tekst wordt pas echt duidelijk als het licht van Christus erop valt.

6 april: Jesaja 15-16

Wat opvalt is dat de profeet in de verleden tijd spreekt: Moab is verwoest! Het wil zeggen: het onheil over Moab is vast besloten. God is de Wreker van het vele onrecht dat zij zijn volk hebben aangedaan! Hoewel een broedervolk, de Moabieten waren afstammelingen van Lot, de neef van Abraham, stonden ze altijd vijandig tegenover de Israëlieten. Ze stonden bekend om hun hoogmoed tegenover God en zijn volk. Maar hun ondergang staat daarom dan ook vast. Wat opvalt in deze profetie is het medelijden waarmee de profeet de rampspoed tekent die de Moabieten zo dodelijk zal treffen. Vers 5: Mijn hart schreeuwt om Moab!

Ook de hoofdstukken 15 en 16 sluiten nauw bij elkaar aan. Ook in hoofdstuk 16 is sprake van een nieuw element: de Moabieten die zullen vluchten naar Sion, zullen aldaar een veilig heenkomen vinden. Willen de Moabieten overleven dan zullen zij zich dus moeten onderwerpen aan Davids huis! Het al eerder genoemde profetisch perspectief komt met name in vers 5 heel sterk naar voren. Daar wordt in bedekte termen gesproken over de komst van de Christus, de rechtvaardige Heerser, die als koning voor altijd zal heersen over het huis van Jakob (vgl. Lucas 1:32-33). In deze profetie klinkt al de blijde boodschap dat arme zondaren die bij de Christus van God schuilen, zullen ontkomen aan dood en hel, ja onaantastbaar leven in Hem ontvangen.

7 april: Jesaja 17

Evenals het land Moab zal ook het rijk van Damascus, dat is het land Syrië, aan de vernietiging worden prijsgegeven. Opmerkelijk is dat de profeet in één adem ook Gods komende oordeel over het 10-stammenrijk Efraïm noemt. Het zijn ook bondgenoten! Geestelijk heeft Efraïm zich verzwagerd met de heidense Arameeërs. Samen ondergaan ze daarom Gods straf, geslagen door de roede van de Assyriërs. Er is één lichtpuntje: in vers 7 staat dat te dien dage de mens zijn blik zal richten op zijn Maker en niet op de altaren, die maaksel zijn van eigen handen! Door Gods genade zullen er toch nog Israëlieten uit het 10-stammenrijk zijn die dan berouwvol zullen opzien naar de Heilige Israëls! In de verzen 12-14 wordt de smadelijk ondergang getekend, die de Assyriërs, die zoveel ellende hebben veroorzaakt, op hun beurt te wachten staat. God regeert, vrees Hem!

8 april: Jesaja 18

In de hoofdstukken 18 en 19 gaat het over Nubië (Ethiopië) en Egypte. Deze twee landen hebben een tijdlang één rijk gevormd. Nubië grenst ook aan (Opper-)Egypte. Het land Kanaän, waar de Israëlieten woonden, lag tussen Assyrië en Egypte, twee landen die in die tijd naar wereldheerschappij streefden, in. De koningen van Juda, bijvoorbeeld van Hizkia, zijn geneigd om tegenover het oprukkende Assyrië een bondgenootschap met Egypte te sluiten. In deze profetie laat de HERE weten, dat je dan wel op de verkeerde macht je vertrouwen stelt. Niet Nubië zal de macht van Assyrië verbreken - Assyrië zal zelfs doordringen tot in het verre Nubië - maar God zal plotseling de macht van de Assyriërs verbreken! Dat is de boodschap: vertrouw dan op de HERE God! (Zie voor de vervulling van deze voorzegging: Jesaja 37:36-38). Het profetisch perspectief van dit gedeelte reikt ver, tot op de dag van vandaag: God, die zijn volk na het zure van de antichristelijke verdrukkingen, het zoete van de prediking van het Evangelie van onverdiende genade geeft!

9 april: Psalm 119:17-40

Psalm 119 is een echt kunstwerk, waarmee de dichter zijn vreugde over de wet van de HERE tot uiting brengt: 'Hoe lief heb ik Uw wet!' Daarbij is als alle psalmen ook psalm 119 een profetie van de Christus. Door zijn Geest geeft Christus vooraf getuigenis van zijn liefde voor Gods geboden. De betrokkenheid van deze oudtestamentische psalm op Christus is belangrijk om psalm 119 goed te begrijpen. Al te gemakkelijk zou anders op grond van bijvoorbeeld de verzen 22b en 23b geconcludeerd kunnen worden, dat ware gelovigen in dit leven in staat zijn om Gods wet volkomen te bewaren en te volbrengen. Maar ook de dichter van psalm 119 moet het hebben van de genadige toerekening van Christus' gerechtigheid. Doe wel aan uw knecht, dan zal ik leven! (vers 17). Deze genade wordt de gelovigen echter nooit zonder de Heilige Geest geschonken. De Geest die hun hart vernieuwt, zodat zij zich ernstig voornemen om naar al Gods geboden te beginnen te leven. Hoewel het nog maar een klein beginsel van gehoorzaamheid is, is het geen schijn, maar werkelijkheid: 'Hoe lief heb ik uw wet!' (verg. Zondag 44 van de Heidelbergse Catechismus).

10 april: Jesaja 19

Egypte is voor de Israëlieten vaak een toevluchtsoord in barre tijden geweest. Als Assyriërs of Babyloniërs zich sterk maken dan nemen veel Israëlieten de wijk naar Egypte. Ook de Judese koningen zoeken vaak steun bij Egypte. De gevolgen laten zich raden: dit leidt gemakkelijk tot een overdreven vertrouwen op de Farao's en op Egyptes macht. De profeet geeft in hoofdstuk 19 (opnieuw) te kennen, dat je dan wel bedrogen uit zult komen. God breekt de macht van Egypte door innerlijke verdeeldheid. En mocht je als Israëliet je hebben gevestigd in Egypte - en je daar dus veilig wanen - dan zul je toch ook daar ervaren, dat je je niet aan Gods straffende hand, waaronder Hij zijn volk vanwege hun zonden gebukt doet gaan, kunt onttrekken (vers 17): Egypte wordt namelijk prooi van een burgeroorlog. Maar vanaf vers 18 klinkt dan ook hier het Evangelie van genade: God zal zich nog over 'niet-zijn volk', Egypte, ontfemen. Hij zal hen slaan én helen, en zij zullen zich bekeren tot de HERE. Ja, in die dagen zullen de aartsvijanden, Assyrië en Egypte, zich samen verenigen onder de banier van het Evangelie. Een profetisch vergezicht op de Christus die door zijn unieke offer scheidingsmuren wegbreekt: Hij is onze vrede: Hij die vrede maakte in Zichzelf tussen hen die dichtbij zijn (Joden) én die veraf zijn (heidenen).

11 april: Jesaja 20-21

Jesaja kreeg van de HERE opdracht om 3 jaar ongekleed en barvoets te lopen. Het was een teken van de diepe vernedering die de Egyptenaren en Nubiërs (Ethiopiërs) zouden ondergaan van de kant van de Assyriërs. Maar waar blijf je dan als volk van God als je je vertrouwen juist op de Egyptenaren en Nubiërs hebt gesteld? Opnieuw is de boodschap: wie niet op de onverdiende goedheid van de HERE zijn God vertrouwt, komt beschaamd uit. Maar wie op de HERE vertrouwt zal niet teleurgesteld uitkomen (vergelijk Psalm 25:3).

In hoofdstuk 21 wordt Babels val voorzien. De profeet verkeert daarbij in visionaire vervoering. Het is alsof hij de laatste koning van Babel, de goddeloze Belsazar, in eigen persoon is, die bij het naderen van de vijandelijke Meden uitroept: 'Ik krimp ineen ..., ik ben verschrikt...!' Het ongelofelijk gebeurt: 'Gevallen, gevallen is Babel!' De Gode vijandige machten gaan eraan! Niet altijd zal Babel Gods volk kunnen vernederen, eens zal het Gods volk in vrijheid moeten laten gaan. Profetisch wordt hier de verlossing van Gods kerk uit alle onderdrukkende antichristelijke machten voorzien, zo vaak als op de klanken van het Evangelie de muren van Babel omver vallen. Zoals in Openbaring 14:8 wordt voorzien: 'Gevallen, gevallen is het grote Babylon!' En: 'Ga uit van haar, mijn volk!' (Openbaring 18:4). Hoofdstuk 21 sluit af met ietwat duistere profetieën over Edom en Arabië, waaruit echter één ding wel heel duidelijk is, namelijk dat Gods volk van deze volkeren niets meer te duchten zal hebben.

12 april: Jesaja 22

De Godsspraak over het 'Dal van het Gezicht' neemt een bijzondere plaats in in het geheel van de volkerprofetieën. Deze profetie gaat over het Heilige Land, dat door Gods genade het 'Land van de ruime blik' geworden! God had aldaar door zijn Woord licht in de duisternis gegeven. Maar van dat licht was weinig meer van over, want ze hadden God verlaten. En wie God verlaat heeft smart op smart te vrezin. Als de Babyloniërs oprukken en de stad Jeruzalem omsingelen zakt hen alle moed in de schoenen: God verlamt hun geestkracht en panische angst overvalt hen. Zo vergaat het hen die zich de genade van de God onwaardig maken. De Jeruzalemmers nemen de waarschuwingen van de profeten niet serieus en zeggen: 'Als het er dan toch van moet komen dat wij omkomen, laten wij het er vandaag dan nog van nemen: eten, drinken en vrolijk zijn!' (vers 13). De zonde van de onbekeerlijkheid van het hart is onvergeeflijk. Het oordeel van God over hen staat vast (vers 14).

Daarna volgen nog de bekende profetieën over Sebna en Eljakim, de 'sleuteldragers' van de koning. Deze profetieën laten zien dat het nepotisme (dat is onrechtmatige bevoorrechtiging van de familie) hoogtij in Jeruzalem viert. Naast een waarschuwing geeft deze profetie troost voor de nederige kinderen van God: wie zichzelf verheft doet God op Zijn tijd vallen! En hun val zal groot zijn!

13 april: Jesaja 23

Assyrië, Babel en Egypte vertegenwoordigen de wereldrijken. Tyrus en Sidon (de landstreek Fenicië) zijn de representanten van de handel en van de wereldmachten die over de zeeën heersen. Ook hun ondergang wordt voorgezegd. De steden zullen namelijk door Babel worden verwoest. Dit was iets ongehoords: de maagd (Tyrus en Sidon) was nog nooit lastig gevallen! Het slot van hoofdstuk 23 is opmerkelijk. God zal hen genadig zijn. Na zeventig jaar zullen de steden weer opbloeien. De beide steden zullen als 'hoeren' opnieuw de volkeren verleiden handel met hen te bedrijven. Toch valt ook hier een nieuw element te beluisteren: Gods genadig omzien naar deze steden leidt ertoe dat zij hun hoerenloon ten goede van Gods koninkrijk zullen aanwenden. Na de komst van de Christus zal het Evangelie van genade ook bij hen ingang vinden, zodat Tyriërs en Sidoniërs (Psalm 87!) zullen zingen dat hun bronnen in Sion zijn ontsprongen. In plaats van hebzucht zal dan dankbaarheid hun leven kenmerken!

14 april: Jesaja 24

In hoofdstuk 24 nemen de aangekondigde gerichten over de volkeren van de aarde dramatische vormen aan. Er zijn daarom ook uitleggers die hierin een profetie van de apocalyptische eindtijd zien: een tekening van de laatste dagen van deze wereld of van de jongste dag. Toch lijkt deze uitleg mij niet de juiste toe, gelet op wat er staat in verzen 14-16. Daar is sprake van licht te midden van deze duisternis: volkeren van de kustlanden prijzen de naam van de HERE, de God van Israël! God zal te midden van deze tijden vol onheil een groot werk verrichten: tot aan de einden van de aarde zullen de volkeren Hem aanbidden. Hen zal een groot Licht verlichten, waarbij het licht van zon en maan zal verbleken. Zon en maan zullen zich schamen als het Licht van de wereld verschijnt, de Christus van God! (vers 23)

15 april: Jesaja 25

Onder de heerschappij van Sions grote Koning gebracht (24: 23), prijst Gods verlost volk haar HERE. De tirannie van Babel is door de HERE verbroken en Gods volk jubelt: God heeft ons bevrijd en welgedaan! God doet het brallende spreken van de vijanden verstommen. Dankbaar juichen Gods kinderen: HERE, Gij zijt mijn God, U wil ik loven! Profetisch geeft dit lied al stem aan onze dank, die we onder meer bij het Heilig Avondmaal uiten, dat de Here Jezus ons door zijn zoenoffer bevrijd heeft uit de machten van zonde, dood, hel en duivel. In het tweede gedeelte van dit hoofdstuk (6-12) wordt vooral deze draad verder opgepakt en verder uitgewerkt: de HERE heeft door zijn zoenoffer de dood verzwolgen door zijn overwinning. Hij zal alle tranen afwissen en de smaad van zijn volk zal Hij van de heel aarde wegnemen. De Here Jezus heeft zich voor ons vernederd tot in de dood, zodat wij bij God in ere zijn. Bij Christus' tweede komst zal dat voor aller oog ook zichtbaar worden.

16 april: Psalm 119:41-64

De wet is de vreugde van de dichter. Veel uitdrukkingen staan tot zijn beschikking om zijn liefde voor de wet tot uiting te brengen: Zie naar Uw bevelen verlang ik (vers 40); Uw verordeningen verbeid ik (vers 43); ik zoek U bevelen (vers 45); ik zal spreken over uw getuigenissen (vers 46); ik verlustig mij in uw geboden (vers 47), die ik lief heb (vers 48); ik overdenk uw inzettingen (vers 48). Gods wet is hem zo lief. Hij vraagt dan ook: HERE, maak mij levend door uw gerechtigheid, namelijk om Uw bevelen te doen. Want om het doen van Gods geboden is het de dichter te doen. Er is een groot verschil tussen weten en doen, tussen Gods geboden kennen en Gods geboden onderhouden. Alleen bij Christus ligt dit in één hand. Van zijn genade en gerechtigheid moet de dichter het daarom hebben! Maar tegelijk: ook voor hem behoren weten en doen wel bij elkaar. In Christus' kracht je erop toeleggen om Gods geboden te kennen en te doen! Daar gaat het de dichter om, en daar smeekt hij zijn God om! Dan begrijpen we ook de keerzijde van zijn liefde voor de wet: zijn verontwaardiging over hen die Gods wet verlaten (vers 53). Hij is een vriend en metgezel van allen die God vrezen en van hen die Gods bevelen onderhouden! (vers 63). Kent u dat ook: gevoelens van verontwaardiging jegens hen die Gods geboden loslaten en weet u zich een vriend van hen die Gods bevelen onderhouden?

17 april: Jesaja 26

De hoofdstukken 26 en 27 vormen een gedicht, dat ook geschikt is om als lied gezongen te worden. Het heeft als eerste doel het Joodse volk op te beuren als ze straks (na Jesaja's dood) terneergeslagen door de wegvoering aan Babels stromen zitten. Het zingen van een lied dat God nog eens in genade zal omzien, geeft moed aan ouders, kinderen en kleinkinderen. Jesaja legt hen dingen op de lippen die onvoorstelbaar zijn: 'Herleven zullen uw doden - ook mijn lijk - opstaan zullen zij. Ontwaakt en jubelt, gij die woont in het stof!' (vers 19). Jesaja reikt hen hier een geloofslid aan! Een lied dat niet blijft steken in de verootmoediging over Gods gerichten, waardoor hun leven vanwege hun zonden is weggezonden in ballingschap (vers 18), maar dat uitloopt op de belijdenis van hun persoonlijke opstanding. Want Jezus leeft -Hij die voor onze zonden heeft betaald - en wij leven door Hem! Ook mijn lichaam zal met mijn ziel verenigd eens opstaan uit het graf. Een zondagslied!

18 april: Jesaja 27

Het lied op de sabbat (Psalm 92) laat ons weten, dat Gods grote daden ook de voltrekking van de straf aan de goddelozen inhoudt. Op het moment dat deze strafvoltrekking plaatsvindt doe je er goed aan, als Gods volk in huis te blijven (Jesaja 26: 20), dat wil zeggen: houdt goede moed en blijf volharden bij de ware dienst van God, want veel tijd zal de voltrekking van de straf God niet kosten.

Gods vijanden schijnen wel jaar in jaar uit straffeloos God te kunnen lasteren en Gods kinderen te kunnen kwellen, maar plotseling keert het getij. En reken maar dat God hen dan zal weten te vinden! Ook de Leviathan en de draak, hier symbolen voor de satan en zijn trawanten, zullen eens hun verdiende loon ontvangen. In het verlengde hiervan geeft de apostel Paulus deze bemoediging in Romeinen 16: 20 ons mee: 'De God nu des vredes zal weldra de satan onder uw voeten vertreden!'

Ontkoming aan Gods strafvoltrekking is er alleen voor wie bij de Here schuilt (vers 5). 'Laat u dan met God verzoenen!', is de boodschap die hier klinkt. Daarop volgt dan een prachtige belofte: Israël zal bloeien en groeien! Gods volk zal weliswaar vanwege haar zonden haast tot niets worden teruggesnoeid, maar de Goddelijke Tuinman heeft ervoor gezorgd, dat er een gezonde kern in leven is gebleven. Uit die kern zal zich een reuzenboom ontwikkelen: Het heil is uit de Joden: het Evangelie van Jezus Christus zal vruchten dragen tot aan de einden van de aarde! Maar voordat het echter zover is zal eerst het louteringsproces van het Joodse volk plaatsvinden (vers 8b). De uitkomst daarvan is verrassend: van heide en ver, uit Egypte en uit Assur, zullen de verdreven Joden uit de ballingschap terugkeren en zich neerbuigen voor de HERE op Sion. Profetisch wordt ons hier het vergezicht geboden op Gods ontferming die nog veel verder reikt dan de toenmalige terugkeer van de Joden, zoals blijkt uit de woorden waarmee wij na de komst van Christus zijn aangesproken: 'u, eens niet zijn volk, nu echter Gods volk, eens zonder ontferming, nu in zijn ontferming aangenomen!' (1 Petrus 2:10).

A. van der Sloot, Bedum

19 april: Jesaja 28

Het eerste gedeelte van dit hoofdstuk beschrijft de schoonheid van Samaria. Het is een indrukwekkende stad op een platte heuvel te midden van vruchtbare akkers. Maar deze trotse 'kroon' staat op het hoofd van een dronken, verlopen feestvierder. Als een vroege vrucht wordt de stad ontdekt en verslonden. Zoals Samaria in haar goddeloze roes ten onder is gegaan, zo zal het ook Jeruzalem vergaan. Men vlucht in eenzelfde feestroes om aan de werkelijkheid te ontkomen. De restanten van de feestmalen zijn meer dan walgelijk en de dronkemanspraak slaat nergens op. De verzen 10 en 13 zijn in de nieuwste bijbelvertaling terecht onvertaald weergegeven als onnozel gebrabbel. God keert zich tegen zijn volk, dat zich aan de zonde overgegeven heeft. Op allerlei manieren tracht de HERE hen tot inkeer te brengen. Alleen een 'rest' geeft gehoor aan zijn stem.

20 april: Jesaja 29

Bestrafing én redding zijn het werk van de HERE. Als Jeruzalem ontrouw is, gebeuren er dingen die men niet voor mogelijk had gehouden. Alle rituelen blijken tevergeefs. Een overweldigende menigte vijanden dreigt Jeruzalem onder de voet te lopen. Maar God rekent op een wonderlijke manier met heel die vijandige menigte af. We kunnen hierbij denken aan de bevrijding van Jeruzalem onder Hizkia, maar het gaat verder en dieper. Het is ook een beeld van de verlossing die God in de laatste fase van de wereldgeschiedenis zal geven.

Voor Gods volk van alle tijden en alle plaatsen komt het erop aan Hem niet slechts met onze lippen te dienen, maar met ons hart en heel ons leven. Onze taak is niet het beoordelen van het werk van de Boetseerder, maar het eren van Hem.

21 april: Psalm 119:65-88

In dit gedeelte komen we iemand tegen die in zijn eigen leven grote moeite heeft gekend. Hij weet wat het is om door vijanden in het nauw te worden gebracht. Door leugens en bedrog kwam hij helemaal klem te zitten. In dit vijandige optreden van zijn tegenstanders zag de dichter de hand van de HERE. Hoe zwaar het ook voor hem was, het bracht hem dicht bij zijn God. Met heel zijn wezen keek hij uit naar het ingrijpen van de HERE. Hij smacht om hulp. Maar bovenal leeft in hem het vurige verlangen de Here te dienen en zijn geboden te onderhouden. Ik moet denken aan wat de apostel Paulus later zou schrijven: "als ik zwak ben, dan ben ik machtig" (2 Korintiërs 12: 10). Herkent u/jij dat in uw/jouw eigen leven?

22 april: Jesaja 30:1-17

In de onzekere politieke werkelijkheid van die dagen met de enorme dreiging van het Assyrische rijk zochten de leiders van kleinere volken steun bij elkaar. De leiders van het tweestammenrijk Juda keken ook nadrukkelijk naar de grootmacht in het zuiden: Egypte. Men probeerde via bondgenootschappen een dam op te werpen tegen het gevaar uit het noorden. Hoe begrijpelijk dit soort politiek-strategisch-militair overleg ook was, men ging bij het hulp zoeken aan de HERE voorbij. Sterker nog: God waarschuwde bij monde van de profeten keer op keer tegen het op deze wijze zoeken van steun. Juda luisterde niet naar deze stem. Men vond geloven in God prima voor in de tempel, maar in de grote politieke werkelijkheden kon men er niks mee. Hoe zit dat eigenlijk bij ons?

23 april: Jesaja 30:18-33

Opnieuw zien we hoe oordeelsprofetieën worden afgewisseld met beloften van heil en toekomst. God is een God van recht. Bovenal wordt Hij gekenmerkt door liefde en genade. Hij verlangt er naar Zich over zijn volk te ontfermen. Hij staat klaar om te antwoorden op hun gebed. Opvallend is de wijze waarop de HERE redding geeft. Hij zorgt voor mensen die het volk op de juiste wijze geestelijk onderwijs geven. De Bijbel gaat open. En de HERE opent de ogen en de harten voor dat Woord. In de weg van concrete bekering komt de zegen. De afgoden moeten worden weg gedaan en men zal alles van God moeten verwachten. Dan is geen ding onmogelijk. Grootmachten als Assyrië storten zomaar ineen. Zalig is wie luistert naar het Woord van God en Hém gehoorzaamt.

24 april: Jesaja 31

Opnieuw komt hetzelfde thema naar voren. Er is geen heil voor wie het van mensen verwacht. Het is heel verleidelijk om te kijken naar wagens en paarden, dat wil zeggen naar de militaire kracht. Maar daar moet je het niet van hebben.

Het "de blik richten op" heeft een religieuze ondertoon. Men zou zich in overgave en verwachting tot God moeten richten. Maar men passeert Hem voor andere machten. En als je dan die afgod Egypte nog eens nader gaat bekijken, dan ontdek je een wereld van ongerechtigheid. Wat een waanzin om daarmee in zee te gaan....

De HERE zal de macht van zowel Egypte als Assyrië te niet doen. Alleen bij Israëls God ben je werkelijk veilig.

25 april: Jesaja 32

In dit hoofdstuk treedt een rechtvaardige koning naar voren, die een toevlucht is voor zijn volk. Er worden woorden gebruikt die aan God Zelf doen denken. Wij herkennen in Hem de Messias, onze Heiland Jezus Christus. Voorafgaande aan zijn komst zal echter het zorgeloze en trouweloze Jeruzalem te gronde gaan.

De grote ommekeer, waarover ook eerder gesproken werd (b.v. Jesaja 29:17), wordt gekenmerkt door de uitstorting van de "Geest uit de hoge". Deze Geest zal vernieuwing brengen. Een vernieuwing die verder gaat dan de bekering van mensen. Ook de dieren zullen delen in de zegen. Ja, heel de schepping krijgt trekken van het paradijs.

We horen in deze woorden de belofte van de Schepper dat Hij alle dingen nieuw zal maken.

26 april: Jesaja 33

De verwoester zal verwoest worden. God Zelf verheft Zich. Het oordeel komt. Er wordt afgerekend met de volken die Gods volk hebben belaagd. Maar het oordeel begint bij het huisgezin van God. De HERE is een heilig God, een verterend vuur voor alles wat verdorven is. Velen in Jeruzalem hadden Hem niet echt serieus genomen en leefden in de praktijk naar hun eigen maatstaven. Het oordeel overvalt hen, zij zijn nergens.....

De gelovigen in Jeruzalem hadden eveneens zwaar te lijden onder de val van de stad. Maar zij hoefden Gods nabijheid niet te vrezen. Voor hen is er toekomst. De Messias zal hun Koning zijn. Jeruzalem wordt de stad van de vrede. Oorlogsschepen worden ontmanteld. Er is leven en overvloed. God tekent de toekomst ook om jouw leven richting te geven!

27 april: Jesaja 34

Er zijn van die bijbelgedeelten die je doen huiveren. Vanaf vers 5 wordt de voltrekking van het oordeel over Edom beschreven. Evenals Moab, Assyrië en Babel staat dit volk symbool voor alle God-en-mensvijandige machten. Het oordeel en de daaruit voortvloeiende chaos en leegte worden beschreven als weloverwogen handelingen van de rechtvaardige Rechter. Het onbewoonbaar geworden terrein is nadrukkelijk afgescheiden van het woongebied van de mens.

Wat er met Edom vanwege diens zonden is gebeurd is vooral sprekend voor wie in die eeuwen rondom het begin van onze jaartelling dat gebied kende. Het is een aangrijpend beeld voor het oordeel dat aan het eind van de tijd komt over alle volken. Aan dat oordeel is alleen te ontkomen doordat Jezus voor de zijnen die vlammende toorn van God heeft ondergaan....

28 april: Jesaja 35

Het verhaal van het wereldgericht is niet afgelopen met schokkende beelden van een geteisterde aarde. Het dorre land komt tot leven. Water vernieuwt het aangezicht van de woestijn. Fris groen en een geweldige bloemenpracht sieren de aarde.

Er blijken ook mensen in het oordeel gespaard te zijn gebleven. De schrik maakt plaats voor blijdschap. Het leven bloeit op. God Zelf is het die redt.

Dan wordt een geaande weg zichtbaar die naar Sion leidt. In de Mardoektempel van Babel was een dergelijk thema verwerkt: een 'heilige weg' versierd met leeuwen en draken. Ik moet denken aan Jezus die Zichzelf 'de weg' noemt. Via Hém komen we in het beloofde land.

29 april: Psalm 119:89-112

De inzettingen van de HERE die ons leven de juiste richting wijzen worden hier verbonden met de wetmatigheden van de schepping. Het is één loflied op de almacht en de wijsheid van God. Eerbiedig geeft de gelovige dichter zich over aan Hém. Gods Woord is voor hem kostbaarder dan alle schatten van deze aarde. Dat Woord is zijn leven. Hij overdenkt het gedurig. Door dat Woord laat hij zich leiden. Het stempelt heel zijn doen en laten. In één zin samengevat: Uw Woord is een lamp voor mijn voet, een licht op mijn pad. God Zelf is het die de woorden van deze dichter tot de Zijne maakt. De HERE wil u en jou doordringen van de waarde van zijn Woord. Laat deze lamp schijnen op jouw levensweg!

30 april: Jesaja 36

In het jaar 701 voor Christus onderneemt de koning van Assyrië een veldtocht tegen Juda. Alle steden worden onder de voet gelopen. Dan zendt Sanherib zijn maarschalk naar het laatste bolwerk: Jeruzalem. De maarschalk opent de aanval met een sterk staaltje psychologische oorlogsvoering. Scherp is de spot waarmee Hizkia en Juda gekleineerd worden. Bondgenoot Egypte wordt als bedrieglijk neergezet. Slim wordt ingespeeld op negatieve gevoelens ten aanzien van Hizkia vanwege het opruimen van de eredienst op de hoogten. Maar het meest venijnig is wel de spot jegens de HERE. Wie haalt het in z'n hoofd te denken dat de HERE opgewassen zou zijn tegen de macht van Assyrië?! Hizkia had een dergelijke rede voorzien. Het meest gepaste antwoord op intimidatie is nog altijd: zwijgen.

1 mei: Jesaja 37:1-20

Opmerkelijk is dat Hizkia zich concentreert op de lastering van zijn God. De enige mogelijkheid tot redding is volgens Hizkia dat de levende God de spot niet over zijn kant zal laten gaan. Daar bidt hij dan ook om. Dat God zijn Naam zal verheerlijken door te redden van wat er nog van het volk is overgebleven. Namens de HERE mag Jesaja doorgeven dat God dat inderdaad zal gaan doen.

Kort daarop wordt een brief van Sanherib bezorgd met een soortgelijke boodschap als die van de maarschalk. Hizkia spreidt deze brief in de tempel uit voor de HERE. In zijn gebed belijdt hij zijn geloof. De God van Israël is met niets of niemand te vergelijken. Van hem verwacht Hizkia heil voor zichzelf en zijn volk. En u/jij?

2 mei: Jesaja 37:21-38

De spotter wordt bespot. Grootmacht Assyrië waant zichzelf onoverwinnelijk, maar moet buigen voor een mini-staatje. Een vreselijke ziekte zal de legermacht wegvagen. Bij dit soort getallen moeten we het woord duizend waarschijnlijk lezen als "militaire eenheid".

De grote vergissing die de Assyriërs maakten was dat ze niet rekenden met de Koning van hemel en aarde. De ruimte die ze kregen stond in het kader van oordelen van God over de volken. Maar het werktuig luisterde niet naar z'n Meester. Het ging lijnrecht tegen Hem in.

In vers 29 lezen we beelden van het temmen van dieren door de mens. Tegelijkertijd zijn het taferelen die kenmerkend waren voor de deportaties door de Assyriërs. Nu zijn de rollen omgekeerd. God straft hen vanwege hun gruwelijke praktijken.

3 mei: Jesaja 38

Dan wordt koning Hizkia dodelijk ziek. Gods boodschap is dat hij niet meer beter zal worden. Hizkia legt zich daar niet bij neer maar worstelt met God om toch nog te mogen blijven leven. Het feit dat hij nog geen zoon had zal daar een belangrijke rol bij hebben gespeeld. Ook wij mogen voor het leven vechten, in het bijzonder in onze gebeden. In die worsteling beroept Hizkia zich op zijn godvrezende levenswandel. Het gaat er niet om dat Hizkia de genezing zou verdienen. Maar er zit geen concrete onbeleden zonde tussen hem en z'n God. Jesaja mag aan Hizkia laten weten dat de HERE diens gebed wil verhoren. Hizkia dicht een psalm waarin hij zich in het hart laat kijken. De worsteling met het ziek-zijn en daarin met God zal voor velen herkenbaar zijn.....

4 mei: Jesaja 39

Hizkia was een godvrezende koning. Hij heeft dappere geloofsstappen gezet. Maar hij was bepaald niet volmaakt. In hoofdstuk 38: 22 lezen we de vraag om nog een teken. Blijkbaar vond Hizkia het moeilijk te geloven dat hij echt helemaal genezen zou.

In hoofdstuk 39 zien we zijn kwetsbaarheid als het gaat om het geloof in de volledige bevrijding van de Assyriërs door Gods hulp alleen. Als de koning van Babel een gezantschap naar Jeruzalem stuurt dan gaat het om meer dan uitwisselen van beleefdheden. Als Hizkia al zijn schatten aan het gezantschap toont dan heeft dat alles te maken met het laten zien van de waarde van Juda als bondgenoot van Babel tegenover de Assyriërs. Er is een onderliggende stroom in de geschiedenis die leidt naar het oordeel, waarbij een 'rest' ontkomt.

L.C. Buijs, CGK Groningen

5 mei: Jesaja 40:1-11

De Judeeërs zijn vanwege hun zonden naar Babel verbannen. Maar gelukkig mogen ze, na verloop van tijd, in Gods naam vertroost worden. Ze hebben voldoende geleden. Aan de verdrukking van het volk zal een einde komen. God komt het weer verlossen.

Daarvoor moet voor de HERE een weg klaargemaakt worden. Zijn luister zal zichtbaar worden. Een nieuwe tijd breekt aan! Dat is zeker, want de HERE heeft het zélf gezegd! In tegenstelling tot wat mensen zijn, is God sterk, trouw en onvergankelijk. Wat Hij zegt, is waar en houdt eeuwig stand.

Als een herder zal Hij voor zijn volk zorgen. Een tedere zorg vol liefde en goedheid. Wat een troost voor een volk in druk!

Door Christus is definitief de zonde geboet en de schuld verzoend. Dank zij Gods eindeloze trouw en macht.

6 mei: Jesaja 40:12-31

Gods volk is verbannen. Moedeloos en verslagen zitten ze daar in Babel terneer. "God ziet niet meer naar ons om. Hij bekommert Zich niet meer om ons" (v. 27). Maar Jesaja bemoedigt hen: "Weten jullie niet wie de HERE is en hoe Hij is? Dat kunnen jullie toch weten: Hij is eeuwig, de Schepper van de einden der aarde. Het ontbreekt Hem nooit aan kracht en wijsheid om te helpen. Hij geeft de vermoeide kracht."

Jonge mensen zijn over het algemeen een toonbeeld van kracht en vitaliteit. Maar ook zij kennen grenzen. Ook zij kunnen uitgeput raken. Maar wie de HERE verwachten, worden niet teleurgesteld. Zij krijgen weer nieuwe kracht.

In vers 31 wordt het beeld van de adelaar getekend. In zijn hoge vlucht is die een toonbeeld van onvermoeibare kracht en vitaliteit. Zó zullen ook degenen zijn, die hun hoop en verwachting op de HERE stellen. Met nieuw geloof, nieuwe hoop en nieuwe moed en kracht zullen ze telkens weer verder gaan.

Stel je hoop op de HERE, de Almachtige. Verwacht het van Hem. Hij is onvergankelijk.

7 mei: Psalm 119:113-136

Vers 113-120: De psalmdichter heeft God lief en wil zich daarom niet door 'weifelaars' laten beïnvloeden. Hij schuilt bij God en stelt op Gods woord zijn hoop. De HERE heeft zijn hulp beloofd om te volharden. Daarom kan hij Gods wetten steeds voor ogen houden en zich daarin 'verlustigen'.

Heel anders is het lot van degenen die zich aan God niet onderwerpen. Hun valse theorieën leveren niemand iets op. Het gevolg van hun wandel is dat de HERE hen voor eeuwig verwerpt

De dichter beseft hoe groot de toorn van de HERE is over degenen die Hem verwerpen. Er is maar één uitweg om die toorn te ontgaan: Gods Woord aanvaarden.

Vers 121-128: De psalmdichter wordt onderdrukt. In die onderdrukking is hij helemaal gefixeerd op dat ene: de uitvoering van Gods oordeel over zijn vijanden. Daarmee komt zijn geloof wel behoorlijk onder druk te staan. Hij wil namelijk actie zien en tot nu toe blijft een daadwerkelijke ingreep van Gods kant uit. Toch is er hier allerm minst sprake van een passief afwachten. De dichter wil vérdér. Daarom vraagt hij om goddelijke instructie. Er is een bereidheid om te leren. Om meer inzicht in Gods Woord te krijgen. Gods Woord heeft hij lief. Dat is hem méér waard dan geld. De consequentie is dan dat hij de leugens haat.

Vers 129-136: Het Woord van God is zó zuiver en goed, dat het waard is het ter harte te nemen. Dat wil zeggen: waard het te lezen en te overdenken, waard het te geloven en het je eigen te maken. Waard je leven ernaar te richten. Vandaar het nederig gebed van de dichter. Om Gods genade. Om verlossing van de macht van het kwaad. Om bevrijding van de onderdrukking van mensen.

8 mei: Jesaja 41:1-20

De HERE maakt bekend op welke manier Hij redding gaat geven. Hij verwekt een verlosser.

In vers 1 worden alle volken door God uitgenodigd tot een rechtsgeding. Eerst moeten ze zijn pleidooi aanhoren en daarna, als ze dan tenminste nog wat kunnen zeggen, daarop reageren. God daagt ze uit met sterke argumenten te komen, om aan te tonen wie achter heel de wereldgeschiedenis staat, wie nu eigenlijk de macht heeft. In de verzen 2 en 3 gaat het namelijk over het optreden van de Perzische koning Cyrus (in de NBG-vertaling van 1951 aangeduid als: Kores). Deze nieuwe koning overwint en overwint maar. Zijn optreden heeft in de wereld voor geweldige opschudding gezorgd. Maar alle volken vragen niet de HERE om bijstand. Ze zoeken steun en hulp bij elkaar en bij hun afgoden, waarvoor ze nieuwe beelden fabriceren. Maar de HERE geeft aan dat Híj het is die Cyrus tot koning heeft geroepen. Hij heeft door zijn almacht het hele wereldverloop in handen. Wat dom dat niet te willen zien...

Zoek daarom niet bij mensen de echte steun en hulp. Zoek die bij God. Bij Hem die trouw is.

9 mei: Jesaja 41:21-42:9

De HERE spreekt de heidense goden toe. Zij worden uitgedaagd duidelijk te maken of zij het verleden kunnen verklaren of ook de toekomst kunnen voorzeggen. Daarbij moeten ze geweldige dingen doen.

Maar zij zijn niks en hun werk stelt niets voor.

De HERE weet wél wat er allemaal zal gebeuren. Hij heeft de geschiedenis in handen. Hij zal de Perzische koning Cyrus laten optreden. Cyrus zal uit het noorden en het oosten komen en binnenkort het rijk van Babel onderwerpen. De HERE kijkt in de rechtszaal rond, in afwachting of een van de gedaagde goden naar voren zal komen om zijn zaak te verdedigen. Maar allemaal laten ze het afweten. Ze zijn totaal machteloos.

De Messias zal komen. Hij wordt Knecht genoemd omdat Hij als Gods Zoon op aarde tot ons niveau is afgedaald. Nederig en zachtmoedig zal Hij te werk gaan.

Hoewel Zelf zwak als mens, is Jezus niet bezweken onder zijn taak, maar heeft die tot het eind toe vervuld.

De HERE, zo oneindig groot en machtig, heeft uit liefde een heilsplan gemaakt. Zijn Zoon heeft dat uitgevoerd. Licht was Hij en bracht Hij. Wij mensen, blind door de zonde, hebben weer zicht en uitzicht op God gekregen. Als we tenminste geloven dat Christus werkelijk de Verlosser is.

10 mei: Jesaja 42:10-25

Wees blij, zing en dank. Alle mensen worden uitgenodigd tot een eensgezinde hulde aan de HERE. Zó zeker komt die verlossing! Voor Juda. Voor andere volken.

Krachtdadig zal de HERE ingrijpen om zijn vijanden te vernietigen. Het zal blijken hoe waardeloos het vertrouwen op (af)goden is en wie werkelijk God is.

Israël is doof geweest voor de stem van de HERE en blind voor zijn plannen. Ook in de ballingschap hebben zij de bedoeling van God niet onderkend. Hoewel ze de HERE kenden, dienden ze Hem niet werkelijk. God had grote plannen voor en met Israël. Zijn naam zou door middel van hen getoond worden aan de wereld, maar er is helaas niets van terechtgekomen. Gods volk is gevallen. Door zijn eigen schuld.

'Wees gewaarschuwd door de oordelen die over jullie gekomen zijn!' is de boodschap. 'Wees de HERE toch gehoorzaam in het vervolg!' Maar het lijkt hopeloos. Menselijk gezien moet Gods volk afgedaan hebben bij God. Maar het tegendeel is waar!

11 mei: Jesaja 43

De HERE verklaart zijn liefde en zijn trouw aan zijn volk! Want Hij heeft Israël geschapen, verlost en speciaal uitgekozen om met hen een verbond aan te gaan. En dat blijft overeind staan. Zij worden niet totaal vernietigd. God zal zijn macht over de volken gebruiken ten gunste van zijn eigen volk. Zó groot is zijn liefde. Tot in de verre toekomst. De HERE verliest hen nooit uit het oog. Wat de HERE begint, maakt Hij af.

De HERE zal voor Juda een weg banen, terug naar huis. Net zoals Hij voor zijn volk een pad maakte door de Rode Zee, waarbij het leger van de Farao omkwam. Grootsere dingen staan zelfs te gebeuren. Zó indrukwekkend dat zelfs dieren reden zullen hebben om de HERE te loven.

Maar helaas. Gods volk gelooft het allemaal zo weinig. Omdat ze in feite buiten God om leven. Er is geen echt gebed te vinden onder hen. Geen oprechte toewijding. Geen tere genegenheid. Zonden, dat is het enige waar ze volop mee bezig zijn.

Toch wil de HERE Israël vergeven. Graag zelfs. Ter wille van zijn naam, zijn eer. Hij wil het verbond bedenken. Al is het van mensenkant al direct vanaf het begin misgegaan.

12 mei: Jesaja 44

De HERE is de Heer van heel de schepping. Door middel van een enkel woord heeft Hij alles geschapen. Hij is de enige God.

Aan de afgoden heb je totaal niets. Door mensenhanden gemaakt, leven zij niet, zien zij niet, spreken zij niet. Ze staan maar te staan. Hoe zinloos!

Neem bijvoorbeeld een metalen afgod. Daar wordt vol ijver een paar uur aan gewerkt tot de maker moe en dorstig is. Maar de afgod is niet bij machte de maker kracht te geven of zijn dorst te lessen! Een onmachtig mens kan nooit een (al)machtige god maken.

Of let op een houten afgod. Gemaakt van sterk, duurzaam hout. Maar datzelfde hout wordt voor warmte, koken en bakken gebruikt. Het is toch belachelijk om zo'n stuk hout te aanbidden?

Men wil er niet eerlijk over nadenken. Dat neemt de HERE de mens kwalijk. De mens wil de HERE niet werkelijk als God erkennen.

Wie wél eerlijk nadenkt, moet toegeven: zo is de HERE en Hij alleen is God. Bij wie anders kunnen we schuilen?

"Ik ben uw Verlosser, Maker, de HERE." God doet alles uit eigen kracht. Hij heeft geen hulp of raad van anderen nodig, want Hij is oneindig veel hoger dan wie dan ook. De HERE doet wat Hij zegt en zegt (vooraf) wat Hij gaat doen. Bijna 200 jaar voordat de besproken gebeurtenissen plaats zouden vinden, heeft Hij met naam en toenaam alles voorgezegd!

13 mei: Jesaja 45

Een heiden, koning Cyrus van Perzië, is Gods uitverkoren instrument. Door hem worden Gods beloften waargemaakt. Door middel van Cyrus wil de HERE goed doen aan zijn volk Israël. Om de wereld te laten weten dat Hij leeft, dat Hij werkelijk bestaat!

De HERE is almachtig en onafhankelijk is. Hij hoeft aan niemand verantwoording af te leggen van wat Hij doet. Israël had kennelijk kritiek op de HERE: moesten ze door een heidense koning verlost worden? Wat kon God nu van zo'n man verwachten! Die kritiek wordt afgewezen door de opmerking dat een pot of een schaal toch zeker het recht niet toekomt om de man die ze maakte, ter verantwoording te roepen? Voor kinderen geldt hetzelfde ten aanzien van hún voorgeschiedenis.

De toekomst van zijn volk kun je met een gerust hart aan de HERE overlaten. Schiep Hij niet hemel, aarde en mensen? Door Cyrus' optreden ontvangt Israël een verlossing die tot in heel verre toekomst voortduurt. Die mooie toekomst is niet alleen bestemd voor Israël. Na Cyrus' optreden zal ook menig heidens volk zijn knieën buigen voor Israëls God.

14 mei: Psalm 119:137-160

Vers 137-144: Rechtvaardig en getrouw bestuurt God alles in overeenstemming met zijn gegeven Woord. Bij de HERE weet je waar je aan toe bent, Hij houdt Zich aan wat Hij gezegd heeft. Zijn woord is volkomen zuiver. Het bevat wetten-ten-leven. De dichter bidt dat hij werkelijk zal begrijpen wat de HERE zegt. Dan zal hij leven.

Vers 145-152: De wet is belangrijk, maar het gáát om God! De dichter roept de HERE, en blijft roepen, de hele dag, van 's morgens vroeg tot 's avonds laat. De wet kun je niet aanroepen. Dat zijn maar woorden die geen antwoord geven. Regels die je niet gelukkig maken, waar je geen heil bij vindt. Maar er is wel heil te vinden bij God. Hij kan levend maken. Zijn de tegenstanders van de dichter nabij, nabij is ook de HERE. Dat God nabij is, dat is toch ook de grootste zekerheid in óns leven!

Vers 153-160: 'Zie mijn ellende...'. De dichter hoeft niet eens te vertellen wat er met hem aan de hand is: het is toch duidelijk zichtbaar! Toch is hij in staat de HERE te loven en te prijzen: 'Uw barmhartigheid is groot, o HERE... Heel uw woord is de waarheid, al uw rechtvaardige verordeningen zijn voor eeuwig.'

De dichter heeft medelijden met de mensen die zijn ellende van een afstandje bekijken, want hij heeft iets wat zij niet hebben: zij missen Gods barmhartigheid, Gods heil. Hij heeft Gods belofte, de belofte van leven. Driemaal pleit hij daarop. Hij is niet hopeloos! Want zijn hoop is gericht op zijn God, die ook onze God is.

15 mei: Jesaja 46

Toen Cyrus Babel veroverde waren de afgoden van Babel totaal machteloos. Alleen maar een last voor uitgeputte beesten. Bij de HERE is het net andersom. Hij hoeft niet door zijn volk gedragen te worden. Het wordt gedragen door Hém. Het vervaardigen van afgoden is zinloos. Zij leven niet en spreken niet. Met hen kom je bedrogen uit.

Israël moet z'n verstand gebruiken en denken aan z'n geschiedenis. Was z'n voorgeslacht niet trouw door de HERE gedragen, de eeuwen door? Datzelfde zou nu weer plaatshebben. De HERE regeert en voorzegt de geschiedenis. Zoiets doen afgoden toch niet? Koning Cyrus zal, als een adelaar in de lucht, handelen en Gods volk verlossen. De redding, in de ruimste zin van het woord, is aanstaande.

16 mei: Jesaja 47

De HERE heeft Babel gebruikt als middel om zijn volk te straffen. Hij neemt het de Babyloniërs erg kwalijk dat ze dat op een heel onbarmhartige manier hebben gedaan. Daarom komt Hij met zijn oordeel. Het wordt aangekondigd in de vorm van een lied, dat Babel aanspreekt alsof het al gevallen is. Babel wordt voorgesteld als een vrouw. Ze is een verwende dame. Maar ze zal alle luister verliezen: ze zal vernederd worden. Israël echter zal verlost worden.

De Babyloniërs kenmerkten zich door hoogmoed. Ze dachten dat hun niets zou overkomen. Maar hun macht zal totaal verdwijnen. Het onheil zal niet te ontkomen zijn. Zaken waarmee men dat onheil trachtte te voorkomen, zullen niet baten.

17 mei: Jesaja 48

Jesaja 40-66 wordt wel het troostboek genoemd. Maar de woorden van hoofdstuk 48 klinken niet direct vertroostend. De HERE maakt zijn volk ernstige verwijten. Het is hardnekkig en ongelovig, het weigert God te erkennen als Verlosser.

De HERE wijst op oude profetieën. Wat Hij in het verleden beloofd heeft, is toch ook gebeurd? Wanneer Israël daarbij stilstaat, moet het God toch wel erkennen? God gaat nu nieuwe dingen aankondigen. Maar ontmoet Gods belofte wel geloof?

Wat verwacht u/jij van God? Durven we nog wat van God te verwachten? Vatten we nog moed voor de toekomst, als we letten op de lange weg die God tot nu toe met zijn volk is gegaan?

18 mei: Jesaja 49

In de verzen 1 t/m 7 lezen we de tweede profetie over de Knecht des HEREN. De Knecht is zelf aan het woord. Hij heeft een woord voor de hele wereld. Al van vóór zijn geboorte is Hij door de HERE voorbestemd voor zijn taak (vgl. Luc. 1: 26-38). De HERE maakt de Knecht gereed voor zijn taak. Hij zal, als een puntige pijl in de pijlkoker, een bruikbaar instrument zijn voor zijn Heer.

Blijkbaar oogst de Knecht weinig resultaat onder Gods eigen volk. Toch betekent dat niet, dat zijn werk is mislukt. Zijn taak is wereldwijd: een licht voor alle volken!

In vers 7 spreekt de HERE zijn Knecht toe en bemoedigt Hem. De Knecht wordt veracht. Hij zal ook verhoogd worden. Zelfs de machtigen van de aarde zullen onder de indruk komen van zijn werk. Om Hem zullen zij God prijzen.

19 mei: Jesaja 50

In de verzen 4 t/m 9 lezen we de derde profetie over de Knecht. Ook hier is Hij zelf aan het woord. De HERE heeft zijn Knecht leren spreken. Elke morgen geeft de HERE zijn instructies. Hierdoor is de Knecht in staat met zijn woord te vertroosten. Hij kan de vermoeide ondersteunen (zie Mat. 11: 28). Ondanks de tegenstand die Hij ondervindt, deinst Hij niet terug. Deze profetie geeft een goed beeld van de dagelijkse omgang van Christus met zijn hemelse Vader.

Gewillig ondergaat de Knecht het lijden. Hij blijft standvastig. Hij vertrouwt op de HERE. Hij weet dat Hij niet beschaamd zal staan. Hij zal door de HERE in het gelijk gesteld worden. De HERE is Hem nabij. Zo kan Hij zijn tegenstanders ook uitdagen: wie zich verzet tegen de Knecht, krijgt met de Heer van de Knecht te maken. Wie de Knecht aanklaagt, zal zelf worden veroordeeld.

J.M.A. Groeneveld, Bedum

20 mei: Jesaja 51:1-16

De profeet bemoedigt een groepje ballingen dat terug zal keren naar Jeruzalem. Het lijkt allemaal te hoog gegrepen. Let er eens op welke bijbelgedeeltes in dit gedeelte door de profeet worden opgeroepen: de roeping van Abraham en Sara (vers 2); de wetgeving (vers 4-5); de bevrijding uit Egypte (vers 10); de schepping (vers 13). De profeet wil maar zeggen: dat zijn geen verhalen van vroeger, dat gaat over de God van vandaag!

21 mei: Jesaja 51:17-52:12

Wat een contrast: de toorn van God, troosteloosheid, vernedering (51:17-23) én feest, bevrijding, goed nieuws (52:1-10). De vreugdebode: Paulus past het in Romeinen 10:15 toe op de apostelen en allen die geroepen worden om anderen het evangelie door te geven. Het grote nieuws krijgt des te meer diepte als je het zet tegen de donkere achtergrond van de terechte toorn van God die dankzij Christus voorbij is.

22 mei: Jesaja 52:13-53:12

Het grote geheim van de vreugde uit vorige en latere hoofdstukken is het lijden van Christus in onze plaats. Filippus legt aan de minister uit Ethiopië uit dat dit gedeelte gaat over Jezus die zich gewillig voor ons heeft laten slachten als een lam (Handelingen 8:32-35).

Als je The Passion hebt gezien, - of als je het evangelie al lezend tot je door laat dringen - kun je meevoelen met vers 14: "zoals hij velen deed huiveren - zo gruwelijk, zo onmenselijk was zijn aanblik". Stel je voor: deze Gekruisigde zal eenmaal alle volken opschrikken en koningen sprakeloos maken, als de rollen worden omgedraaid bij zijn koninklijke terugkomst! Ik kan er nu al stil van worden.

23 mei: Psalm 119:161-176

Vandaag de laatste twee stukken uit de lange Psalm 119.

In vers 161-168 valt mij op hoeveel verschillende emoties hier tot uitdrukking komen. Ken je ze zelf ook in je omgang met Gods Woord? Huivering / vreugde / liefde / lofprijzing / vrede / verwachting / vastberadenheid / innigheid / openheid.

Het laatste couplet (vers 169-176) heeft een smekende intensiteit door het herhaalde 'laat / laten'. Zonder God en zijn geboden ben je nergens, dwaal je rond als een verloren schaap. Je wilt maar één ding: gevonden worden en dicht bij Hem blijven.

24 mei: Jesaja 54

Velen kennen dat stekende gevoel uit eigen ervaring: kinderloosheid; of door je man weggestuurd zijn en in de steek gelaten worden. Soms kun je je niet indenken dat dit schrijnende verdriet, deze nog nooit verwerkte trauma's van vroeger, ooit vergeten kunnen worden. Maar lees de uitbundige liefdesverklaring van de HERE voor jou en zijn kerk. Hij maakt het meer dan goed.

In Johannes 6:45 (en Hebrëeën 8:11) komt de terloopse belofte uit Jesaja 54:13 terug: in de christelijke kerk werkt Christus' Geest eraan dat ieder persoonlijk de stem van God leert verstaan!

25 mei: Jesaja 55

Wat moet ik van dit heerlijke hoofdstuk zeggen? Lees het, proef het, verheug je erin, bid het hoofdstuk door, dank ervoor. Ga op de royale uitnodiging in, en zoek je leven bij Jezus, de David van het nieuwe verbond.

26 mei: Jesaja 56:1-8

Lees dit hoofdstuk eens tegen de achtergrond van de ontmoeting van Filippus met de minister uit Ethiopië in Handelingen 8. De man kwam uit Jeruzalem, en was vanuit Ethiopië naar de tempel geweest, het huis van gebed voor alle volken (Jesaja 56:7). Als eunuch had hij geen toegang in de tempelvoorhof. Toen Filippus hem aantrof, las de beste man Jesaja 53, na zijn doop heeft hij vast verder gelezen en kwam hij bij 56: Laat de eunuch niet zeggen: Ik ben een dorre boom: de Here geeft de eunuch die zijn sabbat in acht neemt (in oudtestamentische termen wordt hier over het Nieuwe Verbond gesproken, net als met die offers op het altaar van vers 7), aan een eunuch die het verbond gaat houden, geeft de Here een onvergankelijke naam!

27 mei: Jesaja 56:9-57:13

Een stevige scheldkanonnade tegen de afgoderij en seksuele wellust die zich blijkbaar van bijna het hele volk van God had meester gemaakt. Met grote passie en overgave hebben de meeste mensen zich gewijd aan andere goden. In vers 2 en 13 blijkt dat ook in zo'n goddeloze samenleving enkelingen trouw zijn gebleven aan de Here: aan hen is de toekomst! Dat doet me denken aan Openbaring 3:4: in een gemeente die over de volle breedte genomen tekort schiet in Gods ogen, zijn er gelukkig enkelen die hun kleren schoon gehouden hebben. Zij mogen bij Jezus zijn, in wit gekleed, want zij verdienen het!

28 mei: Jesaja 57:14- 21

Goddelozen zullen geen vrede kennen, ze blijven onrustig als de zee die nooit rust kent; de golven woeien vuil en modder op. Een triest en treffend beeld voor mensen bij wie het om zichzelf blijft cirkelen. Ken je zelf de vrede van Christus? Hoe ver je ook van huis was, je kunt terug komen, zoals de verloren zoon, met lege handen en een verslagen geest. De Here doet niets liever dan je genezen met zijn vrede. Dat dringt heel diep door tot in ons gevoelsleven. God wil bij je komen wonen, zo dichtbij. Efeziërs 3:11-22 is een nieuwtestamentische toelichting op deze profetie. Is uw eigen leven ook een levende toelichting van deze genezende vrede?

29 mei: Jesaja 58

Zowel het Oude Testament als het Nieuwe Testament beveelt de praktijk aan van vasten: gewoon een dag niet eten. Om je meer te wijden aan schuldbewust en afhankelijk gebed.

Maar zoals elke godsdienstige oefening loopt ook vasten het risico een ritueel te worden dat los staat van je dagelijkse leven. Daar gaat dit hoofdstuk flink tegen te keer. Denk ook aan de kritiek die Jezus geeft op een verkeerde manier van vasten, in Matteüs 6:16-18. Matteüs 6 stelt vasten aan de orde, net als Jesaja 58, samen met het geven van giften aan armen.

30 mei: Jesaja 59

In Romeinen 3:15-17 haalt Paulus dit gedeelte aan. Hij wil ermee duidelijk maken dat de macht van de zonde de hele wereld in zijn greep heeft. En dat je dus buiten de wet om moet proberen het met God in orde te krijgen: door geloof in Jezus Christus.

En als je dan eenmaal met God verzoend bent door het bloed van Christus, krijg je zijn Geest, door wie je in staat gesteld wordt om aan de bedoeling van de wet te beantwoorden en God te gehoorzamen (Romeinen 8:1-4). Op die belofte loopt ook Jesaja 59 uit (vers 21): de Geest van Gods verbond zal niet van de gemeente wijken. Dankzij Christus blijven we niet hangen in onze onmacht, maar worden we vernieuwd.

31 mei: Jesaja 60

De hele toekomstige geschiedenis in één visioen: herstel van het oude Jeruzalem en de doorbraak van het nieuwe Jeruzalem; terugkeer uit de ballingschap, de volken gaan met hen mee de Here dienen, er ontstaat een rechtvaardige en fantastische samenleving. Alle ellende wordt meer dan vergoed. God zelf komt onder ons wonen, een nieuw Jeruzalem waar de zon niet meer nodig is, omdat Gods heerlijkheid 24 uur per dag schitterend aanwezig zal zijn!

1 juni: Psalm 120

Het eerste pelgrimslied uit de rij van 15 (120-134). Niet de leukste. Het is een psalm vol onmacht, moedeloosheid, boosheid, en daaronder een diep verlangen naar echte vrede bij God. Soms ben je zo ongelooflijk zat van alle gekonkel, geklets, schone schijn, mooie praat zonder inhoud, reclametaal, politieke smoesjes, dat je maar één kant op kunt: op naar Jeruzalem waar God woont.

2 juni: Jesaja 61

Aan welke periode zal de profeet zelf gedacht hebben toen hij deze profetie mocht uitspreken? Misschien aan de tijd na terug keer uit de ballingschap? Voor christenen is de figuur van Christus zeer herkenbaar: zie ook Lucas 4:16-21. Gezalfd met de Geest van God maakt hij nu alles weer helemaal in orde. Vol zijn van de Geest van God is voor Christus (en voor ons ook!) iets waar vooral anderen beter van worden.

J.W. Roosenbrand, Groningen-Oost

3 juni: Jesaja 62

Opnieuw komt eruit, waarom het rondom het lot van Jeruzalem allemaal zo geladen en emotioneel toe gaat in het boek Jesaja. Dat komt omdat er liefde in het spel is. Jeruzalem heeft met z'n politieke en religieuze manoeuvres maar niet wat verdragsregels naar Jahwe geschonden. Vaak wordt godsdienst wel zo opgevat: ik doe wat voor jou en jij voor mij, een balans van zakelijk opportunisme tussen een mens en een god. Baälisme. Juist daarin is Jahwe de gans Andere en de enige ware God: Hij houdt van Israël zoals een jongen van z'n meisje en een man van z'n vrouw. Daarom noemt God in zijn verlossing zijn volk 'mijn Verlangen' (vert. NBV) en het land waar ze wonen 'mijn Bruid' (NBV). God is liefde, zal Johannes later zeggen. Het diepste wat over God te zeggen is in OT en NT, dat is dat Hij liefde is, en dat zowel naar zijn beminnende als verterende kant.

4 juni: Jesaja 63:1-19a

Vers 8 is ontroerend: zoals God daarin zijn vertrouwen in zijn volk uitspreekt: natúúrlijk zijn ze m'n kinderen, natúúrlijk zijn ze te vertrouwen'. Dus niet. Opnieuw balanceert alles op het scherp van de snede, van huwelijksontrouw en dat God daar in het OT de doodstraf op had gezet. God bindt de strijd met zijn volk aan. Dan is er nog maar één uitweg: op je knieën en God aanroepen en oproepen om zijn heilige Geheugen te raadplegen, de dag dat Hij Israël als het enige volk van de wereld trouwde door het uit Egypte weg te halen met Mozes als de grote Vriend van de Bruidegom, op weg naar Kana (Joh.2). Kijk toch naar beneden Jahwe, vanuit uw heilige hemel!

5 juni: Jesaja 63:19b-64:11

De worsteling van het gebed maakt diepe indruk hier. Het hartverscheurende roepen van Jesaja gaat heen en weer tussen lofprijzing, aanbidding ('er zou es wat gebeuren, Jahwe, als U van de hemel zou neerdalen en het voor ons zou opnemen!') en anderzijds het besef van eigen zondigheid. 'Wij allen zijn onrein geworden, als de kleren van een vrouw die haar maandelijkse periode heeft'. Vruchtbaarheid die als onvruchtbaarheid wegvloeit. Tegelijk wordt God op zijn eer aangesproken: alle heilige plaatsen zijn ontwijd en verwoest. Het is de verbundeling van deze liturgische elementen die God uiteindelijk de hemel doen scheuren in de volheid van de tijd wanneer Hij zijn Zoon neerzendt om ons verloren en verzondigde bestaan aan te nemen.

6 juni: Jesaja 65:1-16

Scheiding van schapen en bokken (Matth.25). Van 'Gods dienaren' en 'zij die de tafel van hun leven dekten voor de god van het geluk en zich vol lieten lopen voor de god van het fortuin': zie de reclames van elke dag. Genade is nooit goedkoop (Bonhoeffer). Alleen wie Gods geboden doet kan ook Gods genade leren kennen, omdat die beide de twee kanten zijn van één en dezelfde munt: die van het Koninkrijk.

7 juni: Jesaja 65:17-25

Ineens verwijden de perspectieven zich enorm. De blik van de Profetie wordt ver vooruit geslagen. En ik zag een nieuwe hemel en een nieuwe aarde, zal Johannes later op Patmos zeggen (Opb.21). In beeldmateriaal van de dagen waarin Jesaja en zijn profetenschool leefden worden kind en zuigeling geschetst in hun onvergankelijkheid: daar komt om de hoek wat wij later in Christus het eeuwige leven zijn gaan noemen. Kenmerk daarvan is wat onder andere in vers 21vv. staat: dat je een huis bouwt en dat je er zelf in wonen zult: dat is in uiterste consequentie dus vooral van toepassing op het huis dat je eigen leven is, je levenshuis; en dus de 'opstanding van het lichaam en een eeuwig leven (daarin)'. En wat elkaar nu nog voortdurend bijt en bedreigt (vs.25), zal in harmonie zijn. Geen yin en yang meer (want dat is heidendom, dat het goede altijd het kwade nodig heeft), maar Gods harmonie die de aarde en haar bewoners vervullen zal.

8 juni: Jesaja 66

Een groots afsluitend apocalyptisch visioen. Centraal daarin staat, hoe door Gods kracht en genade 'een land in één dag wordt gebaard en een volk in één keer geboren'. De profeet refereert daarin aan de barensnood van de belofte van God zoals die tot Abraham, de stamvader kwam: in jou zullen alle geslachten van de aardbodem gezegend worden. Blut- en Bodentheorie voor Israël is het dus niet meer (alsof 1948 hier aangeduid zou worden, het ontstaan van de staat Israël), maar wel dat God zijn Zoon geboren laat worden als Redder voor heel de wereld (Joh.3:16).

Daarin wordt de barensnood van de wereld vervuld en met Rom.8:22,23 staan we als de zonen van God die de Geest als eerste gave ontvangen hebben op de uitkijk: Jezus komt weer, dan worden hemel en aarde nieuw en onze levenshuizen voorgoed opgewekt. De keerzijde van dat perspectief is de huiveringwekkende gedachte, dat er achter Gods rug de worm zal zijn die niet zal sterven en het vuur dat niet zal doven. Gods liefde is nu eenmaal: alles of niets. Dat is het kenmerk van liefde. God is liefde. Dat is de boodschap van het boek Jesaja.

9 juni: Psalm 121

De sleutel tot het juist begrijpen van deze psalm ligt in het bovenschrift: dat het een pelgrimslied is. Paulus zal later ook zeggen: wij zijn op weg, ons vaderland ligt daar waar Christus is, wij zijn burgers van een rijk in de hemelen. Zo ook psalm 121. Hier wordt niet in het wilde weg beloofd, dat God ons in dit leven voor welke tegenslag ook maar zal sparen. Dat ware de belofte die de afgoden afgeven (en vervolgens niet waar maken), dat is Baälisme. Maar de gang naar de tempel, het áánkomen bij God in je leven, dat zegt God zonder reserve toe. Klop en je zal open worden gedaan. Dan kunnen er bergen zijn in het leven, en er is voortdurende in- en uitgang, dus: dat de dingen vluchtig zijn -wat je hebt moet je altijd ooit weer loslaten-, maar dit leven mondt in Jezus Christus uit bij God, dat we bij Hem zullen aankomen, en dat er in zijn Vaderhuis ook een woning voor ons is. Daarom zingen we onderweg.

10 juni: Jeremia 1

De toon wordt gelijk gezet. Jeremia is een jonge man, een bevend riet in de wind, nu hij zich tegen de gevestigde politieke orde moet gaan richten met profetieën die hem niet in dank afgenomen zullen gaan worden. Maar de kracht van het Woord van God ligt nooit in de mens die dat woord spreken gaat. Niet in Jeremia als spreker dus. Vreemd dat dat altijd weer de verleiding is, ook in vrijgemaakt domineesland. Dat de mensen kijken naar wie er preekt. Dat er zelfs een top-tien van dominees ontstaat. Wij zijn, ook in de kerk, op zoek naar sterke en gebekte mannen. Dat er geshopt en achternagelopen wordt. Paulus was al een slecht spreker, geen favoriete dominee dus. Maar daardoor wordt nu des te duidelijker, dat God in menselijke zwakheid Zijn kracht, lees: de kracht van Zijn Woord volbrengt. Zo ook Jeremia. Hij is geen partij tegen het bolwerk van priesters en koningen uit zijn tijd. Maar hij heeft het Woord van God aan z'n kant. Dát maakt, dat hij, kleine man, 'gezag heeft over koninkrijken en volken, om ze uit te rukken en te verwoesten, op te bouwen en te planten' (vs.10). Alleen wie een zieder is, heeft dat door.

11 juni: Jeremia 2:1-25

Weer die diepe klacht van de HERE. Jeruzalem is zijn bruid. Liefde is in het spel. Maar het volk van God is zijn voorrechten vergeten. Een huwelijk kan zo maar grijs worden. Dan wordt er geflirt, gelonkt, en van het één komt het ander: ze gaan achter de Baäls aan: de goden van vruchtbaarheid in de meest brede zin van het woord. De HERE heft zijn klacht aan: 'Heeft ooit een volk zijn goden ingeruild? En goden, dat zijn het niet eens...!' (vs.11). Je bent een hitsige kameel, een tochtige ezelin. Er is niets nieuws onder de zon.

12 juni: Jeremia 2:26-3:5

Er is wel een zogenaamde bekering tot God in het spel bij Israël. Dat is de bekering die bestaat in het verwijt aan God: kijk nou toch eens Heer, hoe wij van alle kanten geplunderd worden als uw volk, en waar bent u nou, nu wij U opnieuw zoeken en aanroepen? Vaak is dat het herkenbare patroon: eerst wordt God vergeten, en vervolgens begint men te protesteren, dat God hén vergeet. Dat is ook de aanklacht van de geseclariseerde mens van vandaag tegen God: hoe kán Hij het toelaten, zoveel ellende en leed. Eerst de Baäls achterna lopen, God inruilen voor de goden van het genot en het jezelf tot god zijn. En dan God ter verantwoording roepen. Alsof Israël de godsverduistering niet zelf over zich afgeroepen heeft. Alsof het Gods-vacuüm in onze tijd niet gewoon de spiegel is van ons goddeloos geworden gedrag in Nederland en het Westen.

13 juni: Jeremia 3:6-4:4

Prachtig hoe vanaf vers 22 God beschrijft hoe Hij zijn volk terugneemt. Feitelijk behoort dat tot de onmogelijkheden, zoiets doet men niet, zo'n kraakpand van een vrouw, uitgewoond tot op het bot, terugnemen (3:1). Maar God doet het. De schuldbelijdenis vanaf vers 22 is onthullend. Toegegeven wordt hoe afgoden een mens verslinden en opvreten zoals de kanker dat doet, van afgoderij hoe zoet ook word je altijd slechter. De HEER staat klaar als de Vader uit de gelijkenis van de verloren zoon: 'wanneer je op je schreden terugkeert, keer dan terug naar Mij!' (4:1). God gaf dáárvoor zijn Zoon: om overspeligen als u en mij opnieuw te kunnen trouwen.

14 juni: Jeremia 4:5-31

Er valt alleen maar te huiveren bij dit hoofdstuk. Als God eenmaal zijn oordeel doorzet is er geen houden meer aan. En toch: we nemen de gok, dat het allemaal nog wel een beetje los zal lopen en vooral dat het vandaag en ook morgen nog niet gebeurt. Dan overvalt het Israël en Juda als de weeën een zwangere vrouw. Zo was het al in de dagen van Noach: men at en dronk en huwde... Zo zal het ook zijn bij de komst van de Zoon des mensen, zei Jezus. Waak dan en wees bereid, permanent klaar om Christus te ontvangen.

15 juni: Jeremia 5

Pas het eens op jezelf toe: de elementen die in dit hoofdstuk voorbij komen. Bijv. vers 3: dat Gods tuchtiging niet echt helpt, je schrikt wel even, maar echt bekeren doe je je niet. Of vers 7, het tegenovergestelde: God geeft voorspoed in je leven, maar dat pak je nou niet echt op om de Here (er mee) lief te hebben. Of vers 12: dat we tegen elkaar zeggen (en ook zo leven): God meent het zo zwaar niet, ons zal geen onheil treffen. Vers 23: koppig, wat een steekwoord, tegen beter weten in toch doorgaan met je eigen weg. Vers 31: zelfs de leiders gaan erin voorop om alles met de mantel van de liefde en de slapheid te bedekken. Er is niets nieuws onder de zon.

16 juni: Psalm 122

Hartverwarmend, deze psalm, na de mineur van de afgelopen dagen. Blijdschap om naar de HERE toe te gaan. Samen. Jeruzalem: 'hecht en dicht open'. Je staat en zit zij-aan-zij wanneer je samen voor God verschijnt. Wat een eendracht. Niet omdat we uit onszelf zo van elkaar houden. Maar omdat het 'staan voor Gods ogen' ons verbindt. Kijk, God ziet ons, Hij ziet mij en ook jou, ons allemaal. Van dat gezien-worden door God word je één. Je gaat ook als uit één mond zingen, dat is 'de plicht', de eervolle taak van het volk van God (vs.4). De meest mensen moeten leven alsof niemand hen ziet, maar zo is dat in het huis van de HEER niet!

En het recht is er. Waar God zetelt, daar zetelt zijn koning, daar zetelt David, daar zetelt Salomo, daar zetelt de koning van psalm 72, Jezus Christus dus uiteindelijk, Hij die de tranen van de kleinen ziet en hoort wie zonder helper is. Voor zo'n stad en zo'n gemeenschap, voor zo'n volk-met-zijn-God vraag je vrede. Voor altijd. Daar wordt, in de kerk, het komende Koninkrijk al uitgebeeld, moge dat beeld van God zelf op ons netvlies blijven branden, van nu aan tot in eeuwigheid, moge dat het centrum van de toekomstige wereld worden, de Troon van waaruit alles gezien en verlicht wordt.

M.A.Dronkers, Helpman

17 juni: Jeremia 6:1-15

Hoe zat het ook alweer met de profeet Jeremia? God stelde hem – zo jong als hij was – aan "om uit te rukken en af te breken, om te verdelgen en te verwoesten, om te bouwen en te planten." Als dat geen zware missie is! Want hoe zal op zijn woord (= Gods woord), worden gereageerd? "Wees voor niemand bang," zei God, "want ik ben met je, om je te redden." En dus gaat Jeremia ervoor, tijdens de regering van de laatste koningen van Juda. Als God roept, moet je horen. Maar gelukkig, Hij is er zelf bij: Im-manuël.

Donkere wolken komen opzetten in het Noorden: Babel is op oorlogspad. Het rukt op – via Assur – en komt almaar dichterbij. Nog even, dan breekt het geweld los over die knappe en door God altijd zo verwende dochter van Sion. Dan is het afgelopen met haar leugens en bedrog. Jeruzalem zal veranderen in een onbewoond land. Anderen zullen de lege plaatsen innemen. Vreselijk! De beelden waarin Jeremia spreekt, zijn overduidelijk. De vrede is ver te zoeken. Had Sion maar naar haar Vader geluisterd! Gehoorzaamheid, dat is altijd – toen en nu – levensreddend.

18 juni: Jeremia 6:16-30

Gods volk heeft eigenlijk nooit willen luisteren. Een overbekend woord: "vraagt naar de oude paden, waar toch de goede weg is, opdat u die gaat en rust vindt voor uw ziel." Maar nee, op Gods wegen hebben zij nog nooit willen gaan, naar de signalen van zijn gidsen/wachters nog nooit willen luisteren. Ze gaan gewoon hun eigen gang. Tja, dan moet het wel fout aflopen. Eigen wegen lopen altijd dood. Dus raken ze hopeloos verdwaald. Ze struikelen. Groot onheil doemt op voor hen, vader en zoon. Bij het zien van de meedogenloze vijand uit het Noorden zakken ze door hun knikkende knieën en hangen hun armen slap langs het lichaam. Eigen schuld. De HERE heeft hen afgekeurd. Alleen over Gods weg – Jezus Christus – bereikt ieder zijn bestemming.

19 juni: Jeremia 7:1-20

Maar er is nog een kans voor Juda! Het zou de HERE ook niet zijn, als hij zijn volk niet genadig was! Als ze nu luisteren naar het Woord van de HERE en hun 'handel en wandel' beteren, dan is er redding. Kort gezegd: bekering! Op stel en sprong rechtsomkeert maken op die doodlopende weg. Niet denken dat de tempel de plek is waar je automatisch wel veilig bent, ook al leef je nog zo wetteloos – dat is nu juist heidense magie – maar in je hele manier van leven echt een ander mens worden. Door al die afgoden te blijven vereren, NB zelfs in Gods tempel – een roversnest hebben ze ervan gemaakt – halen ze Gods straf over zich. Daarom: nu luisteren! Zo niet, dan wordt Sion net als Silo: een puinhoop waar Gods Naam niet meer woont. Daarom: kom van je eigen wegen af, ga op die van God.

20 juni: Jeremia 7:21-34

Oei, Jeremia mag niet meer voor Juda en Jeruzalem bidden. Natuurlijk deed hij dat zonder ophouden. Het gaat je als Gods dienaar toch aan het hart, als zijn volk naar de knoppen gaat? Je wilt zo graag dat ze gered worden. Maar God zegt: "Houd maar op, Jeremia. Je kunt praten wat je wilt, Ik luister niet." Het is inderdaad ook meer dan bar wat Gods volk presteert aan wangedrag. Ze minachten de HERE door de zon te aanbidden. Gods kinderen, het zijn allemaal zoonaanbidders. Ze liggen, nee niet op hun rug, zo goed als in hun blootje, om maar lekker bruin te worden, maar voorover in aanbidding, met offers van wijn en koeken. Uit Egypte hebben ze die vervloekte afgoderij meegenomen. Maar het vuur van Gods toorn zal nog vele keren heter zijn dan de ergste zonnebrand. Laten ze liever luisteren naar Gods stem en op zijn wegen gaan. Tot nu toe hebben ze met hun harde kop niet willen horen naar God zelf of zijn profeten. Daarom: ga maar vast in de rouw, zing een klaaglied, want er zal geen vrolijkheid en gelach meer zijn. Moorddal: er is geen plek genoeg voor alle lijken.

21 juni: Jeremia 8:1-23

In plaats van het leven regeert de dood: het land ligt bezaaid met botten (vgl Ezech.37). Het is toch normaal dat iemand die valt, weer opstaat. Maar Juda doet dat niet. Ze hebben geen berouw. Ze kiezen bewust voor de ondergang. Hoe durven ze te zeggen: "Wij zijn wijs, wij hebben de wet van de HERE bij ons," terwijl ze voortdurend tegen God rebelleren. Ooievaars en zwaluwen volgen Gods wetten, maar Gods volk kent het recht van de HERE niet eens, terwijl ze er zoveel over gehoord hebben. Het is diep en diep treurig. Zelfs de profeten en de priesters – de voorgangers, de identificatiefiguren van Gods volk – plegen bedrog zonder blikken of blozen. Waarom? Waarom? God maakt gedane zaak: in de verte is de vijand al te horen. Alles wat hem in de weg staat, wordt door hem verslonden. Jeremia is in zak en as: "Niet te lenigen is mijn kommer, mijn hart is zo ziek!" Als je ziet hoe Gods volk met haar leiders steeds verder van God afraakt, dan raakt je dat tot in het diepst van je hart.

22 juni: Jeremia 9:1-15

Jeremia kan dag en nacht wel huilen. Hij zou wel willen weggaan, naar een bivak ergens in de woestijn, om al dat kwaad maar niet langer te hoeven aanzien. Juda blijft maar weigeren God te erkennen. Het gaat bij hen van kwaad tot erger. Het bedrog stapelt zich steeds meer op. "Zou Ik aan een volk als dit Mij niet wreken?" vraagt God zich af. Wat een vreselijke teleurstelling moet dit voor Hem zijn. Hij gaat ze verstrooien, omdat ze zich aan zijn wetten niet hebben gehouden, terwijl ze dat wel hadden beloofd. Er is geen andere oplossing.

23 juni: Jeremia 9:16-25

Hoor! Uit Sion klinken klaagzangen. De klaagvrouwen zingen met felle uithalen, de inwoners huilen tranen met tuiten. Het is alsof een tsunami huis gehouden heeft: het volk is weg, de huizen zijn verwoest. Het is overal dood en verderf. Dit zegt de HERE: "Wil iemand zich op iets beroemen, laat hij zich erop beroemen dat hij Mij kent." Eigen wijsheid, eigen kracht, eigen rijkdom, ja daaraan klemmen mensen zich altijd vast. Maar het is zinloos. Liefde, recht, gerechtigheid, die komen van niemand anders dan de HERE. Ben je besneden? Kind van God dus, met het teken van zijn verbond in/op je lichaam? Maar als je Hem niet erkent, redt jou dat niet, hoor. Je kunt naar de tempel gaan, Gods Woord aanhoren, besneden zijn, maar wanneer jouw leven haaks staat op Gods wil, dan ben je gewoon een 'onbesneden'.

24 juni: Psalm 123

Een psalm voor onderweg, waarin je je afhankelijkheid van God belijdt. Gods volk is in nood. De dichter roept tot God om hulp (vgl Ps.121): "Wees mij genadig, HEER!" Al tijden worden ze bespot en geminacht door eigenwijze opscheppers ("overmoedigen") en onverschillige ruzieschoppers ("hovaardigen"). "Geloof jij in God? Wat stom!" Ze worden gepest en uitgelachen. Hun huizen worden beklad en vernield, hun tuinen leeggeplunderd, hun vee gestolen. "Als God bestond, zou Hij dit toch wel voorkomen?" Het gaat maar door. Het is niet meer te verdragen: vandalisme, holocaust, tsunami, oorlog, ruzie, droogte. En dan uit te spreken dat je je afhankelijk weet van de hand van God. Die hand van God is het symbool van zijn 'voorzienigheid' (zie HC 10: "Vaderhand"). Alles wat Hij je toedeelt in dit leven aan goed en kwaad, Hij doet het meewerken ten goede. De slaaf is volstrekt afhankelijk van de hand van zijn heer, de slavin van die van de meesteres. Wij leven onder de hand van God. Gelukkig maar. Want nu is het goed, wat er ook gebeurt. We zijn in veilige handen.

25 juni: Jeremia 10

Nou, nou, worden die even afgeserveerd! Schitterend zoals Jeremia in zijn profetie al die afgoden te kijk zet. Je kunt er toch niet bij dat Israël, het volk van de levende God, op die hele santekraam van stomme goden vertrouwd? Je neerbuigen voor een stuk versierd brandhout, je redding verwachten van een bewerkt stuk steen. Zie je jezelf al in aanbidding neervallen voor een vogelverschrikker tussen de komkommers? Om het uit te gieren toch? (vgl 1 Sam.5 en 1 Kon.18; lees of zing Ps.115 en 135). Daarom: "Niemand is U gelijk, HERE! Groot bent U en groot is uw naam in kracht. Niemand is aan U gelijk, Koning van de volkeren." Al die goden: bespottelijke nullen! De HERE: de levende God, de Formeerder van alles. Zo, die zit! En als je het nu toch nog verwacht van die producten van je eigen fantasie, dan wacht je verstrooiing en verwoesting. Dan moet je het maar voelen: het geraas uit het Noorderland komt steeds dichterbij. Wat een prachtprofeet, die Jeremia: hij blijft pleiten voor Israël en bidt God dat Deze zich in zijn straf over Israël niet door Zijn boosheid laat meevoeren, maar door recht: "HERE, let toch ook op al die volken die U niet kennen en die uw volk verslinden. Want Israël is toch wel uw volk, ook al zijn ze nog zo ongehoorzaam!"

26 juni: Jeremia 11

Jeremia moet tot Gods volk spreken, met als thema de oproep: "Hoor naar mijn stem!" Waarom zouden zij dat moeten doen? Omdat Hij hun Vader is en zij zijn kinderen. Eeuwen geleden al heeft God zijn verbond met hen gesloten. Hij heeft er een eed bij gezworen. En Hij heeft zich altijd – echt altijd! – aan zijn beloften gehouden: van Egypte heeft Hij hen naar het beloofde land gebracht. Maar zij houden zich niet aan hún beloften. Ook nu doen ze dat niet. Zij hebben Gods verbond verbroken door andere goden te dienen. Ze willen zelfs Jeremia's profetie niet eens horen: "Profeteer niet in de naam van de HEER, of we maken je eigenhandig een kopje kleiner." Dat zal je maar gezegd worden. Het is de omgekeerde wereld: wie luistert naar God wordt de mond gesnoerd (Jeremia), wie zich tegen Hem verzet krijgt applaus (de hooligans van Anatot). Maar nu is het afgelopen: het onheil is over hen besloten. De olijfboom Juda – eerder fris groen en vol vrucht – zal veranderen in een door Gods bliksem getroffen dorre, kale stronk. Symbool van Gods straf.

27 juni: Jeremia 12

Bekende woorden! Lees maar Psalm 73. "Waarom is de weg van de goddelozen voorspoedig, en zijn zonder zorg allen die zich trouweloos gedragen?" Natuurlijk, God heeft het recht aan zijn kant, maar toch vraagt Jeremia zich af waarom hijzelf zo hard wordt aangepakt en al die opstandige volksgenoten, die hem kwaad willen doen, niet. Wat hemzelf betreft krijgt Jeremia van God te horen, dat dit nog maar het begin is: het zal nog veel erger worden. Zelfs zijn eigen familie zal hem laten vallen. Laat Jeremia zijn borst maar nat maken! En over Juda en Jeruzalem en ook over de buurvolken die het komen verwoesten zegt God, dat de boosdoeners hun straf echt niet zullen ontgaan. Maar er is ook ontferming, voor Juda en voor de volken: "daarna zal ik mij opnieuw over hen ontfermen en ieder naar zijn eigen land en eigen bezit laten terugkeren." Als ze maar wel belijden: "zo waar de HERE leeft." Laten al die volken dat van Gods volk leren. Ja, laat Gods volk nu eens het goede voorbeeld geven in plaats van de wereld na te apen. Dan komt voor de dood het leven in de plaats.

28 juni: Jeremia 13:1-14

Een serie van vijf waarschuwingen in de vorm van symbolische acties en gelijkenissen. Vandaag de eerste twee, in proza:

1 (1-11) Juda/Jeruzalem is als een prachtige gordel, gemaakt van linnen (priesterkleding > Gods volk een volk van priesters, vgl Ex.19:6, 1 Petr.2:9). Deze gordel past precies om Gods middel. Werkelijk een sieraad, waarop de eigenaar trots is. Je hoort de verraste uitroepen: "He, wat heb jij een mooie riem om, zeg!" Maar de gordel is bedorven, ook al heeft de eigenaar hem goed bewaard op een droge plek. Hij is niet meer te gebruiken. Daarom: weg ermee, in de vuilnisbak.

2 (12-14) De inwoners van Juda/Jeruzalem, speciaal de leiders: een partij wijnflessen die allemaal gevuld worden met dronkenschap (wijn in z'n uitwerking). Dan worden die flessen tegen elkaar gesmeten: ze barsten in stukken uit elkaar. Zo slaat God zijn volk stuk, vaders en zonen, onverbiddelijk. Scherven brengen ... ongeluk.

29 juni: Jeremia 13:15-27

Er volgen nog drie waarschuwingen, in dichtvorm:

3 (15-17) Denk aan een kudde geiten in de bergen. Ze willen maar niet wil doorlopen. Wanneer het dan donker wordt – en in het veld kan het echt aardedonker zijn – moet de herder bivak maken. Er zit niets anders op. Anders zou de kudde in het ravijn storten. Israël, kudde van God: kom tot inzicht en eer de HEER voordat Hij het donker laat worden. Anders zullen de tranen vloeien omdat de kudde verdwenen is.

4 (18-19) Voor de koning en zijn moeder (Jojachin en Nechusta, 597vChr?) is het uit: kom maar van jullie hoge troon af; jullie kroon – symbool van vorstelijke waardigheid – zal vallen. Hoezo? Nu, wat moet je nog met troon en kroon als er geen onderdanen meer zijn. Juda wordt in zijn geheel weggevoerd. En een koning zonder volk, dat is toch onzin?

5 (20-27) Jeremia spreekt tot Jeruzalem, de vrouw van God: Kijk daar komt je vriendje uit het noorden aan. Hij komt over je heersen, je uitkleden en te kijk zetten. Ja, dat komt nu van die ontelbare misstappen van je. Je bent onverbeterlijk, vergroeid met het kwaad: net als een neger die zijn vel niet van kleur kan laten veranderen, of als een panter die zijn vlekken niet kan weghalen. De HEER zegt: Je bent mij ontrouw geworden, Jeruzalem. Ikzelf zal je poedelnaakt uitkleden. Dan zullen ze allemaal je overspel en je hoerij zien. Hoe zou je ooit nog rein worden? Er is maar één mogelijkheid: "Wees mij genadig, HEER!" (Ps.123-124).

30 juni: Psalm 124

Nog een psalm voor onderweg: een pelgrimslid over bevrijding. Opnieuw spreekt Israël haar afhankelijkheid uit van God. En de kerk doet het nog elke keer, wanneer ze in eredienst bijeen komt: "Onze hulp is in de naam van de HEER, die hemel en aarde gemaakt heeft." Tegen een overmacht van vijanden die als een plotselinge tsunami over je heen komt, kan niemand op. Je bent reddeloos verloren. Behalve als de HEER je beschermt. Juist dat doet Hij: je was al gevangen in het net, maar Hij laat je ontsnappen. Een prachtig lied over verlossing: met Christus begraven door de doop in de dood, maar met Hem opgestaan tot een nieuw leven!

H. Venema, Onnen

1 juli: Jakobus 1

Jakobus, een broer van Jezus, schreef deze brief aan 'de twaalf stammen in de diaspora' (vs.1). Daarmee doelde hij op de joden-christenen die uit Jeruzalem en Judea gevlucht waren naar Samaria en Syrië (Hand.8:1; 11:19); dat was na de dood van Stefanus en in reactie op de vervolging die hierna losbarstte. Berooid als ze waren hadden ze het niet makkelijk; ook hadden ze te maken met rijke volksgenoten, die hen vaak slecht behandelden. Met z'n brief wil Jakobus z'n lezers daarom een hart onder de riem te steken. Maar hij is ook kritisch, want het christelijk geloof blijkt onvoldoende een stempel te zetten op hun gedrag. Jakobus' brief heeft hierdoor een praktische inhoud.

Hij begint met de opmerkelijke uitspraak: 'Het moet u tot grote blijdschap stemmen als u allerlei beproevingen ondergaat.' Als we dit tegenwoordig van een pastor te horen zouden krijgen, zouden we vast steigeren. Toch is het goed het van de apostel aan te nemen dat moeiten vormend kunnen zijn. Maar dan is het wel nodig dat we die moeiten in ons gebed aan God voorleggen. Dan begrijpen we ook dat God ons beproeft om ons vèrder te brengen. Dat betekent meteen dat verléidingen niet van God komen, want die zijn altijd destructief. Hoofdstuk 1 sluit af met een hoofdthema van de brief: ons geloof in Christus moet een tastbaar effect krijgen op ons gedrag.

2 juli: Jakobus 2:1-13

Ons geloof moet zichtbaar worden in ons gedrag. Daarvan geeft Jakobus een heel treffend voorbeeld: het kan zomaar voorkomen dat je bij een rijke in het gevele wilt komen en dat je een arme negeert, tot in het kerkgebouw toe. Dat acht de apostel onbestaanbaar. Allereerst omdat God er niet van houdt dat we op het uiterlijk afgaan. Bovendien vergeten z'n lezers dan dat ze door hun voortrekken van de rijken soms heulen met de vijand, want de 'bonzen' die ze naar de ogen kijken zijn soms uitgerokend de mensen die zich ten koste van hen laten gelden. 'Trappen naar beneden en likken naar boven' heet dat tegenwoordig; zo hoor je niet met elkaar om te gaan. Waar God wel van houdt, is: barmhartig zijn; daarvoor komen mensen en verhoudingen tot bloei.

3 juli: Jakobus 2:14-26

Geloof en handelen horen hand in hand te gaan (vs.22). Soms zien bijbellezers op dit punt een tegenstelling tussen Jakobus en Paulus. Immers, Paulus zegt in Rom.3:28: 'Een mens wordt vrijgesproken door te geloven en niet door de wet na te leven'; als voorbeeld haalt Paulus Abraham aan: God heeft hem niet op grond van zijn daden maar door zijn geloof rechtvaardig verklaard (Rom.4:2-5). Jakobus zegt het anders: 'Geloof zonder daden is nutteloos' (vs.20); volgens hem bewijst Abraham het dat iemand rechtvaardig wordt verklaard om wat hij doet en niet alleen om zijn geloof' (vs.24).

Bij nader inzien is hun tegenstrijdigheid maar schijn: Paulus benadrukt dat wij niet gered worden door onze prestaties maar door ons geloof. Jakobus benadrukt dat het geloof dat ons redt, wel een levend geloof moet zijn; het moet ook uit ons gedrag blijken dat we geloven. Ons geloof moet niet alleen een zaak van ons hoofd of onze mond zijn, maar van ons hart en onze handen. Anders gezegd: Jakobus zingt de lof op de vrucht van de Geest, waar trouwens ook Paulus enthousiast over is, Gal.5:22. Dus één boodschap, maar een verschillend accent.

4 juli: Jakobus 3

Uit dit hoofdstuk blijkt dat het er onder de eerste christenen bepaald niet harmonieus toe ging. Dat idee heb je gauw: 'Toen, in het begin, was het allemaal paradijselijk in de kerk. Er was alleen maar liefde voor Christus en voor elkaar.' Nee dus: er was sprake van betweterigheid, kwaadsprekerij, jaloezie, egoïsme. In beeldende taal waarschuwt Jakobus voor de destructieve macht van de tong. We zeggen wel eens 'schelden doet geen zeer', maar zo iemand heeft nog niks begrepen van een ander Nederlands gezegde: 'kwade tongen snijden scherper dan zwaarden'. Hoe vaak komt het niet voor dat mensen in de kreukels raken door vernietigende uitspraken die over hen zijn gedaan, misschien zelfs al in hun jeugd. Vandaar dat Jakobus ons aanspoort onze tong in toom te houden. Daar hoort ook bij dat we ons best moeten doen om ons te realiseren: 'Wat voor onbedoeld effect hebben mijn woorden misschien op de ander?' Daarnaast spoort Jakobus aan tot wijze zachtmoedigheid, met als slotuitspraak: 'waar in vrede wordt gezaaid, brengt gerechtigheid haar vruchten voort.'

5 juli: Jakobus 4

Soms komt misschien wel eens de gedachte bij ons op: 'Wat een vrede zou er heersen in de kerken als er geen (liturgische) veranderingen meer plaatsvonden.' Een ijdele gedachte, want al door de eerste christenen werd er fiks geruzied. Als oorzaak daarvoor wijst Jakobus niet op allerlei uiterlijke zaken maar op het innerlijk van z'n lezers. Gedoe in de kerk begint in ons hart. En vrede in de kerk begint met gehoorzaamheid aan de opdracht: 'Nader tot God, verneder u voor de Heer' (vs.8,10).

Ook kwaadsprekerij - een bekende protestantse hobby voor bij de koffie na de kerkdienst - was in de eerste tijd al aanwezig. Daartegen is één recept: het besef dat alleen God als rechter het oordeel toekomt.

Dit hoofdstuk eindigt met de bekende 'Jacobitische voorwaarde' 'Deo volente' (D.V.): 'als de Heer het wil'. Daarmee bestrijdt Jakobus alle hoogmoed van mensen die denken dat zij de controle hebben over hun leven en plannen. Onzinnig, want hoe kwetsbaar zijn we niet. We moeten daarom altijd bedenken dat we over de hele linie altijd afhankelijk zijn van God. We leven en handelen bij zijn gratie.

6 juli: Jakobus 5

Dit hoofdstuk begint met een fel anti-kapitalistische aanklacht van de 'dikke', vermoedelijk joodse boeren uit die tijd, die zich verrijkten ten koste van hun joods-christelijke werknemers. Ze gaan hun ondergang tegemoet: 'U hebt uzelf vetgemest voor de slachttijd'. Mogelijk wordt hier bedoeld op de ondergang van het joodse land rond het jaar 70. Een bemoedigend bijbelgedeelte voor alle mensen die ook nu nog te lijden hebben onder wreed kapitalisme: God neemt dat hoog op.

Maar Jakobus vervolgt meteen met een anti-revolutionaire aansporing van de slachtoffers. Ze mogen niet het recht in eigen hand nemen, want ze moeten geduldig wachten op Christus ingrijpen bij zijn terugkeer. Dat valt niet mee, want we willen het geluk graag hier en nu, en het liefst helemaal. Jakobus leert ons accepteren dat het complete geluk pas komt bij Christus' terugkeer.

De brief sluit af met een passage over het gebed. Er wordt vaak getwist over de precieze betekenis en reikwijdte van dit bijbelgedeelte. Maar zoveel kan duidelijk zijn: in situaties van ziekte of van zonde moeten we de waarde van het gebed niet onderschatten. God kan ons vragen heel verrassend verhooren, zodat iemand toch weer beter wordt of toch tot inkeer komt. Geen wonder, we hebben in Christus immers te doen met Hem die over alle macht beschikt in de hemel en op de aarde.

7 juli: Psalm 125

De gelovigen uit deze psalm lijden onder 'de scepter van het kwaad' (vs.3a). Daarbij valt te denken aan vijandige bezetters met hun heidense opvattingen en onrechtvaardige optreden. Hoe vaak heeft Gods volk niet zo'n situatie meegemaakt?

Dan zijn er altijd overlopers, mensen die 'een dwaalweg gaan' (vs.5a), gelovigen die met de vijand heulen, met als argument: 'Nu deze bezetting een voldongen feit is, kun je je maar beter aanpassen: je wilt jezelf toch handhaven of zelfs vooruitkomen?' Voor ons, in een andere wereld, heel herkenbaar: 'Waarom zou ik nog geloven? Wat word ik daar wijzer van? Laat ik gewoon maar meedoen met de meerderheid die andere keuzes maakt.'

De dichter vraagt God dat die hem voor deze ontrouw bewaart. En hij is er gerust op, want wie op God vertrouwt, wie z'n toevlucht bij Christus zoekt, is onaantastbaar en bij Hem geborgen (vs.1-2). Daarom staat het voor deze 'oprechte van hart' vast: de verleiding van het kwaad zal niet blijvend zijn. Eens wordt de macht daarvan uitgeschakeld en zal er vrede zijn. God heeft nog veel voor ons in petto!

8 juli: 1 Johannes 1:1-2:11

Aan het einde van zijn leven, toen hij in Efeze woonde, richtte de apostel Johannes zich nog eenmaal tot de gelovigen in Klein-Azië. Een tijdje terug waren uit hun midden mensen vertrokken die er afwijkende ideeën op nahielden. Ze stonden negatief tegenover de geschapen wereld en konden het daarom niet aanvaarden dat Gods Zoon een echt mens was geworden (zie vooral 4:2-3). Zich daartegen afzettend begint Johannes z'n brief heel nadrukkelijk met: 'Wat wij gehoord hebben, wat onze eigen ogen gezien hebben, wat onze handen hebben aangeraakt, dat verkondigen wij' (1:1).

Zoals altijd stond ook deze dwaling niet op zichzelf. Met dat ze afbreuk deden aan de betekenis van Christus, verloren ze ook het zicht op de invloed van de zonde. Volgens hen konden gelovigen zonde-loos leven: een gevaarlijke opvatting, want dan gebeurt het zomaar dat de zonde juist veel vat op je krijgt. Dit betekent niet dat Johannes pessimisme bepleit, wel nuchterheid: altijd blijven we last houden van de zonde. Tegelijk wijst de apostel op het perspectief: we kunnen met onze vraag om vergeving terecht bij de Vader, bij Christus, onze pleitbezorger. Maar wie verbonden leeft met Christus, het licht voor de wereld, zal zelf ook in het licht leven. Hij is gehoorzaam aan de geboden en geeft liefde.

9 juli: 1 Johannes 2:12-27

Johannes spoort z'n lezers aan God toegewijd te zijn en zich niet door het slechte in de wereld op sleeptouw te laten nemen. Hij realiseert zich dat ze het daarbij niet makkelijk zullen hebben, alleen al door het optreden van dwaalleraars. Hij betitelt die mensen hier als 'antichrist'. Een scherpe typering uit de mond van de apostel die verderop zo uitvoerig over de liefde schrijft. Daar kunnen wij wat van leren. Terecht letten we tegenwoordig vóór alles op wat ons met andere christenen verbindt. Maar er zijn situaties dat je het niet mag verbloemen dat er een onoverbrugbare kloof gaapt tussen gelovigen.

Om te kunnen onderscheiden tussen waarheid en leugen zijn wij niet afhankelijk van deskundigen of geestelijken. Nee, zegt Johannes, jullie allemaal zijn door Christus' Geest gezalfd en zijn daardoor ter zake kundig inzake de waarheid. Dus moeten we ons door niemand wat wijs te laten maken. Intussen moeten we nooit vergeten dat het geheim van onze weerbaarheid tegenover de leugen, de duisternis ligt in onze verbondenheid met Christus.

10 juli: 1 Johannes 2:28-3:10

Om z'n lezers ermee te helpen trouw te blijven, wijst Johannes met nadruk op hun unieke positie: dank zij Gods liefde zijn ze kinderen van God. Maar dan moeten ze ook in overeenstemming met hun positie leven, toegewijd aan Hem. En dan volgen die opmerkelijke woorden: 'Ieder die in Christus blijft, zondigt niet' (3:6). Kiest Johannes daarmee de kant van de dwaalleraars die hij in 1:8-10 zo scherp afwees? Hij bedoelt hiermee wat anders dan zij: wie verbonden is met Christus lééft niet in zonde, kiést daar niet voor. Natuurlijk, nooit lukt het een gelovige zich vrij te houden van de zonde, maar hij leeft niet in opstand tegen God. In Johannes' brief heeft de term 'zondigen' dus twee verschillende betekenissen; vroeger gebruikten we daarvoor deze uitdrukkingen:

- Liggen in zonde: dan ben je in het spraakgebruik van onze bijbelvertaling een echte zondaar, een volgeling van de duivel; dan leef je in de duisternis, hoeveel goede kanten je ook mag hebben. Je kunt daarvoor kiezen vanuit de gedachte dat de mogelijkheid tot vergeving je alle ruimte geeft er maar op los te zondigen; nee, zegt Johannes, wie dat doet, stapt in feite bij Christus vandaan.

- Vallen in zonde: dan ben je in het bijbels spraakgebruik nog geen zondaar, maar blijf je volgeling van Christus; dan leef je in het licht, hoeveel fouten je ook hebt en doet. De serieuze gelovige moet zich dus niet onzeker laten maken door de zonde, want wie 'valt in zonde' is daarmee de verbinding met Christus nog niet kwijt en kan voor vergeving bij Hem terecht.

11 juli: 1 Johannes 3:11-24

Hier schrijft Johannes uitvoerig over de noodzaak om de naaste in de gemeente lief te hebben. Die opdracht geeft hij in een situatie dat loyaliteit aan mede-christenen allerlei problemen kan oproepen. Hij maakt er immers melding van dat de wereld-zonder-Christus de volgelingen van Christus haat. In zo'n situatie kun je toch beter je mede-christenen op een afstand houden, zelfs als die in de problemen zitten; in onze termen gesproken: je houdt je christelijk geloof beperkt tot je binnenkamer. Daarmee voorkom je een hoop gezeur van je niet-gelovige omgeving. Zo'n opstelling kan niet, verklaart Johannes. Nu je gedragen wordt door de liefde van God is het vanzelfsprekend dat je ook je mede-christenen je liefde toont, desnoods door je leven voor hen te geven. We zijn toch navolgers van Christus?! Hij heeft zijn leven voor de ander gegeven. Dan kunnen wij niet achterblijven. En gelukkig wil God met zijn Geest in ons werken zodat we ook in stáát zijn tot deze daadwerkelijke liefde.

12 juli: 1 Johannes 4

Christenen moeten niet naïef in de wereld staan. Het kan gebeuren dat je in eerste instantie diep onder de indruk bent van de gelovigheid van iemand, terwijl je later ontdekt dat diezelfde persoon er absoluut foute ideeën op nahoudt. Natuurlijk, we hoeven ons niet druk te maken over elk afwijkend idee.

Maar soms ondergraven zogenaamd vrome mensen met hun ideeën de kern van het Evangelie; zulke mensen kunnen buitengewoon sympathiek aandoen terwijl ze in feite antichrist zijn. Het is erg lastig voor ons in confrontatie met mensen zo zwart-wit tussen leugen en waarheid te onderscheiden. Toch is het noodzakelijk in onze contacten met gelovigen er alert op te zijn of we al of niet gestimuleerd worden in onze verbondenheid met God. Want daar draait het om.

In dat verband gebruikt Johannes de uitdrukking: 'God is liefde'. Daarop is vaak gereageerd: 'Als God liefde is, waarom gebeurt er dan zoveel verschrikkelijks?' Die vraag is nooit afdoende te beantwoorden, want Gods bestuur is vaak ondoorgrondelijk; bovendien hebben de zonde van de mens en de haat van Satan daarin ook een plaats. Intussen wordt hier duidelijk hoe we zicht krijgen op Gods liefde: door naar Christus te kijken. Hij heeft met zijn plaatsvervangend lijden Gods liefde tastbaar gemaakt. Als we ons door deze goddelijke liefde-door-Christus gedragen weten, kijken we niet meer angstig naar Gods eindoordeel over ons. Integendeel, zijn liefde voor ons stimuleert ons tot liefde voor Hem. Maar daar hoort weer bij: onze liefde voor onze mede-gelovigen.

13 juli: 1 Johannes 5

Nog eens benadrukt Johannes dat we de mens Jezus als Gods Zoon moeten erkennen en dat we God en elkaar moeten liefhebben. Vervolgens wijst hij erop dat Jezus' leven op aarde bepaald is door water (zijn doop door Johannes, toen Hij zijn taak op zich nam) en door bloed (zijn dood door de kruisiging, toen hij zijn taak voltooide). Op die manier heeft God voor ons de weg gebaad naar het leven. Wie echt en blijvend wil leven, moet dan ook geloven in Christus, de weg en het leven. Van dat leven kunnen we nu al profiteren, want we kunnen ons tot God richten in het vertrouwen dat Hij naar ons luistert. Een geweldig geschenk: kleine, schuldige mensen mogen als kinderen omgaan met Hem die troont boven alles en ieder. Tot Hem kunnen we ook bidden voor mensen die dreigen af te haken.

Johannes sluit z'n brief af door weer over het thema zondigen te spreken: wie bij Christus hoort, zijn Vader echt kent, die staat niet aan de kant van de zonde. Dat neemt niet weg dat we wel op onze hoede moeten zijn, want we kunnen zomaar de band met God laten verslappen.

14 juli: 2-3 Johannes

In deze twee brieven noemt Johannes zich 'de oudste' omdat hij de leidende oudste in zijn omgeving is en mogelijk ook omdat hij de laatste apostel is die nog in leven is.

De eerste brief is gericht tot 'de uitverkoren vrouw en haar kinderen'; daarmee doelt Johannes vast op de gemeente met haar leden. Hij spoort zijn lezers aan tot onderlinge liefde. Ook prijst hij hen omdat ze voor de waarheid, voor Christus blijven kiezen. Net als in 1 Joh. waarschuwt hij hen voor dwaalleraars die ontkennen dat Gods Zoon voluit mens is geworden. Ze moeten zulke antichristen niet eens de kans geven hun boodschap uit te dragen, want anders maken ze zichzelf medeplichtig aan de verspreiding van dwaalleer. Wij kunnen dit zo toepassen dat we goed moeten weten wat voor boeken we in huis halen en op wat voor sites we surfen. Wie op het gebied van lectuur en site-bezoek argeloos rijp en groen op zich af laat komen, kan zichzelf flink in de nesten werken.

Johannes' derde brief is gericht tot Gajus, een leidend lid van een huisgemeente. De apostel is er blij mee hoe toegewijd Gajus is aan de waarheid en hoe gastvrij hij is voor gelovigen op doorreis. Heel anders is Diotrefes, een ander leidend gemeentelid; die weigert gastvrij te zijn en probeert het gezag van Johannes onderuit te halen. Gajus moet zich daardoor niet van de wijs laten brengen, maar gewoon zijn eigen goede spoor blijven volgen.

15 juli: Judas

Judas, net als Jakobus een broer van Jezus, wil met zijn brief zijn joods-christelijke lezers oproepen trouw te blijven in de strijd voor het geloof. Onder hen zijn namelijk mensen naar voren gekomen die zich verzetten tegen het gezag van Christus en die zich goddeloos gedragen. Door verschillende momenten uit het Oude Testament op te halen maakt Judas duidelijk dat God ontrouw aan Hem hoog opneemt. Niemand moet denken dat hij z'n gang kan gaan omdat God toch niet reageert. Integendeel, zijn vroegere optreden tegen ontrouwe engelen en mensen bewijst dat God op een gegeven moment straffend ingrijpt. Daarom moeten de gelovigen zich door zulke mensen niet in verwarring laten brengen en dat te meer niet omdat ze voor hen al zijn gewaarschuwd door Christus en zijn apostelen.

Judas sluit zijn brief af met de aansporing te blijven bij het fundament van hun geloof: de leiding van de Geest, de liefde van God, Christus' barmhartigheid. Tegelijk moeten ze omzien naar mede-gelovigen die dreigen weg te dwalen. Overigens moet hun betrokkenheid bij deze mede-gelovigen er niet toe leiden dat ze ook maar iets met de zonde meegaan. Een leerzame brief die duidelijk maakt dat je in een gemeente niet altijd harmonieus met elkaar kunt omgaan: soms moeten harde dingen gezegd worden.

16 juli: Psalm 126

Jaren en jaren hadden de joden in ballingschap geleefd: een verschrikkelijke tijd. Ze waren als het ware ondergedompeld in Gods boosheid. Maar nu zijn ze teruggekeerd. Er worden weer verzoenende offers gebracht; begonnen wordt met het herstel van de tempel en later van de muren. Iets van de oude glorie van Jeruzalem herleeft. Geen wonder dat dit lied begint met vreugdevolle dankbaarheid. Ze leven weer in Gods land en genieten Gods vergeving: haast te mooi om waar te zijn (vs.1-3). Ook wij hebben alle reden om enthousiast te zijn over wat God ons geeft: allereerst zijn liefde door Christus, maar daarnaast nog zoveel meer. We mogen immers leven in Vaders wereld en kunnen genieten van allerlei cadeaus die Hij ons geeft: relaties, materiële zaken, en noem maar op. Kortom: restanten van het paradijs.

Maar dan verandert de toon van de psalm. De dichter voelt pijn als hij let op wat er allemaal nog mankeert. Heel begrijpelijk, want de eerste tijd na hun terugkeer hebben Gods kinderen het niet makkelijk: ze moeten letterlijk alles opbouwen, hun oogst mislukt, er zijn vijandige burenen en wat zijn ze maar met een klein groepje. Al dat gemis roept bij de dichter een heftig verlangen op dat God zijn bevrijdend werk afmaakt (vs.4). Intussen heeft hij er alle vertrouwen in dat deze omslag gaat plaatsvinden: ze mogen nu nog in tranen zaaien, ze zullen met gejuich oogsten (vs.5-6).

Kijkend naar alle ellende in ons eigen leven en in de wereld om ons heen gaan ook wij haast automatisch verlangen naar de toekomst. Wat zal het mooi zijn als het nieuwe paradijs aanbreekt. Eens is het zo ver en kennen Gods kinderen geen huilen meer maar alleen gejuich.

C. van der Leest, Groningen-Oost

17 juli: Jeremia 14

Het koren op de akkers is dit jaar niet of nauwelijks opgekomen. Het gras in de weilanden wel, maar het is schraal en bruingeel. De kranten staan bol van de pessimistische berichten. Grote kans, dat een flink aantal boeren failliet zal gaan. Stel, dat zo iets ooit gebeurt. En ga er dan ook nog eens vanuit, dat vrijwel de hele economie op de landbouw en de veeteelt steunt.

In Israël was dat laatste het geval. En al een paar jaar lang werd men geteisterd door grote droogte. Het was echt verschrikkelijk.

De profeet Jeremia maakt zich tot spreekbuis van zijn volk en hij spaart God niet. Wij herkennen daar wel wat in. Soms vragen ook wij ons af, of God wel echt bij ons betrokken is. En misschien is er ook wel eens iemand, die denkt dat God ook machteloos kan staan. Maar dat is in Israël de oorzaak niet. God is gewoon ontzettend kwaad op zijn volk. Dat kan dus, dat je God heel erg kwaad maakt.

18 juli: Jeremia 15

Jeremia durft wel wat te zeggen tegen God. "U hebt mij teleurgesteld als een beek die drooggevallen is." Het is hoogzomer en je bent al lange tijd onderweg. Je dorst is hevig. Maar gelukkig, straks kom je bij een beek waar altijd water in zit. Nog een paar stappen en je ziet de beek al vóór je liggen. Niet te geloven: de beek is droog! En daarmee vergelijkt Jeremia God.

Wij proberen in ons gebed altijd netjes te blijven. We zullen zelden schelden op de Schepper. Misschien doen we het toch wel, diep in ons hart.

God laat Jeremia uitspreken. Maar daarna zegt Hij wel, wat Hij ervan vindt. "Als je bij mij terugkeert en ik je aanneem, zul je mij weer dienen. Als je waardige woorden spreekt, niets onwaardigs, zul je weer mijn zegsman zijn. Laat dit volk zich naar jou richten, jij mag je niet richten naar hen."

Het is goed om eerlijk te zijn, zelfs, ja juist, tegenover God. Hij weet natuurlijk ook best, wat wij denken. Maar God is ook eerlijk.

19 juli: Jeremia 16

Een profeet die niet trouwt en geen kinderen krijgt, dat is in Israël, zeker in Jeremia's tijd, ongehoord. Het wekt opzien. Er worden vragen gesteld. 'Beste Jeremia, waarom doe jij zo?'

De reden is duidelijk. Over niet al te lange tijd zullen de kinderen in Israël bij massa's sterven. Zoveel zelfs, dat er geen beginnen aan is om ze te begraven. Trouwens, veel volwassenen die hen kunnen begraven zullen er ook niet zijn. Je kunt je dan wel iets voorstellen bij dat verbod dat God aan Jeremia geeft.

Aan de andere kant: hoelang duurt het nog voordat het onheil daar is? En is het echt zeker, dat de kinderen van Jeremia dan bij de doden zullen zijn?

Belangrijk is natuurlijk vooral, dat Jeremia fungeert als een levend symbool. Maar je zult dat maar moeten zijn! Profeet zijn is geen eenvoudige roeping.

Ook wij gaan wel eens onder een opdracht gebukt. Dat hoort er dan bij. God kan je ook een moeilijke taak geven. Maar Hij vertrouwt er dan dus ook op, dat je het kunt.

20 juli: Jeremia 17

In hoeverre lijkt onze zondag op de Joodse sabbat? Daar wordt verschillend over gedacht.

In het Israël van Jeremia was er van verschil van inzicht geen sprake. 'De sabbat is de heilige dag van de Heer. Op die dag werk je niet en je koopt en verkoopt niet.' Maar dat wilde niet zeggen, dat men zich er ook aan hield. Als de betekenis van de sabbat vast staat, betekent dat dus nog niet dat alle problemen zijn opgelost.

Wat vandaag betreft zou ik zeggen: 'Maak, in biddend opzien tot God, je keus. Kies onder leiding van Woord en Geest, hoe je de zondag in wilt vullen. Maar houd je daar dan ook aan. Want in feite maakte je een afspraak met God. En of je zo iets nu een gebod wilt noemen of niet, het gaat om Hém. Hij is niet zomaar iemand.

21 juli: Psalm 127

"Als de Heer het huis niet bouwt, vergeefs zwoegen de bouwers; als de Heer de stad niet bewaakt, vergeefs doet de wachter zijn ronde." Maar wie bouwt er nu, de bouwvakkers of God? En wie let er nu op of alles veilig is, doen de stadswachten dat of de Heer God?

Voor een Israëliet is dat geen vraag. Overdag steekt hij de handen uit de mouwen en voor de nacht regelt men met elkaar, dat er voldoende goede wachters zijn. Tegelijk weet men zich afhankelijk van God. Dat huis, het komt van Hem. En dat je gegarandeerd veilig bent, dat heb je ook aan Hem te danken. Een lied om van harte mee te zingen! En hoe de verhouding ligt tussen wat God doet en wat wij doen: och, is dat nu zo belangrijk?

22 juli: Jeremia 18

Sommige predikanten zijn goed in het geven van aanschouwelijk onderwijs. Zelfs de volwassenen vergeten het niet gauw.

Maar God doet er ook aan. Hij stuurt Jeremia naar een pottenbakker toe. Pas als Jeremia ter plekke is, steekt de Heer van wal. God vergelijkt zijn volk, maar ook ieder ander volk, met een pottenbakkerskruik. Hij is natuurlijk ook de machtige Schepper. Hij mag, ook met ons, doen wat Hij wil.

Betekent dat nu, dat God willekeurig is, dat er in wat Hij doet geen lijn zit?

Lees in vs. 8 en vs. 10: "maar als dat volk met zijn kwalijke praktijken breekt, dan zie ik af van het onheil waarmee ik het wilde treffen" en "maar luistert dat volk daarna niet naar mij en doet het wat slecht is in mijn ogen, dan zie ik af van al het goede dat ik had beloofd te doen."

God is niet willekeurig, maar eerlijk. Maar Hij is ook niet partijdig. Als Gods volk er dus niets van maakt, kan echt het moment komen dat het afgelopen is. Hij is de machtige en alleen maar verantwoording schuldig aan zichzelf.

23 juli: Jeremia 19

In het Hinnom-dal gooit de profeet Jeremia, in aanwezigheid van enkele oudsten en priesters, een aarden kruik met kracht op de grond. De kruik breekt aan stukken en de scherven vliegen alle kanten uit. De nabije poort wordt nog lang daarna de Schervenpoort genoemd.

Het is even stil. Dan klinkt de stem van de profeet: "Dit zegt de Heer van de hemelse machten: 'Zo zal ik dit volk en deze stad stukslaan. Zo zal ik Tofet treffen. Omdat er nergens anders plaats meer is, zullen ze hun doden zelfs in dit dal begraven.'"

Tofet: in dat dal werden kinderoffers aan de god Moloch gebracht. Je moet soms wat doen om de aandacht van een afgod te trekken, zoals vandaag zoveel mensen onmenselijke offers brengen aan de god die Carrière heet. Maar het is duidelijk, wat God daarvan vindt.

24 juli: Jeremia 20

Profeet zijn is een gevaarlijk beroep. Zo bevindt Jeremia zich op een dag opeens in een cel van de hoge Benjaminpoort, een stadspoort die dichtbij de tempel staat. Zijn voeten zitten in het blok. Daar zit hij letterlijk vast. Het zal je maar overkomen.

De volgende dag komt Paschur, de priester die hem heeft laten opsluiten, hem persoonlijk bevrijden. Gelukkig. Die ellende is voorbij. Maar Jeremia is niet op z'n mondje gevallen. 'De Heer noemt jou niet langer Paschur', zo zegt de profeet, 'maar Magor-Missabib.' Dat is Hebreeuws en het betekent 'overal paniek.' Je moet maar lef hebben als profeet. Is het niet wat onvoorzichtig?

Natuurlijk hoeven wij Jeremia niet na te doen. God vertelt ons in de bijbel niet allereerst over het lot van zijn profeten met de bedoeling, dat wij hen zullen imiteren. Maar leren kunnen we er natuurlijk wel van. Tactisch zijn is nog iets anders dan bang zijn. En bang moet je niet zijn, als je een goed instrument wilt zijn van God.

25 juli: Jeremia 21

'Wie de stad verlaat en zich overgeeft aan de Chaldese belegeraars zal zijn leven behouden.'

Dat is een gevaarlijke uitspraak. Zeker, als je stad al even belegerd is. Dan komt het erop aan. Interne zwakheid kun je dan niet dulden. Zo'n uitspraak als van Jeremia kan hem zijn leven kosten. Zeker als je let op wat die beide koninklijke gezanten tegen hem zeggen: 'Wij willen u vragen de Heer voor ons te raadplegen. Misschien zal hij opnieuw wonderdaden verrichten en zal de vijand het beleg opbreken.'

Jeremia praat ze niet naar de mond. Je kunt als christen teveel zware woorden gebruiken. Dan doe je tekort aan de glans van het evangelie. Maar als er voor een ernstig woord reden bestaat, moet je het niet nalaten.

26 juli: Jeremia 22:1-12

Het ziet er voor Jeruzalem niet best uit. Het duurt niet lang meer, dan zal deze stad een puinhoop zijn. Het zal de mensen die eraan voorbijtrekken, opvallen. Misschien hebt u het zelf wel eens gezien, zo'n ontluisterde stad. Onwillekeurig vraag je jezelf af, wat daar in vredesnaam gebeurd is.

In de tijd van Jeremia denkt men op zo'n moment ook aan de God van Israël. Blijkbaar heeft deze God zijn stad in de steek gelaten. Anders was dit niet gebeurd. Daar moet Hij dan ook wel een reden voor hebben gehad. Welke?

Dat de mensen van Juda het verbond met hun God verbroken hebben, dat ze hebben neergeknield voor andere goden en die vereerd. Dát is de reden.

Het verbond met je God verbreken: dat kun je vandaag ook en dat moet je dus nooit doen.

27 juli: Jeremia 22:13-30

In Juda maakt men zich schuldig aan afgoderij. Met andere goden steekt men God de ogen uit. Maar de koningen gaan zich bovendien aan vreselijke corruptie te buiten. Stuk voor stuk krijgen ze hun loon. Sallum, oftewel Joahaz, zoon van Josia nog wel, wordt weggevoerd naar Egypte. Het is erg om in de vreemde te sterven. Dat wil niemand. Het overkomt hem. Wat er met Jojakim is gebeurd, is niet zeker. Mogelijk heeft zijn lijk, gehaat als hij was bij het volk, een tijd lang onbegraven gelegen buiten de poorten van Jeruzalem. Jojachin tenslotte zal samen met zijn invloedrijke moeder en al de leiders van het volk op transport gaan naar Babel. Dat is allemaal nog eens wat anders dan een plechtige uitvaartdienst in de Nieuwe Kerk in Delft.

28 juli: Jeremia 23:1-22

Ook in zijn tijd wist Jeremia al, dat er ooit iemand komen zou die wel een prima koning zou zijn. God had het hem verteld en hij vertelde het weer door. "De dag zal komen – spreekt de Heer – dat ik aan Davids stam een rechtmatige telg laat ontspruiten, die als koning een wijs beleid zal voeren en die in het land recht en gerechtigheid zal handhaven." Wij weten inmiddels wie dat is, Jezus!

Natuurlijk heeft dit niet als bedoeling om al het slechte dat de koningen in Israël deden, trouwens ook wat leiders vandaag doen, te relativiseren. Zo van: mensen zijn natuurlijk slecht, maar gelukkig hebben we ook nog een goede koning, Jezus. Want zo natuurlijk is het niet, dat mensen slecht zijn. Maar als je veel moeite hebt met het slechte om je heen én in jezelf, is dit wel een geruststelling. Gelukkig, er is één koning die alles goed doet.

29 juli: Jeremia 23:23-40

'Welke last geeft de Heer ons met zijn woorden te dragen?' Met deze spottende woorden werd Jeremia vaak benaderd. Het was een ironische woordspeling. Het Hebreeuwse woord voor 'Godspraak' is namelijk hetzelfde als het woord dat 'last' betekent.

Als je iemand niet mag, kun je dat wel eens laten blijken door hem na te bouwen. Nu moet je dat bij mensen niet doen, maar zeker niet als het om God gaat. God verdient ons heilig respect.

God laat ook niet met zich spotten. 'Jullie zelf zijn die last', zegt de Heer, 'maar ik zal jullie afwerpen.'

30 juli: Jeremia 24

Je zult maar met een mand met bedorven vijgen worden vergeleken, of, wat Hollandser, met een mand met rotte appels. En dat ook nog 'en plein publique'. In Jeruzalem werden ze door Jeremia op het templein neergezet.

Maar het bijzondere was, dat met de bedorven vijgen juist hen werden bedoeld van wie men dat niet verwachtte. De mensen die waren weggevoerd: ja, juist aan hen zou je denken als het om bedorven vijgen ging. Maar het was juist andersom.

Verkijk je niet op de werkelijkheid. Als het iemand uiterlijk goed gaat, wil dat nog niet zeggen dat God hem of haar ook zegent.

31 juli: Psalm 128

"Je vrouw als een vruchtbare wijnstok in het midden van je huis, je kinderen als jonge olijfbomen in een kring om je tafel." Het is dat het in de bijbel staat, maar het klinkt ons vreemd in de oren. En als we Psalm 128 zingen, slaan we vers 2 maar over. Alsof een vrouw er alleen maar is om kinderen te baren. En dan zijn er ook nog vrouwen, die geen kinderen krijgen kunnen. Inderdaad. Best moeilijk.

En toch: het is wel heel mooi, een zwangere vrouw, een echo waarop je het kind al zien kunt, kinderen aan de etenstafel. Al zijn het er niet zoveel als het er in Israël vaak waren, de Schepper is nog steeds een goede Schepper en als het gaat om het ter wereld brengen van kinderen, dan is er allereerst reden om aandacht te geven aan de vrouw en moeder. 'Wat een prachtig stel kinderen heb je!' Maar daarna mag natuurlijk ook de vader worden genoemd.

T. S. Huttenga, studentenpredikant Groningen

1 augustus: Jeremia 25:1-14

Jeremia kijkt terug op de afgelopen 23 jaar. Al die jaren heeft hij in opdracht van de HERE geprofeeteerd. Hij heeft Gods straffen aangekondigd en opgeroepen tot bekering. En wat heeft het opgeleverd? Niets. Ook Jeremia 25 laat ons zien waar het op uitloopt als je zonder de HERE blijft leven.

Tegelijk zie je Gods liefde. In de volgende hoofdstukken zal dit nog duidelijker aan het licht komen. De HERE blijft tot bekering oproepen. En als die bekering na eeuwen onderwijs nog niet komt, grijpt de HERE zelf in: Hij geeft de mensen andere harten.

2 augustus: Jeremia 25:15-38

We lezen hier over God die oorlogen over Israël afroept, die Nebukadnessar laat komen met al zijn wreedheden. En over de HERE, die vreugde en vrolijkheid doet verdwijnen. Het land is verlaten, het hele land is een puinhoop. De HERE brult! Hij vuurt Zichzelf aan zoals iemand die druiven aan het uitperzen is in een bak. Hij gaat maar door met het 'platstampen' van de aarde... "ten gevolge van zijn brandende toorn." (vs. 38b). Gods toorn is altijd terecht. Nooit zal Hij iets terug hoeven nemen of spijt beuigen. Wij kunnen ons dat moeilijk voorstellen. Maar bij de Here is zijn toorn één met zijn liefde. Juist omdat Hij ons liefheeft, is Hij terecht gekwetst als die liefde niet wordt beantwoord. De Here wil een goede verhouding met ons en neemt met minder geen genoegen.

3 augustus: Jeremia 26

Opnieuw spreekt Jeremia een indringend, waarschuwend woord. Op twee manieren kun je daarop reageren. De eerste is: je verzetten, de boodschapper de mond snoeren of weglopen. De tweede manier is: je bekeren. Profeten en priesters proberen Jeremia de mond te snoeren en hem te doden. Er blijkt echter nog een derde weg mogelijk te zijn. De vorsten nemen deze weg. Zij verdedigen Jeremia. Ze willen hem niet doden en zeggen: Jeremia brengt niet zijn eigen boodschap, hij geeft alleen Gods boodschap door. Je kunt hem niet de doodstraf geven. Maar... verder doen ze niets. Zij roepen de mensen niet op tot bekering. Bekerken is ook voor hen te pijnlijk. Staat u altijd open voor Gods Woord, ook als u het niet leuk vindt om te horen?

4 augustus: Jeremia 27

Allerlei buitenlandse gezanten zijn in Jeruzalem. Zes landen willen samen de strijd aanbinden tegen Nebukadnessar, de koning van Babel. Met z'n zessen moet dat toch lukken! En dan komt Jeremia. Hij draagt een juk. En hij heeft er meer bij zich, voor elke delegatie één. 'Wen er maar vast aan', zegt hij, 'want het duurt niet lang meer voor jullie allemaal het juk van Nebukadnessar zullen moeten dragen'. De koningen hebben zich laten misleiden door valse profeten en raadgevers. Er is echter maar Eén die werkelijk macht heeft: de Heer van hemel en aarde. Hij heeft de politieke en militaire macht aan Babel gegeven. Er is geen ontkomen aan. Alleen onderwerping kan je redden. Onderwerping aan Babel? Ja, maar dat is indirect onderwerping aan Gods wil. De HERE had immers de straf aangekondigd? Onderwerping aan vreemde volken was allang voorgezegd. Verder verzet maakt het alleen maar erger. Als je je onderwerpt aan Gods macht en wil, heb je nog een kans. Zo niet, dan raak je alles kwijt!

5 augustus: Jeremia 28

Er zijn twee profeten, allebei zeggen ze dat ze Gods boodschap brengen. Maar hun boodschap is tegengesteld aan elkaar. Jeremia zegt: Blijf gehoorzaam aan Nebukadnessar. Chananja zegt: Kom in opstand. Wie liegt er, en wie spreekt de waarheid? Hoe weet je wie gelijk heeft? Jeremia wijst aan hoe je Gods wil ontdekt. Hij zegt: Klopt de boodschap met het verleden? Beoordeel mijn boodschap en die van Chananja met wat de HERE vroeger gezegd heeft (vs. 8). De HERE verandert niet in de loop van de tijd. Gods boodschap is niet in de ene tijd zus en in de andere tijd zo. De HERE heeft steeds oordelen aangekondigd door verschillende profeten; is dat nu plotseling anders? De HERE laat zich kennen uit de geschiedenis. Een christen heeft historisch besef nodig. Klopt een nieuwe boodschap met wat de Here vroeger gezegd heeft?

6 augustus: Psalm 129

Israëls buurlanden hebben Gods volk vanaf het begin vervloekt (vs. 1). Maar omdat de HERE zélf Israël zegende, is het nooit ten onder gegaan, hoe zwaar de verdrukking ook was (vs.2- 4). Beschaamd hebben die buurlanden moeten constateren dat de HERE Israël zegent en dat zij de vloek te dragen kregen waarmee zij vloekten (v. 5 – 7).

In dit leven gaat het er om of je de zegen van Christus' reddingswerk geniet, opdat die zegen eeuwig voort zal duren. Dan kunnen we wél zeggen (vs. 8): "De zegen van de HERE zij met u".

Zegenen in de naam van de HERE betekent dat je de mensen ook van Gods heil moet vertellen. Hebt u daartoe de vrijmoedigheid?

7 augustus: Jeremia 29

De toorn en de straf van God is niet het einde. De HERE belooft dat er een nieuwe tijd komt. Na de ballingschap. Dan zal God naar zijn volk omzien en naar hen horen als ze bidden! Waarom? Omdat dat volk dan beter zal zijn? Heeft God dan opeens zoveel vertrouwen in hen? Nee, maar Hij zal het zelf beter maken. God zal een betere Voorbidder dan Jeremia geven: Jezus Christus. Hij zal voor de zonden van heel zijn volk het offer brengen. En op basis van dat offer bidt Hij, ook voor ons vandaag. Dat is de rijkdom van het Nieuwe Verbond. U mag er een plaatsje in hebben, uit genade.

8 augustus: Jeremia 30

God houdt een keer op met straffen en verandert het lot van zijn volk (vs. 3a). Omdat het eindelijk leert om met de HERE te leven? Nee. Omdat de HERE iets afdoet van de manier waarop Hij met ons wil omgaan? Nee. Omdat de Here zijn woede en toorn op Jezus legde? Ja!

De heilige God, die ook oordelen kan, wil bovenal de God van alle genade zijn. Vandaar nu ook het spreken van Jeremia over herstel. Gods stad - ze mag letterlijk vanuit het puin weer boven komen (vs. 18). Jeruzalem mag spreken van barmhartigheid; barmhartigheid die het oordeel ook overwint. Vandaag bovenal sprekend getuige daarvan. En is Gods stad - Gods gemeente in Jezus Christus - van die barmhartigheid niet nog steeds het levende en sprekende bewijs tot een getuigenis voor heel de wereld?

9 augustus: Jeremia 31:1-22

Jeremia blijft niet 'jeremiëren'! Hij komt met een blijde boodschap: God wil zijn volk weer terug hebben, weer opbouwen. Zijn liefde voor zijn mensen is eeuwig (vs. 3). In allerlei beelden wordt geschetst hoe de HERE weer in liefde voor zijn volk zal gaan zorgen. Er zal weer gedanst en gezongen worden en er zullen weer goede oogsten zijn. De weg terug naar huis zal een effen weg zijn, en onderweg zal het het volk aan niets ontbreken, want de HERE zorgt voor de zijnen.

Ten diepste is de HERE een God van liefde en ontferming. Zo kijkt Hij naar ons. Hij kan het niet over z'n hart verkrijgen ons ten onder te laten gaan. Al hebben we dat duizend keer verdiend. Zijn liefde is boven-menselijk. Die liefde gaat niet ten onder als wij het weer eens verknallen. God denkt steeds maar aan ons. Je bent nooit uit zijn gedachten. God loopt over van liefde, nota bene voor ons.

10 augustus: Jeremia 31:23-40

God spreekt van een nieuw verbond. Hoe is het mogelijk! Mensen die het zozeer verdiend hebben om te blijven zitten in de ellende van ballingschap, onderdrukking en verdriet. Mensen die het verdienen dat God hen verstoot, omdat ze ondankbaar en koppig waren, ongevoelig voor al de blijken van liefde. Hoe bestaat het dat God toch zijn Geest blijft geven, dat Hij zijn verbond toch handhaaft en zelfs intensiveert. Het nieuwe verbond rust op het kostbare bloed van de grote Hogepriester. Op Golgota heeft het nieuwe verbond voor eeuwig rechtskracht gekregen. En op Pinksteren is de Heilige Geest in stromen uitgegoten op de gemeente. God genade en zijn Geest komen naar ons toe in Woord en sacrament. Zijn we daar nog gevoelig voor? Zullen wij als antwoord daarop niet rijk zijn in geloof, liefde en goede werken?

11 augustus: Jeremia 32:1-25

Jeremia zit in de gevangenis. Jeruzalem is belegerd door de Chaldeeën. De situatie is hopeloos. Chana-mel, een neef van Jeremia, komt bij hem met een vraag: 'Jeremia, wil je mijn akker kopen? Ik heb geld nodig en jij bent m'n naaste familie.' Jeremia gaat daarop in. Alles wat bij deze transactie hoort, wordt op de gebruikelijke manier gedaan. Alsof er geen sprake is van oorlog en bezetting! Met deze koop wil God iets zeggen. Zoals nu deze akker het eigendom van Jeremia is, zo zal eens heel het land weer van Gods volk zijn, waar het in vrijheid mag leven. Toch heeft Jeremia het er moeilijk mee. De ballingschap zou toch 70 jaar duren? Wat moet hij dan met die akker? Hij brengt zijn twijfels op het enige adres waar ze thuishoren: bij God. Hij bidt niet zomaar eventjes; hij weet Wie de HERE is. Hij begint met de belijdenis van Gods almacht, en de herinnering aan al het goede en wonderlijke dat God voor zijn volk heeft gedaan in de geschiedenis. Jeremia beseft ook dat al de ellende die hij nu om zich heen ziet, het werk van God is. Juist daarom begrijpt hij het niet meer. Wat is nu eigenlijk de bedoeling?

12 augustus: Jeremia 32:26-44

De HERE maakt Jeremia alles nogmaals duidelijk. Nog eens verzekert Hij Jeremia Wie Hij is, nog eens legt Hij hem uit waarom Juda gestraft moest worden. Het is deze verzekering en bevestiging die Jeremia zo nodig had. De HERE heeft begrip voor zijn vertwijfeling. Maar Hij geeft hem geen andere taak. Hij geeft ook geen verdere verduidelijking. Jeremia moet het ermee doen en vertrouwen hebben. Wel komt er een aanvulling. Er is heil, er is herstel, het zal goed komen. De koop van de akker is daar een teken van. Het gaat niet om die akker zelf, het gaat om Gods belofte. Dat moet Jeremia goed beseffen. Het gaat niet om zijn vertwijfeling. Het gaat erom dat duidelijk zal worden dat de HERE zijn woord houdt. Dát moet verkondigd worden!

13 augustus: Jeremia 33:1-13

De HERE is werkelijk tot alles in staat! Grote, onbegrijpelijke dingen kan en zal Hij doen voor wie tot Hem roepen, meer dan enig mens zich kan voorstellen. Midden in de angst en moeite van oorlog en vernieling krijgt Jeremia dit te horen. God zegt erbij wat Hij van plan is te doen, een machtige belofte! Maar de HERE gaat niet voorbij aan de situatie zoals die er ligt. Jeruzalem is een stad in oorlog; mensen sterven, huizen worden afgebroken, men probeert zich te verdedigen zolang het nog kan. En God weet dat. Juist daardoor wordt het contrast tussen hoe het nu is en hoe het straks zal zijn, heel scherp. De stad, het land en het volk zullen hersteld worden. God zal zonden vergeven. Er zal weer sprake zijn van vrede en welvaart. Alle blijdschap van het dagelijks leven zal terugkomen. En de HERE zal weer geëerd worden in Juda. Maar er is nog meer!

14 augustus: Jeremia 33:14-26

Voordat het allerergste komt, de verwoesting van de stad en de tempel, spreekt de HERE over de toekomst van zijn volk. Hij zal aan David een Spruit der gerechtigheid doen ontspruiten. Hij kondigt daarmee de komst van de Messias aan. Ja, maar zijn dat geen lege woorden? Waar is het koningshuis van David gebleven? En als straks zelfs de tempel verwoest zal zijn, worden dan deze woorden niet aan de kaak gesteld als pure onzin? Kun jij met je blote handen de zon van z'n plaats duwen? Of de aarde een zet geven zodat dag en nacht in de war raken? Als je dat kunt, dan zal de Here ook zijn beloften aan David laten varen. Vreemd gezegd, nietwaar? Maar dat is om duidelijk te maken dat er echt een Zoon zal komen die op de troon van David zal zitten. Loof God voor al het goede dat Hij belooft en doet.

15 augustus: Jeremia 34

Toen Babel voor de poorten van Jeruzalem verscheen was er angst en schrik. Men besloot om op een bepaald punt de wet te gaan onderhouden, nl. door slaven na het intreden van het jubeljaar vrij te laten. Maar wat gebeurde? Toen Babel tijdelijk het beleg onderbrak, nam ieder zijn slaaf of slavin weer terug. De bekering uit nood bleek niet echt geweest te zijn. Men heeft opnieuw het oordeel over zich gehaald. Snijdend boodschap Jeremia: "Daarom – dit zegt de HEER: Omdat jullie niet naar mij hebben geluisterd, je volksgenoten niet de vrijheid hebben geschonken, geef ik het zwaard, de honger en de pest de vrijheid om jullie te treffen. Ik maak jullie tot een afschrikwekkend voorbeeld voor alle koninkrijken op aarde." (NBV)

16 augustus: Psalm 130-131

Bidden en (ver)wachten, dat zijn de kernwoorden Psalm 130. Een zondaar, terneergedrukt door eigen zonden en schuld (vs. 3), maar ook door die van zijn volk (vs. 8), roept zijn Verlosser aan. Noem Gods naam maar in de diepten van je bestaan. Luid en aanhoudend. En vrijmoedig, omdat je heel zeker mag weten: de HERE is een vergevend God. Als een wachter wacht de psalmdichter op zijn Redder. Wachters, dat waren de bewakers van een stad die op de morgen wachtten om dan afgelost te worden. (Ver)wachten, dat vraagt veel geduld. Je ziet reikhalzend uit ... actief gelovend! Zo wacht de dichter op de HERE. Op zijn hulp en steun. Want bij de HERE is verlossing. Niet maar een beetje. Nee, een overvloed. Méér dan genoeg om alle zonden van een heel volk te vergeven!

In Psalm 131 lees je van dat vertederende beeld van een kind bij zijn moeder. Het heeft net gedronken en is helemaal tevreden. Het weet niets van alle rottigheid uit de krant en van wat er om hem heen gebeurt. Het heeft meer dan genoeg aan de liefde van moeder. Het is een beeld van overgave. Overgave als kenmerk van een christelijk leven. Bij God mag je je veilig weten en geborgen. Ook wat de toekomst betreft (vs.3). De HERE is je enige echt veilige plaats, de plaats waar je in elke situatie terecht kunt. De plaats waar je, ongeacht wat er aan de hand is, tot rust komt. Het is een geweldig geheim die plaats te kennen!

17 augustus: Jeremia 35: Beloofd is beloofd.

Een bijzonder verhaal: een familie die naar de tempel moet komen en uitgenodigd wordt om samen te komen in een bepaalde kamer. Daar worden ze vergast op kannen vol heerlijke wijn. En dat allemaal op initiatief van de profeet. Jeremia. En als ze allemaal een plekje hebben gevonden worden ze uitgenodigd om te drinken. En wat ze nooit hadden gedaan deden ze ook nu niet: eenmaal beloofd is beloofd: zij drinken geen wijn. En het zal voor hen extra van betekenis zijn geweest, dat ze in het huis van God zitten: beloofd is beloofd. En dat eenmaal beloofd blijft beloofd. En Jeremia gaat met dit nee de straat op en zegt tegen de mensen: waren jullie maar zo. Standvastig en trouw aan de Here. En hij kondigt de gevolgen van hun houding aan. Wat hebben wij de Here beloofd?

18 augustus: Jeremia 36:1-15: Gods Woord mag niet verloren raken.

Jeremia moet schrijven. Een heel verhaal. Hij moet vastleggen wat er allemaal door de Here tegen Jeremia is gezegd. De Here heeft zich zo geërgerd aan het volk met het toelaten van sociaal onrecht en het dienen van God. Niet met het hart, maar voor de vorm. Een zekere Baruch treedt op als schrijver. En als het er allemaal goed op staat moet Baruch ook nog eens de voorlezer zijn. Alleen het Woord van God kan overtuigen. Het gebeurde op een speciaal daarvoor georganiseerde vastendag !! Jeremia hoopt: misschien zal men dan tot inkeer komen. Alleen het Woord van God kan overtuigen.

19 augustus: Jeremia 36:16-32: Gods Woord mag niet verloren gaan.

Moet koning Jojakim ook weten wat in de boekrol staat? De vooraanstaande personen die in nauw contact met de koning staan, zijn bang als ze het niet doen. Zij vragen aan Baruch hoe hij aan de inhoud van de boekrol komt. En hij vertelt van de bron: Jeremia. Dan slaat de schrik echt toe. De koning moet niets van Jeremia hebben. En ze geven het dringende advies om zich te gaan verbergen. De rol wordt voorgelezen en uit de houding van de koning wordt goed duidelijk hoe deze over de inhoud denkt. Maar God wil dat zijn Woord niet verloren gaat. De koning krijgt een bikkelhard oordeel aangezegd.

20 augustus: Jeremia 37: Gods boodschapper de mond gesnoerd?

Na de dood van Jojakim werd niet diens zoon als opvolger aangesteld, maar een zekere Sedekia. Ook hij gaf geen gehoor aan het Woord zoals dat door Jeremia was doorgegeven. En het was: zo koning, zo volk. Maar dan nota bene wel vragen of Jeremia voor hem wil bidden. De schijnvroomheid ten top. Het was nog in de tijd dat Jeremia nog niet gevangen was gezet. In die tijd trokken de Chaldeeën (Babyloniërs) die Jeruzalem bedreigden, van die stad weg op de nadering van het leger van Egypte dat te hulp was geschoten. De koning krijgt te horen dat hij zich niet rijk moet rekenen, want dat leger dat weggetrokken is, komt terug en dan gaat Jeruzalem er onherroepelijk aan. Je merkt hoe de verhoudingen onderling zijn: het is een en al wantrouwen. Dit leidt tot de gevangenneming van Jeremia. Zou Jeremia nu een toentje 'anders' zingen? Nee dus.

21 augustus: Jeremia 38:1-13: Gods Woord blijft bekend.

Jeremia heeft, ook al is hij gevangen, nog de gelegenheid om het volk toe te spreken. Zijn woord maakt duidelijk dat je beter de stad uit kunt gaan, naar de Chaldeeën toe. Toen werd de koning gevraagd om het doodvonnis uit te spreken. Jeremia werd in een put geworpen en zakte voor een deel weg in het slijk. De donker gekleurde knecht Ebed Melech trekt zich het lot van Jeremia aan. Let op de voorzichtige manier waarop deze te werk gaat om Jeremia uit de put te halen.

22 augustus: Jeremia 38:14-28: Gods Woord is niet altijd aangenaam.

Jeremia moet bij de koning komen voor een tweede onderhoud. Maar Jeremia is er bepaald niet gerust op want hij weet wat de koning wil horen en wat hij niet kan zeggen. De koning zweert dat hij Jeremia niet zal doden. Kort en goed komt het hier op neer: schik u onder machtige hand van God die deze vijand heeft gestuurd. Maar de koning is bang voor bespotting. Jeremia laat merken dat dit toch de enige kans is om te overleven. Samen bedenken ze een list om aan lastige vragen van de stadsvorsten te ontkomen.

23 augustus: Jeremia 39: God doet naar wat Hij zegt.

Toen was het moment daar dat gebeurde wat de Here had voorspeld: de inname van de stad Jeruzalem door de troepen uit Babel. De koning en de zijnen vluchten in het duister van de nacht. Maar ze worden toch gepakt. De gevolgen zijn voor hem en vooral voor zijn kinderen vreselijk. Jeremia wordt met opmerste vriendelijkheid behandeld. Hij mag aan zijn toegewijde vriend Ebed Melech een prachtige boodschap van de Here overbrengen.

24 augustus: Psalm 132

Zoek eerst het koninkrijk van God. Zo begint een bekend lied. Ps. 132 is zo'n lied waarin allereerst aan God gedacht wordt, aan de dienst aan God, waarin iemand als David voorop gaat. Om daar alles voor in gereedheid te brengen. En dat zoeken is van alle tijden. Zoek jij ook zo? Laat je je door Hem vinden? Want Hij zoekt jou. Hij zoekt een woning die bestaat uit mensen die Hem willen dienen. Denk aan wat Paulus zegt: u bent een tempel een woonstad van God in de Geest (Ef.2:21-22) Zij die Gods koninkrijk zoeken vormen een heilige natie om de grote daden van God te vertellen (1 Petr.2:9).

25 augustus: Jeremia 40

Je ziet het voor je: Jeremia te midden van andere gevangenen met hun reisbagage klaar voor vertrek naar Babel. Hij wordt uit de groep gehaald en mag of naar Babel meegaan of hier blijven, onder het bestuur van Gedalja. En Jeremia krijgt een geschenk en eten en drinken mee. Gedalja belooft de achtergeblevenen veiligheid tegenover de Chaldeeën als men zich aan hen onderwerpt. Gedalja wordt bedreigd. Hij slaat een waarschuwing in de wind.

26 augustus: Jeremia 41

De bestuurder Gedalja wordt vermoord, met al degenen die bij hem zijn, waaronder ook mensen uit Babel. Met list en bedrog. Er heerst een schrikbewind onder leiding van een zekere Ismaël. Maar deze krijgt met een geduchte tegenstander te maken: Jochanan. Tenslotte weet Ismaël met 8 mensen te ontsnappen naar de Ammonieten.

27 augustus: Jeremia 42

Jochanan en de zijnen vervoegen zich bij Jeremia en vragen om te bidden voor het lijfsbehoud van de rest die nu nog in het land overgebleven is. En vraag ook aan God wat we moeten doen. Jeremia belooft te doen wat ze vragen maar zegt ook dat hij alles zal vertellen wat God hem meedeelt. Zij gaan akkoord en zeggen dat het goed zal zijn: of het nu een goede of een slechte boodschap is. Na 10 dagen gaat de Here spreken en de boodschap houdt in: blij rustig hier en het zal u goed gaan. Maar als jullie naar Egypte willen gaan omdat jullie de strijd willen ontvluchten dan zal het verkeerd aflopen. De Here laat heel ernstig waarschuwen.

28 augustus: Jeremia 43:1-44:14

En toch. Het zou goed zijn wat Jeremia als mond van de Here zou spreken maar het valt bij Jochanan en zijn medestanders helemaal verkeerd. Allemaal leugens Jeremia! En de schrijver Baruch worden verwijten gemaakt. Zij gaan toch naar Egypte en nemen Jeremia en Baruch de schrijver mee. In Egypte aangekomen gebruikt Jeremia een heel duidelijk beeld om aan te geven dat ook hier de soldaten van Babel zullen komen. Er is geen ontkomen aan Gods wil. Die doet naar wat Hij zegt, ook in zijn oordelen. De mensen vergeten al dat kwaad dat onder het volk de eeuwen door heeft plaats gevonden. De rest die veilig denkt te zijn in Egypte kan het vergeten.

29 augustus: Jeremia 44:15-45:5

Het volk reageert hoogmoedig op de woorden van Jeremia. Men zoekt het bij de afgoden. En ze denken een sterk argument te hebben: kijk eens hier Jeremia, toen wij ophielden met het dienen van de goden, toen ging het juist mis. Met andere woorden je moet vooral niet naar Jeremia luisteren. Maar Jeremia houdt vol: wie niet het koninkrijk van God zoekt en Gods Woord niet telt, met die loopt het verkeerd af. De Here waakt over hen ten kwade. Dit type waken van God bestaat ook. En Baruch maar schrijven. Om niet te vergeten.

30 augustus: Jeremia 46-47

God regeert over alle volken.

Niet alleen over het volk Israël voert de Here het bewind. Alle volken vallen binnen zijn machtsgebied. Ook in tijden van oorlog. Egypte krijgt het, nu de profeet van de Here zich in Egypte bevindt, te horen na de nederlaag die Egypte leed tegen het machtige Babel. In fel bewogen beelden wordt de strijd geschilderd. Ook Egypte moet zich opmaken voor een ballingschap. De Here doet bezoeking aan dit land. Maar het zal eenmaal ook weer rustig worden. En dan komt ook Israël in beeld. Het zal eenmaal terugkeren. Rust en vrede eenmaal. Want de grote koning zal komen. Jezus Christus. In het land van Israël. Ook het land van de Filistijnen krijgt een woord van de Here te horen. Ook zij zullen overwonnen worden door de grote macht uit het Noorden: Babel.

31 augustus: Psalm 133-134

In prachtige beelden wordt het genieten van het samenzijn als kinderen van God in beeld gebracht. Kostelijke olie is de verfrissende odeur die heel aangenaam overkomt. Als heerlijke dauw. Sion staat centraal. De betekenis van Sion vandaag wordt zichtbaar waar de God van Sion zich een kerk vergaardt, de gemeenschap der heiligen (Zondag 21 van de Heidelbergse Catechismus).

A.H.Driest, Groningen-Zuid

1 september: Jeremia 48:1-25

De verschillende profetieën tegen de volken stammen waarschijnlijk alle uit de periode waarin de macht van Babel steeds toenam (vanaf 605 voor Christus). Het is moeilijk te zeggen of deze profetieën een functie hadden voor de betreffende volken. De functie van deze profetieën voor Juda moge duidelijk zijn: God doet wat Hij heeft gezegd, met Hem valt niet te spotten. Dat de HERE Zelf spreekt via September: Jeremia blijkt doordat diens woorden uitkomen. Men moet rekening houden met die bewogen dienaar van de HERE, die zo nadrukkelijk oproept om zich te bekeren. Moab krijgt de rekening gepresenteerd voor z'n hoogmoed en z'n vertrouwen op Kamos. Maar in Juda is het niet veel beter.....

2 september: Jeremia 48:26-47

In dit gedeelte treffen we uitspraken aan die we ook vinden in Jesaja 15 en 16. We horen een echo van Numeri 21:17-30 en andere bijbelplaatsen. Het is alles samengevoegd tot een indrukwekkend geheel. Het oordeel wordt getekend in verschillende beelden.

Een dronken man met wie de spot gedreven wordt, een kruik die wordt verbrijzeld, aas voor de gier. De macht van Moab zal worden gebroken, de rijkdom geroofd, de vreugde uitgewist. God zet er een streep door. Hij voltrekt het vonnis over zelfverheffing en onrecht. Hoe streng het oordeel ook moge zijn, toch zal de HERE eens een keer brengen in het lot van Moab. Er is toch nog toekomst!

3 september: Jeremia 49:1-22

Ook Ammon, het broedervolk van Moab krijgt het zwaar te verduren. De reden daarvoor is dat ze zich hebben vergrepen aan het gebied van Israël. Zij vertrouwden op hun god Milkom en hun rijkdom die gebaseerd was op het vruchtbare land. Maar ze komen bedrogen uit.

Terwijl er ook voor Ammon nog een belofte van toekomstig heil is, ligt dat anders voor de nakomelingen van Esau. In tegenstelling tot dieven of druivenplukkers die altijd nog wel iets achterlaten, is er een complete kaalslag. Er zal geen nageslacht overblijven, geen familie, geen leven in de toekomst en geen steun in het heden. Het oordeel over Edom zal doen denken aan Sodom en Gomorra. Het land dat prat gaat op z'n wijsheid moet leren dat "onneembare" vestingen in een barre bergwereld het niet houden tegen de kracht van de HERE.

4 september: Jeremia 49:23-39

Damascus is de hoofdstad van het Aramese rijk, waarvan vele koningen de naam Benhadad droegen. De stad ligt bijzonder gunstig. Er is een aangenaam klimaat en overvloed aan fris water. De handelsroutes noord-zuid en oost-west komen er samen.

Vervolgens horen we over nomadenstammen. Veel van hun rijkdom was geroofd door het overvallen van steden en dorpen in het cultuurland. Ruig volk in een ruige wereld.

Elam lag ten zuidoosten van Babel, in het huidige Iran. Terwijl de macht van de Babyloniërs toenam probeerde Elam die macht door militaire operaties te breken.

De verschillende volken maken dezelfde fouten: vertrouwen op eigen prestaties, arrogantie en het onafhankelijk van de Here willen zijn. God breekt via Babel hun eigen waan.

5 september: Jeremia 50:1-28

Babel is een instrument geweest in Gods hand. Maar hoe de HERE precies regeert blijft voor ons verborgen. Wij vinden het vaak moeilijk om die gruwelijke oordelen te rijmen met Gods liefde en genade. In elk geval blijkt telkens dat de mens nooit zijn verantwoordelijkheid verliest, ook al is hij of zij een instrument in Gods hand. Blijkbaar is er telkens een keuze om hier op een goede of verkeerde wijze vorm aan te geven. We lezen hoe Babel op zijn beurt terecht staat voor de wijze waarop het met Israël is omgesprongen. Juist ook Babel wordt getekend door diezelfde zonden: hoogmoed, vertrouwen op zichzelf en onafhankelijk willen zijn van de Here. Als Babel valt is er perspectief voor Israël. Meer nog dan de terugkeer uit de ballingschap is het wonder van de vergeving zoals vers 20 dat tekent. Een nieuwe start!

6 september: Jeremia 50:29-46

De Chaldeeën zullen hetzelfde lot ondergaan als de volken die zij hebben overheerst. Het trotse Babel wordt een ruïne, het land zal getekend worden door leegte.

De God van dat kleine volk Israël zal blijken de enige echte God te zijn. Hij is de HEER van de hemelse machten. Hij is het die over zijn volk waakt. Hij zal voor hen strijden. Babel heeft de spot gedreven met deze God. De tempel is verwoest, het gerei naar Babel afgevoerd. Juda is in ballingschap gevoerd. Maar daarmee heb je de HERE nog niet uitgeschakeld!

Dwars door de raadsels heen maakt God ons duidelijk dat Hij de geschiedenis leidt. Wie op Hem vertrouwt blijft niet gevrijwaard voor ellende maar heeft wel toekomst.....

7 september: Jeremia 51:1-33

Achter het onheil dat Babel treft zit Israël's God. In dit gedeelte wordt zijn grootheid getekend. Hij is het die de aarde heeft gemaakt met zijn kracht, de wereld gegrondvest met zijn wijsheid. Hij is het die vorm gegeven heeft aan alles wat er is. Hoe anders is Hij dan de godenbeelden die mensen hebben gemaakt.

Vanuit het bijbelgedeelte met al die mokerslagen richting Babel komen allerlei vragen op ons af. Maar de eerste vraag is in hoeverre wij de HERE werkelijk willen erkennen als de rechtmatige Heerser over heel de schepping. Een God die te groot is voor ons denken. Wij kunnen zo gevangen zitten in onze beelden van een god. Tegenover onze vragen staat de openbaring van de Levende. Hij gaf in Jezus hét beeld van Zichzelf.

8 september: Jeremia 51:34-64

In Jeremia 51 horen we Israël roepen tot de HERE om vergelding over het kwaad dat de Babyloniërs hen hebben aangedaan. Het antwoord van God is een belofte van oordeel over Babel. De Joden worden aangespoord om dit land te ontvluchten vanwege de dingen die zullen gaan gebeuren. De zekerheid van het oordeel vernemen we in het bijzonder via die symbolische handeling die op het eind beschreven wordt. Nadat de oordeelwoorden zijn uitgesproken wordt de boekrol verzaagd met een steen en in de rivier de Eufraat geworpen. Zo zal Babel verzinken en niet weer bovenkomen.

Een God van vergelding is de HERE. Hij straft het kwaad. Het kruis van Golgota is daar het meest duidelijke getuigenis van. Wie op Jezus vertrouwt komt het oordeel wél te boven!

9 september: Jeremia 52:1-16

Als Sedekia in 597 voor Christus door Nebukadnessar aangesteld wordt als vazal-vorst is het met de militaire kracht van Juda gedaan. Dat Sedekia zich later toch laat verleiden om mee te doen in coalities tegen Babel is niet alleen onverstandig, maar het gaat ook lijnrecht in tegen de waarschuwingen van de HERE via profeten als Jeremia. De opstand wordt in het jaar 586 bloedig neergeslagen. Sedekia en Jeruzalem betalen een hoge tol. De belangrijkste gebouwen van de stad worden vernield en de muren neergehaald. Velen worden in ballingschap gevoerd. Wanneer we de verzen 28-30 erbij betrekken zien we dat het t.o.v. de wegvoering in 597 nog meeviel én dat er in 582 nog steeds mensen woonden!

10 september: Jeremia 52:17-34

Dit gedeelte beschrijft de plundering van de tempel. Blijkbaar werden de geroofde kostbaarheden uit het heiligdom zorgvuldig geregistreerd en daarna goed opgeborgen. Volgens Ezra 5:14 werden ze rond 539 in Babel teruggevonden.

We vernemen hoe een aantal vooraanstaande mannen wordt geëxecuteerd. Hoe vreselijk ook, de aandacht van de tekst is toch vooral op de overlevenden gericht. Dwars door het oordeel heen is er toekomst. De vermelding van de begenadiging van Jojakim door Nebukadnessars zoon en troonopvolger heeft de bedoeling om bij de lezers hoop te wekken. Het oordeel is het laatste niet. Er is genade....

11 september: Psalm 135

Deze psalm staat geheel in het teken van het loven van de HERE. Daartoe komt Gods volk samen. Niet allereerst om iets van Hem te ontvangen, maar om Hem offers van lof en dank te brengen. De gemeente neemt er de tijd voor om op zich te laten inwerken Wie en hoe de HERE is. Het eerste wat de dichter in gedachten komt is: Hij is goed! Hij heeft naam gemaakt door daden van ontferming. Als christen denk je daarbij dan direct aan de ultieme openbaring van zijn goedheid in de Here Jezus. Israël verwondert zich over Gods bevrijdende daden in de geschiedenis. Het lot van de vijanden van Israël is vreselijk. Maar als je erop studeert ontdek je vaak dat er wel een reden voor is. Onze God is een God van recht. Hij is de levende God, met wie niet te spotten valt.

12 september: Klaagliederen 1:1-6

Het boek klaagliederen zit bijzonder kunstig in elkaar. Alle 5 liederen bevatten 22 strofen overeenkomstig de 22 letters van het hebreeuwse alfabet. In het derde klaaglied (hoofdstuk 3) is het acrostichon zelfs aanwezig bij alle drie regels van elke strofe, zodat deze drie regels telkens met dezelfde letter beginnen. Waarschijnlijk wil deze bijzondere compositie duidelijk maken dat bij alle chaos en verwoesting de orde van God niet fundamenteel wordt verstoord. Ondertussen klinken hartverscheurende klachten. De verwoesting van Jeruzalem is vreselijk. Maar wellicht is de ontrouw van "minnaars en vrienden" het meest bitter. Het vertrouwen op andere volken en machten bleek volkomen onterecht. Wat krijg je dan een klap.....

13 september: Klaagliederen 1: 7-11

Het verbond tussen God en zijn volk wordt in de bijbel vaak getekend onder het beeld van een huwelijk. Israël is de HERE voortdurend ontrouw. In plaats van op God te vertrouwen zocht men het in bondgenootschappen met andere volken. Toen het erop aankwam lieten deze "vrienden" Jeruzalem in de steek. Ze paptten aan met de Babyloniërs en werden tot vijanden.

Nu Jeruzalem gevallen is en de gedachten terug gaan dringt het besef door dat het oordeel van God volkomen terecht is. De zonde en onreinheid van de stad waren zo groot dat men zich daar nu vreselijk voor schaamt. Men voelt aan alle kanten afwijzing en schuld. Het is terecht, maar het doet zo'n zeer. Wat snakt een zondaar ernaar om niet afgewezen te worden. Jezus ging ons voor in het zoeken van zulke mensen. Zijn genade deed wonderen!

14 september: Klaagliederen 1: 12-16

Vers 14 tekent het oordeel over de zonde in het beeld van een juk met zware lasten. Daaronder ga je gebukt. Jeruzalem bezwijkt eronder. Het "feest" van vers 15 doelt op een offerfeest. Jonge mannen worden als lammeren afgeslacht. Het is een beeld van het oordeel, net als die kuip waarin de druiven worden getreden. Het oordeel is zo bitter, het lijden zo diep. De klaagzang klinkt, maar niemand wil meezingen. Jeruzalem vindt bij de omstanders geen gehoor voor haar klacht. Ze wordt als een onreine gemeden. Ieder gaat een straatje om. Die eenzaamheid valt zo zwaar. Ik moet denken aan die opdracht van de Here in Romeinen 12:15 "Weent met de wenenden". We hoeven het lijden niet op te lossen of uit te wissen. Onze taak is te willen delen. Weet je iemand met wie jij vandaag de tranen kunt delen?

15 september: Klaagliederen 1:17-22

Aan het slot van dit eerste klaaglied horen we de schuldbelijdenis van de zondaar. De HERE is rechtvaardig in al zijn oordelen. Wij mogen vanuit het Nieuwe Testament weten van Christus die het oordeel in onze plaats gedragen heeft. Daar zit ook een gevaarlijke kant aan. Er zijn er die via het belijden van schuld aan het oordeel willen ontsnappen. Maar hebben we al aan de zonde geleden? Zijn we ten volle bereid de verantwoordelijkheid voor onze woorden en daden te dragen? Is ons leven werkelijk tot een ommekeer gekomen?

Het Oude Testament maakt ons zonneklaar dat God een God van recht is. Wie daar een loopje mee wil nemen komt beslist verkeerd uit.

16 september: Psalm 136

Een lied over schepping en uitredding uit Egypte, met aan het eind een korte toepassing voor nu: ook nu bevrijdt Hij en is Hij degene die ons in leven houdt.

Het is een hinderlijke psalm om voor te lezen, tenminste als je telkens het refrein hardop leest. Dan wordt het na een paar keer storend en saai. Het leest beter als je het refrein bijvoorbeeld alleen de eerste en de laatste keer meeleeft. Je kunt proberen om ondertussen in je achterhoofd telkens wel dat refrein mee te laten klinken. Dat lukt vast als je even oefent.

Het duurt wat langer als je dit ook in je dagelijkse leven en bij alles wat je overkomt mee wilt laten klinken als herhalend refrein: probeer dat vandaag en morgen eens, zo vaak mogelijk even bedenken: eeuwig duurt zijn trouw! Zo gaat zijn trouw met je mee je hele leven door.

17 september: Klaagliederen 2:1-5

Ook onze wereld wordt opgeschrikt door bomaanslagen. Ook in onze tijd ligt in allerlei landen de kerk in puin. Ook mensen in mijn nabije omgeving zijn de Here helemaal kwijt.

Nee, ik weet niet of ik dat allemaal zo rechtstreeks aan de HERE toe moet schrijven. Want er is natuurlijk wel verschil tussen toen en nu, toen Israël voor de ballingschap en nu de samenleving en de kerk van vandaag. Het valt op hoe in vers 1-5 alle ellende rechtstreeks aan de HERE wordt toegeschreven. Ga maar na: Hij is het handelende onderwerp van al die ellendige regels. En ik zou dat zo niet meteen zeggen van alle ellende in de wereld van vandaag, dat dat allemaal het werk is van de Here in eigen persoon...

Of mis ik iets als ik bij bomaanslagen en kerkverlating, bij burgeroorlogen en strafkampen alleen maar aan menselijke factoren denk?

18 september: Klaagliederen 2:6-12

Weet je, ik heb er helemaal geen zin in. Nog twee weken lang een toelichting geven bij Klaagliederen. Goed, het boekje staat in de bijbel en we zullen het dus af en toe moeten lezen, maar kan dat niet wat sneller? Elke dag één hoofdstuk, dan ben je er in minder dan een week doorheen. Ik hou niet van Klaagliederen. Ik wil het liever leuk houden...

Er zijn gebeurtenissen waarvan je niet wilt weten. Je ziet de beelden een paar seconden langskomen op tv, maar gelukkig meteen daarna is er de reclame van de Ster, die je weer verplaatst naar de normale omstandigheden.

Of vergis ik me en zijn de schokkende beelden van het journaal en van Klaagliederen echter dan de wereld van reclame, lekker eten, spelende kinderen die van hun ouders krijgen wat hun hartje begeert? Of moet ik het allebei een plaats proberen te geven in mijn leven?

19 september: Klaagliederen 2:13-17

Uiterste troosteloosheid. De dichter zou niet weten waar hij troost vandaan zou moeten halen. Nergens is genezing te vinden. Ook niet bij God, want Hij zelf heeft juist deze wonden geslagen. Ja, het is ook nog eens onze eigen schuld. We hebben het aan onszelf te danken. En onze vijanden zijn vol leedvermaak. En waar was God in alles? Hij was er wel: Hij had nota bene de regie!

Bij wie kunnen we dan nog terecht. Ik zie maar één weg: we gaan in beroep tegen Gods handelen bij Hem zelf. In de naam van Jezus!

20 september: Klaagliederen 2:18 -22

Dit kunt U toch zo niet bedoeld hebben, HERE onze God. Dit is toch Godgeklaagd? Dit is toch de omgekeerde wereld? Hoezeer we het ook zelf verdiend hebben, dit gaat toch te ver? Vrouwen die hun eigen kinderen eten, dit kán gewoon niet! Dit kunt U toch niet willen.

Geen levende priester of profeet meer in Jeruzalem als verwijzing naar Christus? Dat kán de bedoeling toch niet zijn? HERE, we doen, tegen uw eigen oordeel in, een appèl op uw diepste gevoelens. Dieper dan uw woede moet toch uw medelijden zijn?!

21 september: Psalm 137

Tot aan vers 7 en eventueel vers 8 gaat het nog wel, maar om vers 9 ook hardop te lezen, wie krijgt dat over de lippen? Ik ben benieuwd hoe het project "Psalmen voor Nu" hier een eigentijdse berijming van maakt.

We lezen de laatste dagen in Klaagliederen, en zitten daarmee wel in de sfeer waarin deze psalm geboren werd. Dat maakt het in elk geval begrijpelijk dat de dichter zo fel kan zijn. Je moet bedenken dat de dichter zelf nog op zijn netvlies heeft hoe de Babyloniërs de kinderen van zijn eigen volk letterlijk tegen de rotsen smeedt, zoals soms mensen dat doen met jonge katjes.

En vraag jezelf af, voor je de dichter veroordeelt dat hij zich door zijn emoties en wraakgevoelens mee laat slepen: ben je misschien ook vreemd aan zijn eerste passie, die voor de stad van God, Jeruzalem, de plek waar de Here merkbaar woonde? Het gemak waarmee wij afstand nemen van de gepassioneerde toon van het slot van Psalm 137 kan ook te maken hebben met een lauwe houding tegenover de gemeente van Christus!

Ondertussen moet ik zeggen dat ik deze psalm niet in zijn geheel zing of laat zingen in de kerk. Daarvoor vind ik hem (ook na al mijn kanttekeningen) toch te bloederig en afschuwelijk. Maar wat zou ik doen als mij dit zou overkomen met mijn (klein)kinderen? Zie ook Romeinen 12:17-21.

22 september: Klaagliederen 3:1-19

"Ik ben de mens die te lijden heeft onder de stok van zijn toorn." Het doet denken aan Psalm 23: "uw stok en uw staf, die vertroosten mij", maar niet heus. Hij leidt mij en voert mij naar vredig water. O ja? Dat kan die dierbare psalm wel zo mooi zeggen, maar mij voert Hij niet naar vredig water maar in een lichtloos duister! Mijn leven is een persiflage van Psalm 23 geworden.

Ik ken één iemand die als personificatie van zijn hele volk dit lijden aan den lijve heeft ondervonden: Christus. Hij lijdt met mij en voor mij.

23 september: Klaagliederen 3:20-39

Hier komen we bij de kern. Een uitkijktoren in de doolhof van het lijden, waar je telkens vastloopt, en geen uitgang kunt vinden, geen troost. Maar midden in het boekje Klaagliederen staat als uitkijktoren deze tekst: "Slechts met tegenzin brengt hij leed en rampspoed over de mensen" (3:33). De vorm van dit bijbelboek is zeer uitgekien. Telkens 22 verzen per klaagzang, (of een veelvoud ervan), naar de 22 letters van het Hebreeuwse alfabet. Hoofdstuk 3 is het middelste van de 5 hoofdstukken, en op de helft van dit hoofdstuk met zijn 66 verzen lees je in vers 33 de kern, het centrum, het houvast, een toren tot in de hemel. God straft, maar niet van harte, al krijgen we soms sterk die indruk. God straft, maar het is niet zijn eigenlijke werk. Ten diepste is Hij anders. Zijn hart legt Hij in zijn liefde. De kunst van het geloof is het om dit vast te houden als je midden in de doolhof van het lijden zit. Hij straft: kijk maar naar Golgota. Maar niet van harte: het graf gaat open en Christus verrijst.

24 september: Klaagliederen 3: 40-54

Hier komt een nieuwe toon in het klaaglied: het wordt een oproep tot zelfbeproeving. Wat klaagt een mens zolang hij nog leeft? Laat hij klagen over zijn zonden. Bedenk overigens wel dat dit niet een motto is om iedereen die wat te klagen heeft een draai om de oren te geven. Het is een motto dat de dichter niet alleen anderen, maar allereerst zichzelf meegeeft.

25 september: Klaagliederen 3:55-66

Langzaam maar zeker groeit er weer hoop. Het zijn wat verloren momenten in dit hele boekje vol wanhoop, maar ze zijn er: momenten dat je de ervaring opdoet dat de Here niet alleen maar ver weg en ongenaakbaar is, maar dichtbij. "Altijd als ik roep, bent u nabij; u zegt mij: 'wees niet bang'". (vers 57). Deze ervaring lag niet voor het oprapen, maar werd pas verworven na langdurig, aanhoudend, smekend, schuld bewust en klagend gebed.

26 september: Klaagliederen 4:1-10

Alles wat goed was, is niet alleen afgelopen, maar is in zijn tegendeel omgeslagen. Dat maakt het allemaal nog des te schrijnender. We waren het zo anders gewend. God is zo goed voor ons geweest. Maar door onze eigen domme schuld is er een einde aan gekomen. Dit is het omgekeerde leven, dit is geen leven meer, dit is de hel.

27 september: Klaagliederen 4:11-16

Priesters en profeten heeft God gestuurd om zijn volk aan zich te verbinden. Ze deelden in Gods heiligheid, als trekkend voorbeeld voor Israël, om heilig te zijn zoals God heilig is. Deze mensen die zo dicht bij God stonden, die Hem vertegenwoordigden, God heeft ze van zich af geschud: weg ermee. Ze geldden als mensen met huidvraat, melaats, onrein, daar wil je niets meer mee te maken hebben. Niemand. Ook God zelf niet.

28 september: Klaagliederen 4:17-22

Niet alleen priesters en profeten, ook de messiaanse koning is verdwenen. Let eens op de prachtige beelden van hoop en vrede die aan zijn persoon waren verbonden: de adem van ons leven, in wiens schaduw we hoopten te leven te midden van de volken. Het was te hoog gegrepen voor koningen als Sedekia. Alleen Christus kan dit waarmaken. Kent u hem als de adem van uw leven?

Nadat de dichter over de dood van het einde van de messiaanse koning heeft geschreven, groeit toch weer de hoop op herstel en op het oordeel van God door Christus over zijn vijanden.

29 september: Klaagliederen 5

Eerst iets over de vorm van dit lied. De vorige hoofdstukken waren abc-liederen: van a tot z volgde het gedicht het alfabet. Hoofdstuk 5 heeft wel net als de andere hoofdstukken 22 verzen (hoofdstuk 3 had een drievoud van 22 = 66 verzen). Maar er is geen alfabet. Geeft de dichter de moed op om zijn wanhoop toch nog in een mooi geheel te vatten? Bedoelt hij dat dit een gebed zonder eind is: nooit af, nooit aankomt bij de laatste letter van het alfabet, zolang het onverhoord blijft? En is de vorm daardoor ook niet een aansporing om te blijven bidden om herstel van Gods stad?

In vers 3 staat dat we wezen zijn zonder vader. Het Hebreeuwse woord voor vader is hier: Ab (een variant van het bekendere Abba). Kunstig: na twee regels denk je als lezer: waar is het abc in dit lied? De derde regel geeft als antwoord: we zijn zonder ab, we zijn zonder vader. Dat is het ergste van alles. Als God je vader niet meer is, slaat de chaos toe.

Aan het eind klimmen de gedachten omhoog naar de troon van God, en het gebed is: breng ons terug bij U, en maak toch een eind aan uw eindeloze toorn. Leer ons weer Abba, Vader, zeggen.

30 september: Psalm 138

In deze psalm valt me op dat hij klinken wil niet in de binnenkamer maar in het politieke leven: de koningen moeten het horen, en zelfs de goden moeten er getuige van zijn. God is groot niet alleen in ons privé leven maar ook in het publieke leven. We kunnen de overheid en de samenleving niet dwingen om God te eren, zeker niet nu geloven zo tot iets van jou privé is verklaard. Maar we kunnen wel midden in het gewone leven de naam van God met respect noemen en anderen opwekken Hem ook te eren. Dat is een kwestie van nederigheid. En een uitdaging aan het adres van wie er hoogmoedig voor blijft kiezen om God op te willen sluiten in het kleine hoekje van de persoonlijke overtuigingen (vers 6).

J.W. Roosenbrand, Groningen-Oost

1 oktober: Daniël 1

Als we de naam van Nebukadnessar, de koning van Babel horen, denken we meteen aan de verwoesting van Jeruzalem. Maar al een tijd eerder was hij voor de muren van deze stad verschenen om het opstandige Juda een lesje te leren. Bij die gelegenheid paste Nebukadnessar een bekende tactiek toe in de hoop nieuwe opstanden te voorkomen: de deportatie van leidinggevende mensen. Bij die gelegenheid waren ook de jonge Daniël en z'n drie vrienden in Babel terecht gekomen.

Om deze jonge Judeeërs meer aan zich te binden gaf Nebukadnessar de opdracht hen op te leiden als hoveling. Bij die gelegenheid lieten Daniël en z'n vrienden zien dat ze wel 'in de wereld' wilden zijn (ze deden voluit mee met de opleiding) maar niet 'van de wereld' (ze bleven zich houden aan de voedselvoorschriften uit de wet van Mozes). Deze trouw aan God bleef niet zonder uitwerking: Daniël en z'n vrienden kwamen het beste voor de dag bij Nebukadnessar.

Deze geschiedenis wil ons aansporen ook in een moeitevolle situatie het gelovig-zijn zonder compromissen vol te houden, in het vertrouwen dat God vroeg (zoals toen) of laat (zoals meestal) voor een goede afloop zorgt.

2 oktober: Daniël 2:1-23

Volgens een bekend gezegde zijn dromen bedrog. Inderdaad kun je aan dromen soms geen touw vastknopen, waarom je, wakker geworden, jezelf kunt geruuststellen: 'Het was maar een droom'. Maar dan nog blijken ze wel terdege ergens op te slaan. Ze reageren op wat er in je leeft, ze maken de angsten tastbaar die in je zitten, ze helpen je mee om oude pijn te verwerken. Maar het komt ook voor dat God er gebruik van maakt om jou iets duidelijk te maken.

Dat laatste overkwam Nebukadnessar: hij kreeg een droom die duidelijk iets betekende. Van z'n geleerden wilde hij toen weten hoe hij z'n droom moest uitleggen. Kennelijk vertrouwde hij ze niet, want hij vroeg hen om als bewijs van hun kundigheid eerst de inhoud van die droom te vertellen. Geschrokken reageerden zij: 'Niemand ter wereld kan dat, behalve de goden, maar die verkeren niet onder de stervelingen.' (vs.11). Een explosieve uitspraak. De pretentie van die magiërs was immers dat ze toegang hadden tot de godenwereld, maar nu bekenden ze dat ze hun pretentie niet konden waarmaken: de goden waren voor hen onbereikbaar; dus vroeg de koning het onmogelijke van hen.

En toen kwam Daniël op de proppen. Prachtig hoe afhankelijk hij zich opstelde: ook hij kon niet beschikken over God met zijn wijsheid. God was volstrekt vrij hem wel of niet die droom te onthullen. Maar op zijn verzoek wijdde God Daniël in in wat de koning bezig hield. Zo is God: als wij onze handen voor Hem openhouden, laat Hij ons nooit met lege handen staan. Natuurlijk, we kunnen Hem niks afdwingen; ook krijgen we lang niet altijd waarom we vragen. Maar Hij laat ons niet in de steek.

3 oktober: Daniël 2:24-49

Onderricht door God kon Daniël zowel de inhoud als de betekenis van Nebukadnessars droom vertellen. In die droom had Nebukadnessar een beeld gezien dat verbijzeld werd door een steen, die van een berg was losgeraakt. Die droom bleek een soort film te zijn van de geschiedenis na Nebukadnessar (het hoofd). Wij zien daarin een profetie van het Medisch-Perzische rijk (de romp), het rijk van Alexander de Grote (de buik), het Romeinse rijk (de benen) en de periode daarna (de voeten). Deze wereldrijken worden opgevolgd door het koninkrijk dat Christus sticht en dat een einde maakt aan alle politieke machten in deze wereld.

Daniëls woorden maakten de koning duidelijk dat niet de goden van Babel maar de Heer van het (door hem overwonnen!) Juda de enige echte God is (vs.47). Hij heeft overzicht over de wereldgeschiedenis; sterker nog: Hij stuurt deze geschiedenis naar het door Hem beoogde doel - nog altijd.

4 oktober: Daniël 3:1-30

Hoe enthousiast Nebukadnessar het unieke van de God van Daniël ook had erkend (2:47), na enige tijd richtte hij toch een beeld op waarvoor hij goddelijke verering vroeg. Bij de inwijdingsceremonie waren noodgedwongen ook Daniëls vrienden aanwezig. Ze weigerden het beeld goddelijke eer te bewijzen, ook toen de koning hen met een gruwelijke doodstraf bedreigde. Wij weten dat deze geschiedenis goed is afgelopen, maar de vrienden kenden Gods bedoeling met hen niet. Toch bleven ze compromisloos trouw aan God: 'Onze God is in staat ons te redden. Maar ook al doet Hij dat niet, dan nog weigeren we dit beeld te vereren.' Ze sloten dus geen deal met God, zoals christenen soms proberen te doen: 'Als wij weigeren U ongehoorzaam te zijn, dan moet U ons tegen onze vijand beschermen. Voor wat hoort wat.' Nee, ze wijdde zich onvoorwaardelijk toe aan God en lieten de afloop aan Hem over. Toch kun je zeggen: ze vertrouwden erop dat God het goed zou laten aflopen; Gods zorg gaat immers door ook al heb je je leven verloren. Christus zei later: 'Wie zijn leven verliest omwille van mij, die zal het behouden' (Mat.10:39). Dat is nog altijd van toepassing.

Overigens maakte God door de indrukwekkende uitredding van de drie vrienden meteen iets belangrijks duidelijk aan de aanwezige heidenen. Die waren ervan overtuigd: 'Dat Juda door Babel is overwonnen, had bewezen dat Juda's God de mindere is van onze goden.' Die redding bewees dat Juda's God bepaald niet onmachtig was. Dat kan ons ook nu moed geven: onze God is superieur aan alles en iedereen, ook al laat Hij ogenschijnlijk niks van zich merken.

5 oktober: Daniël 3:31-4:15

Weer werd koning Nebukadnessar geplaagd door een onbegrijpelijke droom. Hij voelde aan dat die droom voor hem weinig goeds voorspelde. Misschien was dat ook de reden waarom z'n geleerden zich niet aan een uitleg waagden (4:4). Opmerkelijk is hoe breedsprakig dit hoofdstuk is, vooral aan het begin (3:31-33); opvallend is ook dat Nebukadnessar zelf uitvoerig aan het woord is. Kennelijk wordt hier geciteerd uit een officieel document, waarin de koning zelf z'n verhaal gedictieerd heeft. Wat hem is overkomen heeft hem blijkbaar aangegrepen.

Overigens blijkt uit dit gedeelte hoe moeilijk het voor Nebukadnessar was los te komen van z'n geloof in vele goden. Wel erkende hij in 4:47 het unieke van Daniël's God, maar in 4:15 heeft hij het erover dat de geest van de heilige goden in Daniël zou wonen. Intussen is opmerkelijk dat hij dit document begint met een verwijzing naar de hoogste God; ook belijdt hij van deze God dat die voor eeuwig koning is. Tot op zekere hoogte heeft het hem bereikt hoe uitzonderlijk Daniël's God is. In zijn situatie was dat kennelijk voldoende voor God. God werkt niet volgens het stramien 'alles of niets'.

6 oktober: Daniël 4:16-34

Daniël schrok toen hij de droom hoorde, want door God geholpen begreep hij meteen de betekenis ervan. Was hij bang voor de reactie van Nebukadnessar op z'n slechte boodschap? Ik heb meer de indruk dat het hem aan het hart ging wat er voor de koning stond te gebeuren: hij zou afgestraft worden voor z'n trots en zeven jaar lang zich als een dier gedragen, totdat hij z'n afhankelijkheid van God zou erkennen. Deze aankondiging was geen doem, want Daniël wees de koning een uitweg: door zich humaan tegenover de zwakken te gedragen zou hij z'n straf kunnen ontlopen. Maar kennelijk heeft Nebukadnessar hier onvoldoende mee gedaan. De trots bleef in hem groeien: geen wonder na zoveel overwinningen en zoveel bouwactiviteiten in Babel. Op een gegeven moment gaf hij daar luidkeels uiting aan, vanaf een paleisterras kijkend naar de stad beneden hem. Meteen hoorde hij een engel z'n straf uitspreken en sloeg de krankzinnigheid toe.

Pas na zeven jaar als een dier geleefd te hebben was hij zover dat hij erkende helemaal op God aangevoelen te zijn. Weer koning geworden maakte hij het verhaal van z'n hoogmoed publiek: zo dankbaar was hij. Wat zou er een getuigenis van uitgaan als dictators van nu God op deze manier de eer zouden geven! Laten wij op onze plek in elk geval de lof op God zingen.

7 oktober: Daniël 5

Terwijl de vijandelijke troepen al voor de stad stonden hield de nieuwe koning van Babel, Belsassar, een feestmaal. Op een gegeven moment droeg hij met een dronken kop op om de bekertjes uit de tempel van Jeruzalem te laten aanrukken zodat ze daaruit konden drinken: een uitdagende actie ten koste van de God van Juda. Zij hadden zijn volk overwonnen; dus kon naar hun idee die God ongestraft bespot worden. Bij die gelegenheid liet God zien dat Hij niét met zich laat spotten: een geheimzinnige hand schreef op de muur van de feestzaal Hebreeuwse woorden, die volgens de uitleg van Daniël de ondergang aankondigden van Belsassar en zijn koninkrijk. Overigens herinnerde Daniël nadrukkelijk eraan hoe Nebukadnessar door God was bestraft om z'n hoogmoed; als Belsassar hiervan had geleerd, had hij het wel nagelaten de bekertjes uit Gods tempel voor zijn dronkemansfeest te gebruiken.

Dit oude verhaal maakt duidelijk wat nog altijd geldt: God laat bespottings niet lopen; vroeg of laat reageert Hij. Een waarschuwing voor mensen die menen God en zijn kinderen ongestraft belachelijk te kunnen maken. Tegelijk bemoedigend voor Gods kinderen: God ziet het als ze vernederd worden en Hij doet daar wat mee, vroeg of laat.

8 oktober: Daniël 6

Uit jaloezie om zijn bevoorrechte positie probeerden Daniël's collega's hem uit te schakelen. Ze konden niks bedenken, totdat ze zich realiseerden dat ze Daniël wel op het gebied van z'n geloofsovertuiging konden pakken. Ze stelden daarom de koning voor af te kondigen: 'de komende dertig dagen moeten de gebeden tot de goden stilgelegd worden omdat alleen de koning verzoeken mogen worden gedaan.' De nietsvermoedende Darius voelde zich waarschijnlijk geveid, want hij zette het voorstel om in een wet. Toen bleek dat Daniël het slachtoffer zou worden van deze wet, probeerde Darius diens executie te voorkomen. Tevergeefs: gevangen door z'n eigen wet kon hij niet anders dan Daniël in de leeuwenkuil laten deponeren. Ontroerend is hoe Darius vooraf, haast bezwerend, tegen Daniël zei: 'Uw God zal u redden' (vs.17). Na een slapeloze nacht zocht hij de kuil op met de angstige vraag: 'Heeft uw God u kunnen redden?' Daniël bleek springlevend.

Wat een stimulerend verhaal voor christenen die om hun geloof in het nauw gebracht worden: ze kunnen zich optrekken aan Daniël die trouw bleef aan God tegen alle verdrukking in; ze kunnen vertrouwen hebben in God die zijn zorg niet laat doorkruisen door wat voor angstaanjagends ook.

9 oktober: Psalm 139

Soms ervaren christenen het eerste deel van deze psalm (vs.1-12) als bedreigend: 'Erg dat je nooit kunt ontsnappen aan Gods aanwezigheid.' Dat negatieve gevoel hangt ongetwijfeld samen met een bepaald beeld van God. Zou Hij een kritische inspecteur zijn, die elk foutje van ons noteert om zo de strafmaat te kunnen bepalen, ja dan is zijn constante nabijheid akelig.

Maar we kunnen hier denken aan een kind dat in huis speelt. Waarom kan hij dat in alle rust doen? Omdat hij z'n moeder in de buurt weet. Soms kijkt hij geschrokken op omdat hem even de angst bekruipt: 'Ik ben toch niet alleen?', maar dan ziet of hoort hij z'n moeder en is hij weer gerust. Deze betrokken nabijheid van een zorgende God wordt hier bedoeld, maar dan is het toch heerlijk Hem altijd bij je te weten? Die nabijheid gaat zelfs terug tot vóór onze geboorte: in de moederschoot al waakt Hij over ons (vs.13-18).

Maar wie zo enthousiast de vreugdevolle nabijheid van God bezingt, móet wel emotioneel worden als hij op de mensen let die kwaad spreken van zijn God en Gods kinderen te na komen. Dat kan hij niet zeten. Daar moet een eind aan komen. De dichter zegt het heel cru: 'God, breng de zondaars om; zou ik niet haten wie u haten?' (vs.19,21). Geleerd door Christus (Mat.5:44) erkennen we tegenwoordig als onze opdracht dat we zelfs voor deze vijanden moeten bidden. Dat neemt niet weg dat ook wij naar de tijd uitzien dat het met deze vijandigheid tegenover God gedáán is. Dan genieten we constant en ongestoord de vreugdevolle nabijheid van God.

10 oktober: Daniël 7

Met dit hoofdstuk begint het tweede deel van het boek Daniël. Daarin staan visioenen waarin God allereerst, soms heel gedetailleerd, aankondigt wat er gaat gebeuren na de dood van Alexander de Grote in 323 vóór Christus. Maar zoals vaker bij visioenen wordt de blik nog verder gericht dan op de nabije toekomst: op de komst en terugkeer van Christus. Net zoals de visioenen uit het boek Openbaring hebben ook Daniëls visioenen de bedoeling te bemoedigen. De eeuwen vóór de komst van Christus hadden Gods kinderen het zwaar in Palestina. Ze werden telkens vermalen door de grootmachten die vanuit het zuiden (Egypte) of vanuit het noorden (Syrië, Babel, Perzië) optrokken. Daarom onthulde God hen, vóór alles aan, de toekomst en maakte Hij de uiteindelijke afloop bekend. Zo konden de gelovigen erop vertrouwen: dwars door alle plannen en acties van mensen heen voert God zijn plan uit en laat Hij Christus' rijk van vrede aanbreken.

In het eerste visioen zag Daniël vier angstaanjagende dieren, die symbool stonden voor vier opeenvolgende koninkrijken, waarschijnlijk net als in Daniël 2: het Babylonische rijk, het Medisch-Perzische rijk, het rijk van Alexander de Grote met z'n opvolgers en het Romeinse rijk met de machten daarna. Om z'n vervolging van Gods kinderen (vs.21) was dit laatste rijk het ergste. Maar al deze rijken werden overtroefd door 'een oude wijze', kennelijk God (vs.9), met inschakeling van zijn miljarden engelen (vs.10-12). Daarna gaf Hij het eeuwige koningschap aan 'iemand die eruitzag als een mens' (vs.13): Christus, weten wij. Kijkend naar die vier dieren raakte Daniël van de wijs, maar de uitleggende engel bemoedigde hem met de uitkomst: Gods heiligen zouden onaantastbaar zijn; zij zouden met Christus mee regeren (vs.18,27). We moeten ons dus nooit verkijken op de macht van leiders in de wereld.

11 oktober: Daniël 8

In een volgend visioen werd ingezoomd op het derde rijk, dat van Alexander de Grote (voorgesteld door een geitebok). Dat zou het tweede, Medisch-Perzische rijk (voorgesteld door een ram, een mannetjes-schaap dus) vernietigen. Maar na Alexanders dood in 323 vóór Christus zou zijn reusachtig rijk in vier delen uiteenvallen (de vier hoorns uit vs.8). Een van die deelrijken, dat van Syrië, zou in de 1½ eeuw hierna al machtiger worden en op een gegeven moment zich uitermate vijandig opstellen tegenover God met zijn gelovigen (vs.11-14). Dat was, weten we nu, vooral in de tijd van koning Antiochus IV. In 168 vóór Christus zette hij de offerdienst in de tempel van Jeruzalem stop en verving hij die door een heidense cultus; ook vervolgde hij de joodse gelovigen die trouw aan God wilden blijven. De apocriefe boeken van de Makkabeeën vertellen o.a. over deze periode. Maar al in 164 kwam Antiochus door een ziekte aan z'n einde. Angstjagend allemaal, maar ook weer bemoedigend.

Het moet voor de gelovigen rond 168 vóór Christus heel wat geweest zijn dat ze dit visioen uit plm. 550 in hun tijd weer voor de aandacht kregen: heel hun ellende had God al van tevoren aangekondigd, maar ook de afloop: het einde van Antiochus' tirannie. Bij deze God waren ze veilig en zijn we nog altijd veilig. Christus heeft geen loze woorden gesproken toen Hij zei: 'Ik ben met jullie, tot aan de voltooiing van deze wereld' (Mat.28:20).

12 oktober: Daniël 9:1-19

Plm. 539 verdiepte Daniël zich in de profetieën van Jeremia, waarvan hij kennelijk een afschrift had. Daarin kwam hij tegen dat de ballingschap 70 jaren zou duren (Jer. 29:10). De eerste groep Judeeërs (onder wie Daniël met z'n vrienden) was al in 605 weggevoerd, 66 jaar daarvoor (de laatste groep was gedeporteerd na de verwoesting van Jeruzalem in 586). Het einde van de ballingschap was dus in zicht. Daniël hunkerde ernaar dat het zover zou zijn. Maar hij realiseerde zich dat z'n volksgenoten het ernaar gemaakt hadden dat God ze met ballingschap gestraft had. Daarom sprak hij een uitvoerig gebed uit waarin hij de schuld van Gods volk royaal erkende en een emotioneel beroep deed op Gods barmhartigheid.

Het bijzondere aan dit gebed is dat Daniël in de 'wij'-vorm sprak. Natuurlijk, hij was nog maar een kind toen hij werd weggevoerd; dus persoonlijk had hij zich niet schuldig gemaakt aan ontrouw aan God. Maar hij voelde zich verbonden met de schuld van z'n voorouders, in het besef dat hij net zo vatbaar voor ongehoorzaamheid was als zij. Daarom is het goed dat ook wij ons nog altijd schamen voor wat er vroeger fout is gegaan: hoe passief zijn wij (!) niet geweest toen de joden tijdens de Tweede Wereldoorlog door de nazi's werden afgevoerd; en hoeveel slaven hebben wij, Nederlanders, niet van Afrika naar Amerika verscheept. Door zo in de 'wij'-vorm te spreken voorkomen we dat we hoogmoedig op ons voorgeslacht neerkijken. Ook wij moeten leven van de vergeving. Daniël beseftte dat. Tegelijk smeekte hij God om een ommekeer te brengen in het lot van zijn volk.

13 oktober: Daniël 9:20-27

Daniël kreeg op een ongekende manier van God een reactie op z'n smeekgebed: de engel Gabriël verscheen aan hem om namens God een boodschap door te geven. Het blijft onzeker hoe we die boodschap moeten uitleggen. Mogelijk kunnen we het zo zeggen: de ballingschap (de eerste 7 van de 70 'weken') zou binnen afzienbare tijd (zo'n 4 jaar) voorbij zijn. Een gezalfde vorst (vs.25), Cyrus (ook wel Kores genoemd), zou de Judeeërs weer naar Kanaän laten terugkeren. Daar zou de tempel in Jeruzalem herbouwd worden evenals de stad zelf. Maar tijden daarna (62 'weken' later) zou een gezalfde worden vermoord (vs.26), met wie waarschijnlijk Christus is bedoeld. Na zijn dood zou de laatste 'week' aanbreken; daarin zou Jeruzalem verwoest worden (door de Romeinen in 70 na Christus) en zou een hele lange tijd voorbijgaan zonder offerdienst. Maar dan zou de voltooiing van alles aanbreken.

Of deze verklaring juist is of niet, intussen was de hoofdlijn Daniël vast duidelijk: z'n smeken om het einde van de ballingschap werd verhoord, want God bleef trouw aan wat Hij door Jeremia aangekondigd had. Verder zou God ondanks alle verdrietige gebeurtenissen zijn veelbelovend plan afmaken. Gods liefde en trouw geven altijd houvast.

14 oktober: Psalm 140

Nederlandse christenen hebben tegenwoordig vaak moeite met de felle taal van psalmen als 140. Dat komt omdat wij geen ervaring hebben met vervolging om het geloof en evenmin met verkrachtende en moordende vijanden. Bij die gruwelijke realiteit past geen zoetsappige reactie. Tegen die achtergrond kun je de emoties van vs.2-9 goed begrijpen. Terecht hunkert de dichter ernaar dat z'n omgeving ermee stopt hem te tiranniseren.

Maar als je geen ervaring hebt met dat soort leed, moet je psalmen die hierover gaan dan maar overslaan? Dat zou individualistisch gedacht zijn. Als ik zing gaat dat, als het goed is, niet alleen over mijn emoties maar evengoed over de emoties van de mensen in de kerkbank naast mij en zelfs over de emoties van Gods kinderen ver weg. Je zingt als lid van Christus' complete kerk. Ps.140 zingend zing ik misschien niet echt voor mezelf (want ik heb geen venijnige vijanden) maar dan zing ik wel voor anderen, voor hen die door een drama in hun leven misschien niet eens meer kunnen zingen: 'Alstubleift God, bevrijd mij, bescherm mij!'

Ja maar, wij mogen toch niet zo haatdragend zijn als de dichter is in vs.10-12? Christus draagt ons toch op vol liefde te zijn? Ik denk dat je hier tweeërlei op kunt zeggen: God had zijn volk toen beloofd: 'Als zij dicht bij Hem zouden leven, zou Kanaän een paradijs voor hen zijn.' Als zij smeken om Gods ingrijpen tegen vijanden die de paradijssfeer aantasten, dan vragen zij om de vervulling van Gods belofte aan hen. Bij uitspraken als vs.10-12 denken wij dan ook aan de tijd dat Christus terugkomt en zijn vijanden uitschakelt. Maar in afwachting daarvan moeten wij het beste voor onze vijanden zoeken.

15 oktober: Daniël 10

Een paar jaar nadat de joden in ballingschap van Cyrus/Kores de ruimte hadden gekregen terug te keren naar Jeruzalem om daar de tempel te herbouwen (vergelijk vs.1 met Ezra 1:1-4), zag hun situatie er zorgelijk uit (verg. Ezra 4:1-5). Dat was voor Daniël reden in de rouw te gaan en zich tot God te richten. Hem verscheen toen een engel met een indrukwekkend uiterlijk. Via zijn boodschap aan Daniël gunt God ons een kijkje achter de schermen: er is een strijd gaande tussen Gods engelen en demonische geesten. Dat wordt ons ook verteld door de apostel Paulus (Ef.6:12). Maar hier staat een opmerkelijk extra detail: aan het heidense hof van de Perzen alsook aan het hof van de Grieken was een vorst gestationeerd (vs.13,20), tegen wie deze engel en Michaël de strijd moesten voeren. Met die twee vorsten moeten wel machtige demonen bedoeld zijn, die invloed uitoefenden aan het Perzische en het Griekse hof, ongetwijfeld ten nadele van de pas teruggekeerde joodse ballingen. Zo werken demonen dus. Als we willen begrijpen wat gaande is in de wereld moeten we daarom niet alleen naar de leiders kijken maar ons ook realiseren dat in hun directe omgeving demonen in de weer zijn.

Gelukkig blijkt uit dit hoofdstuk dat ze niet ongestoord hun gang kunnen gaan. Gods engelen, tot en met iemand als Michaël, zijn alert en gaan de strijd aan. Maar die strijd was in Daniëls geval er de oorzaak van dat hij pas na 21 dagen reactie kreeg op z'n bidden. Dat maakt nog eens extra duidelijk hoe belangrijk het is te accepteren dat God altijd op zijn tijd reageert. Maar Hij reageert!

C. van der Leest, Groningen-Oost

16 oktober: Daniël 11:1-20

De vierde Perzische koning (vers 2) is Xerxes I. Hij zette in 480 v. Chr. een leger in tegen Griekenland. In de verzen 3 en 4 gaat het over de Griekse koning Alexander de Grote. Zijn rijk was inderdaad groot, maar kortstondig. In de verzen 5 t/m 20 gaat het over Egypte (Zuiden) en Syrië (Noorden). De koning van het Zuiden van vers 5 is Ptolemeüs I Lagi. Eén van zijn legeraanvoerders, Seleucus, veroverde Babel en legt de grondslag voor het Syrische rijk, dat toen het Seleucidische rijk genoemd werd. Zoals vers 6 aangeeft, ontstaat er een relatie tussen de beide rijken. Het Noorden onder Antiochus II Teüs en het Zuiden onder Ptolemeüs II Filadelfus. Antiochus II trouwt ter bezegeling hiervan met de dochter van Ptolemeüs II. Maar zijn hele familie wordt vermoord door zijn (eerste) ex-vrouw. Een broer van deze dochter ('een spruit uit haar wortels', vs. 7), Ptolemeüs III, trekt op tegen Syrië als straf. Syrië trekt meerdere malen op tegen Egypte (vs. 9 - 13).

Ook vanuit Israël ontstaat er verzet tegen de Egyptenaren (vs. 14). De Syrische koning Antiochus III de Grote verslaat Egypte, maar krijgt vaste voet in Israël (vs. 15, 16). Dit betekent een tijd van verdeling. Hij bindt ook de strijd aan tegen de Romeinen (kustlanden) en poogt vrede met Egypte te sluiten door z'n dochter Cleopatra tot vrouw te geven aan de Egyptische koning.

Hij wordt echter verslagen en moet aan de Romeinen oorlogsschatting betalen. Zijn zoon neemt die verplichting over en stelt een geldeiser aan ('afperser', vs. 20) om zijn berooide schatkist te vullen. Het zijn 'de donkere dagen' (eeuwen) voor Christus' komst in de wereld. Bemoedigend te weten: God houdt de wereldgeschiedenis in zijn hand. Hij zorgt ervoor dat de 'volheid des tijds' aanbreekt om zijn Zoon te zenden (Gal. 4: 4).

17 oktober: Daniël 11:21-45

Deze verzen gaan over de Syrische koning Antiochus IV Epifanes. Hij is de broer van de vermoorde koning en had geen recht op het koningschap, maar hij werd koning door list en omkoperij (vs. 20, 21). Hij is een type, een voorloper van de antichrist. Hij ging wreed tekeer in Israël en zag zichzelf als god. De vorst van het verbond (vers 22) is waarschijnlijk de hogepriester, die door hem wordt afgezet en vervangen door zijn eigen broer. De politiek staat nu aan het hoofd van de religie. Velen worden omgekocht of dienen Antiochus IV om er beter van te worden. Wie echter met de antichrist een verbond aangaat, staat straks met lege handen: God ben je kwijt en de wereld en de politiek hebben je niet meer nodig (vs. 23). Gelukkig lezen we dat het antichristelijke 'slechts voor een tijd' is (vs. 24). Het is nooit langer dan de HERE heeft bepaald.

Op de terugweg van een strijd tegen Egypte hoort Antiochus IV over een opstand in Jeruzalem. Hij gaat over tot wrede daden en ontheiligt de tempel (vs. 28). Later herhaalt hij dit (vs. 29, 30a). Een deel van Gods volk doet mee met de tijdgeest. Antiochus IV krijgt belangstelling voor die afvallers (vs. 30b – 32). Hij vervangt de tempeldienst door een altaar voor Zeus, 'de god der vestingen', de god van macht en geweld (vs. 36 – 38). Zijn ware aard blijkt nu: die is satanisch. De verstandigen (vs. 33), zij die God trouw zijn, worden vervolgd, gemarteld en gedood. Het zijn zij die het volk tot inzicht willen brengen. Geestelijke toerusting en wapenrusting zijn ook in moeilijke tijden belangrijk. Juist deze vromen moeten het ontgelden. Sommigen vallen af. Het is een proces van loutering (vs. 34, 35).

Naarmate het einde komt, wordt de scheiding tussen Gods volk en de wereld steeds duidelijker. Zichzelf tot god maken, vandaar zijn vestiging in Israël (vs. 45a), belangstelling hebben voor godsdienst en eredienst en velen verleiden tot afval van Gods Woord en waarheid – het zijn de kenmerken van de antichrist. Maar eens komt ook zijn einde (vs. 45b).

18 oktober: Daniël 12

Wanneer zal er een eind komen aan de verdrukking van het volk van de HERE? Een rechtstreeks antwoord krijgt Daniël niet. Geen precieze data. Maar wat Daniël gehoord en gezien heeft, moet genoeg zijn. Dat moet hij opbergen en verzegelen tot de eindtijd. Niet verbergen en geheim houden, maar goed opbergen, als een kostbaar bezit. Nu en altijd zal het volk van God hier zijn troost uit kunnen putten. Troost, want de verschrikkelijke dingen die komen gaan, zijn voorzeggd, en wel door de HERE Zelf. En dan geeft de Hij verder geen jaartallen, maar maakt wel duidelijk: de tijden zijn in zijn hand. Een tijd, tijden en een halve tijd. Dan zal de HERE de macht van de verdrukker plotseling breken en Zelf de vol-einding brengen. Door alle verdrukking heen bewaart de HERE Zelf zijn volk. Daar mogen we op vertrouwen, bij alle strijd en tegenstand. De tijden, en ook wij, zijn in Gods hand. En dat geldt niet alleen van de eindtijd van het Oude Testament, ook van de eindtijd van het Nieuwe Testament. Ook op dat laatste einde heeft Daniël hier duidelijk zicht mogen krijgen, in vers 2, waar het gaat over de -opstanding uit de doden, een opstanding tot eeuwig leven, en een opstanding tot eeuwig afgrijzen.

Waar het dan om gaat, ook in de eindtijd van nu, dat is: getrouw te zijn aan de HERE, en ons te laten leiden en vertroosten door het Woord van de HERE. Zijn Woord is de waarheid. We horen het hier Christus Zelf zweren. Hij zweert bij Hem die eeuwig leeft: een tijd, tijden en een halve tijd. Gods Woord is waar. Christus regeert. Hij komt spoedig terug. En de tijd daarvan staat vast. Wij weten het jaartal niet. Maar de dagen zijn geteld: 1290 dagen en 1335 dagen. En ze zijn in Gods hand. En als de nood op het hoogste is, en het einde lijkt uit te blijven – 1290 dagen worden 1335 dagen – dan is Christus er, op de wolken, en Hij zal volkomen uitkomst geven. Daar mogen we zeker van zijn, in het geloof op Gods onfeilbaar Woord.

19 oktober: Ezra 1:1-2:35

Als de HERE iets belooft, doet Hij dat ook. God houdt zich aan zijn belofte dat Hij zijn volk na zeventig jaar naar hun eigen land terug zal brengen (Jer. 29: 10). In Ezra 1 lezen we dat de terugkeer naar Jeruzalem begint. Zelfs de tempel mag herbouwd worden. De tempeldienst kan weer beginnen!

En dat op bevel van de heidense koning Cyrus (Kores). Het is echter de HERE die hem gebruikt. Cyrus is in zijn tijd een groot wereldheerser. Hij heeft zo zijn eigen slimme politiek. Hij wil de joden naar hun land terug laten gaan om daarmee een buffer te vormen tegen de macht van Egypte. Maar wat zijn hart hem ingeeft, wordt door de HERE geleid.

Cyrus noemt hier de naam van de HERE. Hij wil de goden van allerlei volken tot vriend houden. Maar dit neemt niet weg dat de HERE zijn hand in dit alles heeft. Deze heidense heerser wordt zelfs ingeschakeld om de tempel te Jeruzalem te laten herbouwen.

Wij weten dat het bij de terugkeer van de joden naar Jeruzalem ging om de komst van Christus, om wiens lijden en sterven heel de tempeldienst riep! Hij heeft vandaag de teugels van de wereldregering in handen. Aan Hem is alle macht gegeven, in de hemel en op aarde. Hij regeert namens God.

Is er toekomst voor de kerk? Soms zou je denken van niet. Je maakt je zorgen over (jonge) mensen die de kerk de rug toekeren. Wat zal de toekomst brengen? Vergeet dan de Here niet. Christus regeert. Hij laat zijn kerk niet los. Als wij Hem, ons Hoofd, ook maar niet uit het oog verliezen.

20 oktober: Ezra 2:36-70

Slechts een 'rest' keert uit Babel terug. Alleen mensen uit Juda en Benjamin. De naam 'joden' - ontleend aan Juda - herinnert er vandaag nog aan.

De meesten zijn in Babel achtergebleven. De 'Israëlieten', zo wordt deze kleine groep joden genoemd. In hen wordt Gods kerk bewaard.

Er waren niet veel rijken en edelen bij hen die terugkeerden. Dat blijkt uit het grote aantal ezels: zesduizend zeventienvijftig (Ezra 2: 67), het rijdier van de minder gegoeden van die tijd. Wie een kerk zoekt waarmee veel eer te behalen valt, vergist zich (Lees 1 Kor. 1: 26 maar). Niet het aantal is beslissend, maar het willen bouwen aan het huis van God. Dat geldt ook voor vandaag.

De wil om te bouwen is duidelijk aanwezig bij deze teruggekeerde kinderen van God. Dat blijkt wel uit hun vrijwillige bijdragen voor het huis van God. Pas als ze die geschonken hebben, gaan ze wonen in de steden waar ze oorspronkelijk vandaan kwamen.

21 oktober: Psalm 141

Hoe gemakkelijk neigt een mens naar het kwade. De dichter van deze psalm weet hoe aantrekkelijk het is om mee te doen met invloedrijke en belangrijke mensen. Daar gaat een enorme verleiding van uit. De wereld van die mensen staat dikwijls lijnrecht tegenover de omgang met de HERE. De omgang met God maakt je klein. Dan kun je alleen maar je handen uitstrekken naar Hem (vers 2). En vragen of je tegenover Hem altijd zuiver mag staan (vers 3). Hij bewaart je hart voor de neiging naar zaken die puur uit de mens zijn en niet uit de HERE (vers 4).

De dichter wil geen omgang met degenen die de HERE niet dienen. Maar wél met degenen die God centraal stellen in hun leven. Door hen wil hij terechtgewezen worden (vers 5a-c).

In vers 7 klaagt de dichter over de ellende die hem en zijn volk is overkomen. Zoals bij het trekken van voren in een stuk bouwland de aardkluiten naar alle kanten door elkaar gegooid worden, zo is het ook gegaan met de beenderen van veel Israëlieten: ze liggen overal verstrooid. Deze mensen hebben dus geen eervolle begrafenis ontvangen. De dichter bidt dat de HERE zijn leven niet zal uitgieten als water (vers 8), maar spoedig met zijn hulp zal komen (vers 1b, c).

Soms zijn er heel moeilijke situaties in het leven, waarvan we denken: 'dit kan ik niet aan'. Dan mogen we de HERE vragen of Hij ons daarvoor wil bewaren, juist omdat we uit onszelf zo zwak zijn. Dat weet God ook. Daarom leerde de Here Jezus ons bidden: '... en leid ons niet in verzoeking' (vgl. vers 3,4,9).

22 oktober: Ezra 3:1-4:5

De Israëlieten verzamelen zich als één man in Jeruzalem. Hun omgeving is hen vijandiggezind. Zij vluchten naar God en bouwen een altaar voor Hem. De verzoening met God gaat hen voor alles. Dat is de meest effectieve bescherming tegen de vijanden. Want als God voor hen is, wie kan dan tegen hen zijn?

Aansluitend vieren ze het loofhuttenfeest. Voor de ogen van de vijanden gaan ze féest vieren! Onbekommerd, terwijl er nog geen muur rondom Jeruzalem staat. Een feest dat herinnert aan de goede zorg van God, eenmaal in de woestijn, waar vijanden en schorpioenen dreigden. Ook een feest van de oogst, van de voedselvoorziening door God. Zij roemen God, die hun blijdschap geeft.

En nu willen ze ook meteen beginnen aan de herbouw van de tempel, de woning van God. Dat is een heel karwei. Het hout moet helemaal van Libanon komen.

Als het fundament voor de tempel wordt gelegd, stellen de priesters zich op en blazen de trompet. De Levieten slaan op hun cimbalen. De zangers treden aan: het hele volk. En ze zingen zich als het ware de longen uit het lijf: looft en prijst de HERE, want Hij is goed en zijn goedertierenheid is tot in eeuwigheid over Israël. En het volk juicht met groot gejuich!

Maar de ouderen, die het eerste huis van God nog hebben gezien, huilen luid. Ze moeten denken aan hun zonden die hen in ballingschap hebben gebracht. Nu God een nieuw begin gaat maken, zijn ze verdrietig over hun zonden. Nooit beseft een mens sterker zijn schuld dan wanneer hij komt te staan tegenover de goedheid van God. De kerk lacht en huilt tegelijk! Vanwege de grote genade van God in Jezus Christus.

23 oktober: Ezra 4:6-23

Het geloof en de motivatie van de joden worden zwaar op de proef gesteld. De hulp van de (latere) Samaritanen wijzen ze af genoemd. Bij hun afwijzing kunnen de joodse leiders zich ook beroepen op het bevel van koning Cyrus, waarin alléén aan de Israëlieten de opdracht gegeven was om de tempel te herbouwen (zie 1: 1 - 4). Het is dus een wijs beleid, ingegeven door vol vertrouwen op God. Ze houden zich aan het 'in het isolement ligt onze kracht' (Niet zo in Psalm 106: 35 en 36: "maar zij lieten zich in met de heidenen en leerden hun werken, zij dienden hun Afgoden, die hun tot een valstrik werden.")

De verzen 6 t/m 23 gaan over een latere tijd. Ahasveros en Artachsasta zijn dan koning. Dan ondervinden de Israëlieten bij de herbouw van de muren van Jeruzalem eenzelfde tegenstand. Hun tegenstanders doen een listig beroep op het eigenbelang en de eer van Artachsasta. Voor dit argument blijkt hij heel gevoelig. Hij beveelt het werk te staken (vs. 23).

De duivel is er altijd op uit Gods werk te dwarsbomen. Daarin kan hij nog weleens slagen. Wat is het dan belangrijk dat we bij zulke aanvallen de gelederen sluiten en pal staan voor de zuivere dienst aan God!

Wat kunnen we doen tegen mensen die onder schone schijn de gemeente binnendringen? Bidden (zie verzen 2 - 4). Als ons geweld en list bestrijden, houdt God over ons de wacht.

24 oktober: Ezra 4:24-5:17

De tegenstand maakt de joden zó mismoedig dat de herbouw van de tempel 15 jaar wordt stilgelegd (4:24). Hoewel er geen enkel koninklijk verbod komt, verlamt deze tegenstand de handen van de joden. Ze laten zich door 'de omstandigheden' uit het veld slaan.

In Perzië is intussen een andere koning gaan regeren, Darius. Juda staat dan onder de stadhouder Tattenai. In deze kritieke tijd laat de HERE twee profeten onder hen optreden, Haggai en Zacharia, die beiden ons een bijbelboek nagelaten hebben.

Haggai moet tegen het volk zeggen: "Dit volk zegt: de tijd is nog niet gekomen, de tijd, dat des HEREN huis herbouwd worde" (Haggai 1:2). En hij voegt er een scherp verwijt aan toe: "Is het voor u de tijd om in uw weldoortimmerde huizen te wonen, terwijl dit huis verwoest ligt?" (Haggai 1:4). Het ligt dus niet alleen aan de tegenwerking. Ook bij de joden zelf ontbreekt de echte liefde en inzet. Eerst zeiden de joden terecht: geen vreemden mogen ons helpen. Maar toen ze zelf moesten gaan bouwen, onttrokken ze zich eraan met een beroep op 'de omstandigheden'. Ze hebben meer belang bij hun 'eigen huis' dan bij Gods huis.

En dat heeft ons vandaag veel te zeggen. Wij draven ook voor eigen huis en inkomen. Onze huizen zijn prachtig ingericht, met de nieuwste technische snufjes. We zijn keurige mensen en willen goed voor de dag komen. Maar wat doen we voor de kerk, het huis van de levende God in deze tijd? Hoeveel klachten zijn er niet, dat kerkmensen verstek laten gaan als het gaat om de opbouw van de gemeente en de inzet daarvoor?

Het gaat ook vandaag om het huis van God – de kerk met bloed gekocht. En wij mogen daar levende stenen van zijn.

25 oktober: Ezra 6:1-12

God staat boven de geschiedenis en tegelijkertijd bepaalt Hij de geschiedenis. De groten der aarde zijn werktuigen in zijn hand om zijn plannen uit te voeren. Een machtige zekerheid! De HERE schenkt uitkomst door zowel koning Cyrus als koning Darius als instrumenten te gebruiken (vs.1-5; 6-12). Zo zorgt God Zelf voor de eer van zijn naam. Want het gaat hier om het huis waar Hij wonen wil en waar zijn volk de gelegenheid heeft Hem te aanbidden (vgl. 1 Kon.6:11-13).

Koning Darius draagt de stadhouder van Juda, Tattenai, op de herbouw van de tempel niet slechts toe te laten, maar zelfs te bevorderen. De kosten ervan en van de offerdienst moeten van staatswege ter beschikking worden gesteld. Hier zit ook wel een beetje eigenbelang bij: hij verwacht van de voorbede van de joden bescherming voor zichzelf en de koninklijke familie en een zegen voor zijn hele rijk (vs.9-10).

Zo bekrachtigt Darius de bouwvergunning van Cyrus.

26 oktober: Ezra 6:13-22

Eindelijk zijn de Israëlieten weer met de herbouw van de tempel begonnen. Ze hebben daarbij wel de woorden van de profeten Haggai en Zacharia nodig. Zonder prediking van Gods Woord gaat het niet.

Dan, na twintig jaar, is de tempel klaar. Met vreugde wordt hij ingewijd. De teruggekeerden offeren 'naar het getal der stammen Israëls'. Ze weten dat ze in ootmoed en blijdschap kerk van God mogen zijn. En ze zijn daarin niet bekrompen. Wanneer ze het paaslam slachten, mogen daarvan ook mee-eten 'ieder die zich van de onreinheid van de heidenen des lands afgescheiden en zich bij hen gevoegd had, om de HERE, de God van Israël, te zoeken' (vers 21). Ze sluiten zich niet muurdicht af. Ieder die met de eigenwillige godsdienst van de bevolking van het land breekt, wordt welkom geheten. Er staat heel typerend: die zich afscheidden. Afscheiding is nodig en een zich voegen bij de kerk. Dat is tot op de dag van vandaag de plicht van elke gelovige.

Dan komt als grote vreugde het Paasfeest. Het feest van de bevrijding uit de macht van Egypte, door het bloed aan de deurposten. Dat bloed van die paaslammeren wijst heen naar Jezus Christus, het Paaslam dat voor ons is geslacht. Daarom vieren wij feest (1 Kor. 5: 8). Kerk zijn is een voortdurend feest. Bouwen aan Gods huis is een juichend bouwen. Laten we dat bij allerlei kerkelijke misère niet vergeten.

27 oktober: Haggai 1:1-15

Haggai is één van de kleine profeten. We hebben ook grote profeten: Jesaja, Jeremia, Ezechiël en Daniel. Maar wat heet klein? Het boek van Haggai, ja dat is klein. Het telt maar twee hoofdstukken. Maar een klein boekje kan nog wel een mooi en belangrijk boekje zijn. Het hangt er maar vanaf wat erin staat. De stem van de HERE klinkt in dit boekje. En als Hij spreekt, wie komt dan niet onder de indruk? Wie zou dan niet vrezes? Aan het slot van vers 12 lees je de reactie op de boodschap van God: 'en het volk vreesde voor het aangezicht van de HERE'. De mensen zijn zich er goed van bewust dat ze vlak voor de ogen van de HERE staan. En ze zijn er diep van doordrongen dat de HERE het tegen hén heeft. Hoe luisteren wij naar woorden van God? Komen wij zo onder de indruk, dat wij ons gewonnen geven en ons laten beheersen door wat Hij zegt? Of doen we alsof er niets gezegd is en gaan we verder weer onze eigen gang?

28 oktober: Haggai 2:1-9

Eindelijk zijn ze weer aan het werk, onder leiding van Zerubbabel en Jozua. Zo'n vier weken geleden waren ze weer begonnen. In vier weken kun je nog niet zoveel doen. Het eerste begin is er, maar het ziet er armoedig uit. Het kan nooit veel worden.

Op de laatste dag van het Loofhuttenfeest stapt Haggai naar voren. Hij heeft weer een boodschap van God voor allemaal. Een bemoediging voor mensen die de moed snel verliezen.

Een bemoediging kan heel mooi klinken. Het is goed bedoeld maar heb je er ook wat aan? Wat heb je aan een bemoediging als het bij woorden blijft?

De HERE laat het niet bij woorden: Ik ben met u! Als Hij dat zegt, is dat bijzonder bemoedigend. Hij staat aan jouw kant. En dan niet om toe te kijken hoe je het doet. Maar om daarbij zelf de handen uit de mouwen te steken. En als de HERE dat doet, komt het zeker goed.

Ik ben met u. Dat belooft de HERE de tempelbouwers in de tijd van Haggai. Maar die belofte is al eeuwenoud en klonk al in Egypte bij de uittocht. Ik ben met u, beloofde Hij aan Mozes, en de HERE liet toen heel wat gebeuren.

Want wat de HERE belooft maakt Hij ook waar. Het volk werd uit het slavenhuis Egypte gered. Ook op weg naar het beloofde land al die tijd maakte de HERE het waar.

God was altijd dicht bij hen, met zijn Geest. Dat lees je in het slot van vers 6: 'toen u uit Egypte trok en toen mijn Geest in uw midden stond'. Toen ging de Geest dus mee, de woestijn door. Om het volk te leiden. En dat is typisch het werk van de Geest: de mensen als een goede gids leiden naar een effen land (Ps. 143). Hij leidt je in alle opzichten. Ook door zijn woorden. Zo leert Hij je leven. Ons leiden is het werk van de Geest, toen en nu.

Maar de Geest doet meer. Kracht uit de hoge noemt Lucas Hem. (Luc. 24: 49). Hij is de grote kracht tegen alle vijanden. Dat was Hij op reis door de woestijn. Dat is Hij voor die tempelbouwers bij het armoedige begin. Dat is Hij voor u en jou ook. Hij is de Geest die opwekt en nieuwe bezieling geeft. De Geest die geestdriftig maakt en prikkelt tot ijver. Het punt is: gelooft u die belofte 'Ik ben met u'? En hoeveel verwacht u van God de Geest?

29 oktober: Haggai 2:10-23

Een indringende preek van Haggai over onreine Israëlieten! Maar waarom? Zijn ze dan nog steeds niet aan het bouwen? De reactie op de eerste preek was zo goed. Toen hoorden ze naar de stem van de HERE. En ze begonnen het werk (1: 14). Dat was een goede reactie. Maar blijkbaar zette die reactie niet door. Het kan een tijd duren voordat nieuwe gehoorzaamheid goed doorzet! Met overtuiging en bezieling! Vaak is dat er niet in één keer en moet het stukje bij beetje groeien!

Maar nu beginnen ze met de bouw zelf! Eindelijk start na alle voorbereidingen de bouw van de muren. 'Vanaf deze dag zal Ik zegenen', zegt de HERE. Hij zal zegenen met goede oogsten. Het wordt heel anders dan in de afgelopen jaren. Toen was het armoe troef. Je dacht dat je aardig wat koren binnengehaald had maar het resultaat viel erg tegen. Geen flinke korenhoop van twintig maten, maar de helft: tien maten en meer niet. Wat ten teleurstelling! En dat niet alleen bij de graanoogst. Bij de wijnoogst wat het net zo.

Dat deed Ik, zegt de HERE. Ik sloeg het ene gewas na het andere. Maar daar dachten jullie niet aan: er was bij u geen gedachte aan Mij, luidt het woord van de HERE. Je moet de dingen overwegen in het licht van Gods woorden. Ook beproevingen. En dan zo overwegen dat je bij zelfbeproeving uitkomt. Met als resultaat dat je bij God uitkomt. Dat miste de HERE in de tijd van Haggai. En dat ziet de Here zo graag: kinderen die met hun zelfbeproeving bij Hem uitkomen. Die zegent Hij. Gehoorzaam geloof blijft nooit zonder vrucht!

30 oktober: Psalm 142

David zit in een uitzichtloze situatie. Hij is gezalfd tot koning. Saul komt erachter en David moet vluchten. Hij vlucht naar het land van de Filistijnen, maar het koninklijk hof daar is niet erg op hem gesteld. Uiteindelijk zetten ze hem als ongewenste vreemdeling het land uit. Zo komt hij in de spelonk van Adullam. Zijn familie en wat uitschot van de maatschappij voegen zich bij hem. Wat een leven van angst! Luid roept hij tot de HERE. Hij stort zijn klacht uit en maakt de HERE deelgenoot van zijn benauwdheid. Mensen zorgen slechts voor verborgen strikken op zijn pad. Niemand helpt.

Maar David belijdt dat de HERE zijn schuilplaats is. Een spelonk mag dan veilig lijken, wanneer die omsingeld wordt, is er geen ontkomen meer aan; dan kan alleen God de situatie scheppen om te ontsnappen.

David staat tegenover een overmacht. Op niets en niemand hoeft hij te rekenen. Zelf is hij heel zwak, gering, hulpeloos. Alleen de HERE kan hem helpen. Daarom Hem ook alle lof wanneer Hij met zijn hulp komt.

Loof de HERE dat je altijd bij Hem mag schuilen. Hij zal je uit alle nood verlossen!

J.M.A. Groeneveld, Bedum

31 oktober: Zacharia 1:1-17

Een aantal ballingen is weer terug in Israël. Ze wonen in en om Jeruzalem. Een nieuw begin na die lange, uitzichtloze tijd in Babel. Nieuwe verwachtingen!

Maar al gauw valt het tegen. Het lukt bijvoorbeeld steeds niet om de tempel te herbouwen. Naburige volken werken zozeer tegen, dat de Israëlieten het er maar bij laten zitten. Maar wie weet grijpt God binnenkort in. Hij is toch veel sterker dan de Ammonieten, Moabieten enzovoort.

Maar ook dat valt tegen. Zacharia ziet dat in een visioen. Hij ziet een man op een voskleurig paard. Die man is de engel van de HEER. Die engel is een symbool van de HEER zelf. 'God', zo kun je zeggen, 'treedt op als zijn eigen gezant.' Zo betrokken is God bij het wel en wee van zijn volk. In Zacharia is Hij het, die voor zijn volk vecht.

De engel heeft zijn engelen erop uitgestuurd om de aarde te verkennen. Inmiddels zijn ze weer terug en brengen rapport uit. Teleurgesteld! "Overal is het vredig en stil." Dat betekent, dat het in de omgeving van Israël nog steeds zo is als altijd. Geen enkele verandering dus wat betreft de macht en de houding van de naburige volken.

Maar daar neemt de engel van de HEER geen genoegen mee. 'Heer van de hemelse machten', zo roept hij uit, 'hoe lang zal het nog duren voor u erbarmen toont met Jeruzalem.'

God hoort en Zacharia mag het zeggen: 'Dit zegt de HEER van de hemelse machten: Brandend van liefde neem ik het op voor Jeruzalem.' Laat het dan lang duren, maar God vergeet zijn volk niet.

Vandaag is het Hervormingsdag. Hervorming: een nieuw begin. Maar stel, dat Luther en Calvijn nog leefden. Zouden ze niet schrikken? Maar God is nog steeds dezelfde: Brandend van liefde neemt Hij het op voor ieder die in Hem gelooft.

1 november: Zacharia 2:1-17°

Een stad zonder muur: wij weten niet anders. Een stad of stadje met muren is een bezienswaardigheid. Maar in Israël is een stad zonder muren een vergissing. Muren heb je in die tijd nodig. Ze helpen ook. Jeruzalem heeft ook muren nodig, al zijn ze er nog niet. Helaas!

Toch komt er een tijd, zo hoort Zacharia zeggen, dat zelfs Jeruzalem geen muren heeft. Ondoenlijk ook. De bevolking groeit zo snel, dat je wel kunt blijven bouwen aan de muren. Maar ook niet nodig. Want de Heer zal zelf rondom de stad een muur van vuur zijn.

Steden met muren kennen wij niet, maar huizen met muren wel. Bovendien hebben we onze dievenklemmen en andere veiligheidsloten. God zelf is ons goed beveiligd huis. In Hem hoef je niet bang te zijn.

2 november: Zacharia 3

Je kunt je soms voor God diep schamen. 'Hij ziet mij aankomen', denk je. 'Voor de zoveelste keer vraag ik vergeving voor dezelfde fout.' Zoals je jezelf schaamt voor kleren, die je nog steeds niet schoon hebt kunnen krijgen. Die doe je dan ook weg.

Zacharia ziet de hogepriester Jozua in een vuil amtsgewaad. Dat is een symbool voor de vuilheid van Israël. Jozua presenteert Israël aan God.

Rechts van Jozua staat de satan en hij vaart fel tegen hem uit. Heel herkenbaar. Niet, dat wij bij zonde altijd aan de satan denken. Maar wij pleiten wel tegen onszelf.

God echter denkt hier anders over. 'Trek hem die vuile kleren uit', zo zegt Hij, ik kleed je in een feestelijk gewaad. Hoezo? Kan dat zomaar? Niet zomaar, al wordt de reden hier niet meegedeeld. Het is vooral ook een geweldig wonder. Als je bij vergeving telkens de reden daarvan noemt, kan het wonder ervan zomaar verdwijnen. Zo van: 'God vergeeft ons onze zonden, omdat Jezus voor ons gestorven is. Zo zit dat.' Dat is natuurlijk wel zo. Maar daarmee is het grote geheim van de vergeving niet uitputtend verklaard. Het blijft iets om stil van te worden.

Waarschijnlijk werd Zacharia dat ook. In elk geval liet hij zich volledig overtuigen. Dat blijkt uit zijn reactie: 'Ze zouden hem een nieuwe tulband moeten omdoen.' De tulband, met de woorden 'Heilig aan de HEER' is het belangrijkste teken van de priesterlijke waardigheid. Als God vergeeft, betekent dat volledig herstel.

3 november: Zacharia 4

Een bijzonder beeld. Wat zag de profeet precies?

Vergelijk het maar met een bokaal van goud, maar dan in het groot. Op de ronde, bovenste rand bevinden zich 7 olielampen. Rechts en links van deze bijzondere kandelaar staan olijfbomen, waarvan een tak via een buis voortdurend olijfolie in de bokaal laat vloeien. Gevolg: de 7 lampen gaan niet uit.

De kandelaar is het beeld van Israël. Hij stond al in de tabernakel vóór het voorhangsel. Het volk van God is het licht van de wereld en het schijnt ter ere van God. Dat mag ook van Israël worden verwacht in die tijd van na de ballingschap, al valt dat tegen, want de Israëlieten kunnen dus niet eens meer de moed opbrengen om het huis van God af te maken. Ook vandaag valt het wel eens tegen, als het erom gaat wat kinderen van God overhebben voor Hem. Wat doe je daaraan?

De boodschap die Zacharia brengen moet is duidelijk: "Niet door eigen kracht of macht zal hij (Zerubbabel) slagen, maar met de hulp van mijn geest." Wat je moet doen is: rustig doorgaan, zeggen wat je van God zeggen moet, het goede voorbeeld geven en verder het aan God overgeven, bidden om zijn zegen.

4 november: Zacharia 5

Twee bijzondere visioenen. Ik kies voor dat van het meelvat. Er zit een loden deksel op, dat open gaat. Er komt een vrouw uit, maar de engel die aan Zacharia uitleg geeft, duwt haar terug op de bodem van het vat. De vrouw staat symbool voor de verdorvenheid. Maar die verdorvenheid krijgt dus in Israël geen kans. De verdorvenheid wordt zelfs ver weggevierd. Engelen komen aanzweven. Ze pakken het vat op en nemen het met zich mee, hoog de lucht in. In Sinear, het land waar een groot aantal Israëlieten in ballingschap heeft gezeten, wordt het in een tempel op een voetstuk gezet.

Ging het vandaag maar zo gemakkelijk met de zonde in de kerk. In ieder geval kan God hetzelfde ook vandaag doen. Het is van groot belang, dat we veel van Hem verwachten.

5 november: Zacharia 6

Er zijn in Jeruzalem ballingen uit Babel op bezoek. De belangrijkste heten Cheldai, Tobia en Jedaja. Ze hebben geschenken meegenomen: veel goud en veel zilver. 'Van dat goud en dat zilver moet je een kroon laten maken', zegt God tegen de profeet Zacharia. Kan dat geschenk niet beter worden besteed? Er zijn toch genoeg armen in Jeruzalem?

Ik moet nu denken aan de tempel van Salomo, waar ook heel veel in geïnvesteerd is en aan kerkgebouwen vandaag die veel geld kosten. Als het om God gaat, kan het niet gauw genoeg zijn. Daarmee geef je aan, hoeveel Hij je waard is en hoe hoog je de dienst aan Hem waardeert.

De kroon van zilver en goud, die de hogepriester Jozua krijgt opgezet, is symbool van de Messias, die priester én koning zal zijn. Je mag er best veel voor over hebben, dat mensen hun hoop richten op Hem.

6 november: Zacharia 7

Een afvaardiging van Betel komt in Jeruzalem met een vraag. Alhoewel, eerst worden er offers gebracht om de weg te plaveien. Maar dan wordt toch ook de vraag zelf gesteld: 'Al jarenlang wordt er bij ons in de vijfde maand getreurd en gevast. Is het werkelijk nodig dat we dat blijven doen?'

De vraag is duidelijk. Het treuren en vasten heeft te maken met de val van Jeruzalem door de verovering door Nebukadnessar. Inmiddels is een groot aantal ballingen weer terug in Israël en vordert de tempelbouw.

God geeft evenwel geen antwoord op deze vraag. Hij stelt een tegenvraag: "Wanneer jullie in de vijfde en de zevende maand rouwen en vasten, nu al zeventig jaar lang, doe je dat dan werkelijk voor mij?" God komt ook met een opmerking: "Spreek eerlijk recht, wees goed en zorgzaam voor elkaar, onderdruk geen weduwen en wezen en ook geen vreemdelingen en armen, en wees er niet op uit om een ander kwaad te doen."

Ook dat is duidelijk. Wat heeft vasten en treuren voor zin, als het geen effect heeft in een handelen naar de geboden van God? Er is dus op dat moment een veel belangrijker vraag om over na te denken, hoe belangrijk overigens de gestelde vraag ook is.

Ik moest even denken aan de tweede kerkdienst, die langzamerhand leger wordt. Een belangrijke vraag is: wat moeten wij daarmee? Moeten we de wegblijvers vermanen, moeten we de tweede dienst een ander karakter geven, aantrekkelijk maken enzovoort.

Maar een veel belangrijker vraag is: hoe zitten wij in de kerk, als we er zijn en wat doen we in ons dagelijks leven met wat wij in de kerk te horen krijgen?

7 november: Zacharia 8:1-17

Zullen er op de nieuwe aarde ook oude mannen zijn, die bovendien een stok nodig hebben om op te leunen? Of heeft iedereen daar de gezegende leeftijd van een jaar of 30? En zijn er dan dus ook geen kinderen?

Als het om Gods nieuwe wereld gaat, is het moeilijk om je daar een idee van te vormen. Er is zo'n groot verschil tussen deze wereld en die! Het enige wat we kunnen doen is, aansluiten bij vandaag en van daaruit ons de meest ideale wereld voor de geest halen die we ons denken kunnen. Zo sluit God aan bij de voorstellingen van de Israëlieten. Het mooiste wat zij zich in de tijd van Zacharia kunnen voorstellen is: een grote rijkdom aan kinderen en dus toekomst voor het volk én daarvan tot op hoge ouderdom genieten.

Maar de belangrijkste vraag is of wij als christen nog idealen hebben. Verwachten wij ook iets van God, als het gaat om de kerk en om de invloed daarvan in de maatschappij?

8 november: Zacharia 8:18-23

Idealen, ja die worden in Zacharia aan het volk Israël voorgehouden.

Alle vastendagen veranderen in feestdagen. Waarom? Omdat Israël een heel bijzonder volk wordt, een volk dat wordt geëerd. Uit allerlei landen en steden komen mensen op dit volk af. Ze nemen elkaar mee naar Jeruzalem. "Ga met ons mee. Wij zijn op weg om eer te bewijzen aan de HEER van de hemelse machten en zijn gunst af te smeken." Onvoorstelbaar!

Maar als de Israëlieten in die tijd eens geweten hadden, dat talloze mensen uit de hele wereld, groter nog dan de hun bekende wereld, in hun God zouden gaan geloven; ze zouden het niet hebben kunnen geloven. Toch is het gebeurd.

Als dat gebeurd is, wat kan er dan allemaal niet nog meer gebeuren! Gewoon doorgaan, vertellen van God, antwoord geven op vragen, getuigen van je geloof. God kan echt veel meer dan je denkt.

9 november: Zacharia 9:1-11

God is sterk. Toch zou je dat niet altijd zeggen. Denk eens aan de Messias. Hij is nederig, doet zich niet gelden, rijdt niet op een paard, maar op een ezel. Het is eeuwen van tevoren voorspeld en het kwam eeuwen daarna precies uit, toen Jezus intocht hield in Jeruzalem.

Maar denk ook aan wat het volgen van deze Jezus inhoudt. Dan gaat het niet om spectaculaire dingen, om een explosieve groei van de kerk bijvoorbeeld, al kan die er best een keer zijn. Het zit hem in het eenvoudige, er zijn voor de ander, in liefde, in trouw en in groot geduld. Bij Jezus' intocht in Jeruzalem zie je God in zijn kracht. Als je deze Jezus volgt, mag je veel verwachten. Zo komt er vrede op aarde.

10 november: Zacharia 9:12-17

Er wordt wat afgevochten in het Oude Testament! Ook nu weer: "Ze zullen de vijand verslinden en zijn slingerstenen verbrijzelen, ze zullen zijn bloed drinken tot ze dronken zijn, tot ze ervan overlopen als een plengschaal en met bloed besmeurd zijn als de hoeken van een altaar." Gruwelijk!

Maar in de wereld van die tijd ontkom je er niet aan: je moet een keus maken. Als je vóór de één kiest, moet je tegen de ander kiezen. Er wordt nu eenmaal flink gevochten in die tijd.

Mooi is wel, hoe trots God is op Juda, Efraïm en Sion. Stel eens, dat Hij dat van ons zei: 'Pieter, Anne-marie, Johan en Corien: zij zijn instrumenten waar Ik iets mee kan!'

11 november: Psalm 143

Vijanden, de psalmen staan er vol van. Echte doodsvijanden. Het kan heel wel zijn, dat door hen het einde van je leven nadert. In ieder geval dompelen ze je in diepe ellende of ze maken je naam te schande.

Dat laatste kunnen we ons nog een beetje voorstellen, maar de andere mogelijkheden niet. Zo gaat geen mens met ons om. Wij zitten met heel andere problemen.

Maar problemen zijn er wel. En de God die betrokken is, als Hij ziet hoe het leven van zijn kind letterlijk wordt belaagd, is net zo goed betrokken als Hij merkt hoe ellendig een kind van Hem het heeft door de omstandigheden waarin het leeft.

Je mag dus altijd een beroep doen op God. In bescheidenheid. Je beseft, dat je niet volmaakt bent. In bereidheid om je te laten leiden door de Geest van God. Maar toch!

12 november: Zacharia 10

God kan trots zijn op zijn volk en Hij vergeet dan al het kwaad dat men heeft gedaan. "De HEER van de hemelse machten zal zich ontfermen over het volk van Juda, zijn kudde, en het tot zijn prachtig strijdros maken." Zo kan God vandaag ook trots zijn op zijn kerk. Al maakt Hij wel onderscheid. Als daar reden voor is, wordt Hij zelfs woedend, woedend op ieder die zijn macht misbruikt, zoals de slechte leiders van Israël. Maar ook vandaag kun je kerklid zijn of zelfs voorganger of leidinggevende én misbruik maken van je macht. Dan deel je dus niet in Gods trots op zijn volk.

13 november: Zacharia 11

God ziet zijn volk als één geheel. Zo kan Hij verontwaardigd zijn over Israël. Hij kan zich ook ontfermen over Israël. God kan vandaag ook kwaad zijn op een hele gemeente. Je realiseert je als lid van die gemeente ook, dat de sfeer in de kerk in kwestie niet goed is en dat je daar in feite allemaal debet aan bent. Niemand kan de schuld op een ander schuiven. Als je je dan met elkaar verootmoedigt en je ervaart daarna de genade van God, dan ervaar je die ook met elkaar.

Maar er kan in een gemeente ook groot onderling verschil zijn. De één heeft macht en de ander is het slachtoffer. Zo is het in Israël ook vaak geweest. Dan scheert God niet ieder over één kam, maar Hij komt op voor de zwakken. "Weid de schapen, die voor de slacht bestemd zijn." Weid ze. Kom voor ze op. Doe niet alsof je niets ziet.

14 november: Zacharia 12

"Op de dag dat alle volken op aarde tegen Jeruzalem oprukken, zal Ik van de stad een zware steen maken die de omringende volken bedwelmt."

Een heel bekende tekst, waarbij tegenwoordig ook vaak naar het huidige Israël gekeken wordt. Zijn er inderdaad geen momenten waarop dat land van alle kanten wordt bedreigd?

We moeten ons echter realiseren, wanneer deze profetie gesproken is. In een tijd waarin God nog maar één volk had, in een tijd waarin vooral bloedig gevochten werd, in een tijd waarin het soms zelfs gebeurde dat ieder tegen Israël was. Dan komt God daarvoor op. Dan is het inderdaad een steen, waaraan men zich vertilt.

Intussen is de geschiedenis verder gegaan. Jezus is gekomen. God richtte zich tot alle volken en heeft over heel de wereld zijn kinderen.

Toch blijft Hij dezelfde. En als je als christen of als christenen in ene bepaalde omgeving je opeens het mikpunt ziet worden van spot: het zal blijken dat men zich aan jou vertilt.

T.S. Huttenga, studentenpredikant Groningen

15 november: Zacharia 13

Zacharia 13 bestaat uit twee gedeelten: 1-6 en 7-9.

1-6: Voor valse profeten is geen toekomst; wel voor het brengen van het evangelie van verzoening. Die zal God Zelf ontsluiten (1). Voor vandaag kan gedacht aan het werk van Jezus, de Christus. Hem hebben we te belijden (Zie HC. vraag/ antwoord 32)

7-9: Lees hierbij Marc.14:27 (vgl. Mat.26:31). De vervulling zien we in wat Jezus is overkomen. Hij is de Herder, die geslagen moest worden vanwege onze zonden. Hier blijkt meteen zijn ware aard: altijd zorgzaam voor zijn schapen (Marcus 14:28). Hij gaat ons voor. Het komt voor ons op volgen aan. Dan behoren we tot Gods volk.

16 november: Zacharia 14:1-11

Wie zal erin slagen om deze profetische woorden helemaal te doorgronden? Hoe zal, wat hier staat, zich allemaal in de tijd voltrekken?

Eén ding is zeker: eens komt door 's HEREN ingrijpen de eindbeslissing. Geen mens kan Hem tegenhouden. Beven zullen de mens. Even machteloos als bij een aardbeving zal hij zich voelen (5; zie Amos 1:1). De grond valt onder onze voeten weg. Onheilspellend is die grote lange dag (7) voor wie op eigen benen dacht te kunnen staan (overweeg hierbij Amos 5:18-20). Toch gloort iets van licht (slot 7). Dat is nu typerend voor Gods handelen. Het Evangelie houdt altijd de boventoon. Lees alvast maar even door na vers 7.

17 november: Zacharia 14:12-21

Lees dit bijbelgedeelte eens via meerdere vertalingen, bijv. NBG '51 en NBV. Dan vallen nogal wat verschillen op! De 'Kanaäniet' (vers 21) bij de NBG is een 'handelaar' geworden bij de NBV!

Centraal in dit fascinerende bijbelgedeelte - laat het maar eens tot u/ jou doordringen - is dat de nieuwe wereld een andere zal zijn dan de nu bestaande. Zelfs het wereldse strijdpaard wordt aan God gewijd. Het wordt even heilig als de hogepriester (zie Ex. 28: 30). Kan het sterker gezegd? Deze nieuwe wereld is helemaal voor God. Eens wordt 'God alles in allen' (1 Kor. 15:28) aan Hem alleen de eer. Het leven wordt dan ook een compleet feest.

De profeet Zacharia wijst daarom naar de top van Israëls feesten: het loofhuttenfeest (16vv.). De oogst is dan helemaal binnen. Wat is God goed voor ons. Heerlijk is het om te mogen leven van zijn bescherming (zie Ps.27:5). Dit feest is ook het feest van de verzoening (de grote Verzoendag valt in dezelfde maand).

Wij mogen de lijn doortrekken naar Jezus die op het Loofhuttenfeest eens sprak: 'Indien iemand dorst heeft, hij kome tot Mij en drinke!' (Joh.7:37). Wereldwijd mag nu deze uitnodiging klinken. En van alle einden van de aarde zullen mensen de HERE der heerscharen aanbidden.

U/ jij drinkt toch ook uit de Bron van Levend water (Joh.4:14)?

18 november: Psalm 144

Zeker bij deze psalm blijkt dat er samenhang is tussen de 150 liederen die wij ontvangen hebben. Vooral Psalm 8 en 18 klinken mee (8 zie 144:3; 18 zie 144:1,2,6).

De dichter zit in grote moeite (11). Zonder Gods hulp klaart hij het niet. Daarom smeekt hij om Gods bijstand. Hij beseft dat hij dat niet verdiend heeft (3v.). Toch nadert hij tot de Machtige Rots (10). Ja, hij is zeker van Gods hulp. Hij zingt alvast van de komende overwinning (9). Over vertrouwen op God gesproken!

Het komt weer goed tot voor het eigen huisgezin (12), voor het land (13a) en het vee (13b, 14a). De strijd heeft eens een einde. Wat is een mens gelukkig met de hulp van deze Machtige! Gezang 28 (Gereformeerd Kerkboek) kan met overtuiging gezongen.

19 november: Ezra 7

Er gebeuren wonderen. Stelt u zich voor: vanuit Den Haag komt de opdracht én de financiële ondersteuning om een royaal kerkgebouw neer te zetten. Eindelijk uit de rode cijfers. Het is nog sterker. Ze sturen een gelovige en deskundige onderwijzer mee. Meteen is de predikantsvacature vervuld. Zoiets staat beschreven in Ezra 7.

Door koning Artaxerxes, wordt priester-schriftgeleerde Ezra rond 460 v. Chr. naar Jeruzalem gestuurd. Deze bekwame man moet daar orde op zaken stellen (25). Gods wet moet weer gekend en bemind worden (10) Hij wordt bepaald niet met lege handen gezonden (15vv.). Hij krijgt de vrije hand om het goud en zilver een passende bestemming te geven (20vv.) De tempeldienst moet volgens Gods regels kunnen verlopen. Dè God van de hemel (23) moet geëerd.

Ezra is vol dankbare verwondering over Gods goede hand, die zo duidelijk zichtbaar is.

Dat de erediensten in Nederland nog geregeld kunnen doorgaan, hoort ons ook tot het prijzen van God te brengen.

20 november: Ezra 8:1-20

Ezra gaat niet alleen terug. Uit allerlei families gaan mannen mee (1-20). Alleen bij inspectie - Ezra is een secure man - blijkt dat er geen Leviëten onder de reizigers zijn. Dat kan niet, want 'voor de tempel van onze God' zijn Leviëten onmisbaar.

We zien hier wat voor Ezra het meest wezenlijke is. Het gaat hem niet slechts om weer een bestaan te veroveren in het land van de vaders, maar om daar vooral samen de God van de vaders te dienen in zijn tempel. Nodig is daarvoor het door God gekozen dienstpersoneel uit de stam van Levi.

Door Gods goede hand (18) worden de juiste mensen gevonden.

21 november: Ezra 8:21-36

Ezra heeft een groot vertrouwen in God. De risicovolle reis naar Jeruzalem behoeft geen militaire escorte. Wel is volledige afhankelijkheid ten opzichte van God vereist. Daarom eerst vasten en gebed voor Gods bescherming onderweg.

Deze houding past christenen nog steeds, Joh.15:5!

Ze gaan met schatten beladen (24-30) naar Jeruzalem. Bewakers hiervan worden aangesteld. De reis kan nu beginnen en omgeven door Gods beschermende hand komen ze allemaal heelhuids aan op de plaats van bestemming.

Na drie dagen rust gaan ze aan de slag. Het goud en zilver vinden een plek in de tempel. Offers worden gebracht. Dat is temeer nodig omdat ze uit een onrein land komen.

De bevelschriften van koning Artaxerxes maken indruk (36). De plaatselijke autoriteiten geven hun volle medewerking. Wàt zal dit Ezra c.a. bemoedigd hebben!

22 november: Ezra 9:1-10:6

Ezra krijgt een vreselijke mededeling te horen. Van hoog tot laag is het volk Israël ontrouw geweest. Ze hebben meisjes uit Kanaän tot vrouw genomen. Dit was absoluut tegen Gods wil (Deut. 7:3,4). Totale afval bedreigt nu het hele volk. De kerk glijdt op deze wijze af naar de wereld.

Ezra is verbijsterd. Hij schaamt zich diep voor deze volkszonde. Hij durft amper tot God te spreken. Wàt hebben we - hij plaatst er zichzelf niet buiten - erg gezondigd. Er was wonderlijke genade bij God. Toch mochten nog velen terug uit ballingschap komen en nu onder die teruggekeerden deze zware misdaad. Komt dit ooit weer goed?

Zijn bittere klacht maakt bij velen indruk. Een zekere Sechanja erkent namens het volk dat ze vreselijk de fout zijn ingegaan. Hij ziet maar één uitweg: die vrouwen met al hun kinderen wegzenden. Ezra, neemt u s.v.p. het initiatief. Deze geschokte man heeft nog tijd van inkeer en bezinning nodig (6). Eerst moet bij heel het volk de ernst van hun zonde helder voor de aandacht komen.

23 november: Ezra 10:7-44

Het volk komt zelf in actie! Midden in de tijd van de winterregens staan ze rillend en trillend op het tempelplein. Ze voelen tot in hun botten dat het ernst is.

Ezra is ook volstrekt duidelijk. Er is trouwbreuk gepleegd. Die vrouwen van Kanaän mochten ze niet huwen. Dat was door de HERE verboden. Daarom moeten die weggezonden.

Het volk beaamt dat ze op grote schaal fouten hebben begaan (13). Precies moet uitgezocht wie zich hebben misgaan. Veel komt aan het licht. Tot binnen de hogepriesterlijke familie is op dit punt gezondigd.

Noem vandaag die Ezra geen fanatiekeling. Trouwen met een ongelovige blijft verkeerd in Gods ogen (2 Kor.6:14). Gods kinderen leven wel in de wereld, maar mogen zich niet verbinden met de wereld.

24 november: Ester 1

Het boek bijbelboek Ester is meer dan een spannend verhaal. Houd *Genesis 3:15* bij het lezen steeds voor de aandacht. Gods volk van toen werd aangevallen door de duivel en zijn handlangers. Maar God houdt zijn belofte!

Koning Ahasveros richt een feestmaal aan voor zijn hoge functionarissen. Als de wijn royaal heeft gevloeid, moet koningin Wasti maar eens laten zien hoe mooi ze is. Begrijpelijk dat ze dit weigert. De koning voelt zich genomen. Zo'n koningin geeft een slecht voorbeeld aan de andere vrouwen. Dus moet ze vernederd. De man zal haar heer en meester blijven (22).

Maar gaat het dan wel goed?

25 november: Ester 2:1-11

Koning Ahasveros ontwaakt uit zijn roes en ontdekt dat hij Wasti onherroepelijk kwijt is als koningin. Hier moet wat aan gedaan. Mooie meisjes worden geronseld. Zo ging dat toen in Perzië... Onder hen is Hadassa, de pleegdochter van de Jood Mordechaï.

God heeft dat meisje gezegend met uiterlijke schoonheid. Die gaat ergens toe dienen. Het volk Israël is een bijzonder volk. Via deze natie gaan Gods heilsbeloften schitteren. Lees maar door.

Mordechaï is in staat de stand van zaken rond het koninklijke hof te volgen. Wat gaat er met zijn mooie 'mirt' (betekenis van de naam Hadassa) gebeuren? Hoe gaat de God van Israël hier handelen?

26 november: Ester 2:12-23

Hadassa of te wel Ester (=ster) - die naam zal ze aan het hof gekregen hebben - maakt indruk op de koning. Ze straalt van nature (zie het slot van vers 15). Zij ontvangt de kroon en mag de plaats van Wasti innemen. Zo leidt God haar levensweg. De betekenis daarvan komt later aan het licht.

Mordechaï ontdekt een samenzwering. Vorsten hadden toen veel vijanden. Rijkdom en macht wekken altijd afgunst. Hij slaagt erin om dat verraderlijke plan door te geven aan Ester. Zò komt de koning het te weten. De twee samenzweerders - Bigtan en Teres, behorend tot de paleiswacht - worden ter dood veroordeeld. De kronieken leggen het vast voor later.

27 november: Psalm 145:1-9

Deze psalm is van a tot z (het Hebreeuwse alfabet komt letter na letter aan de orde; zie maar eens de Statenvertaling) een loflied. Soms is het echt tijd om alleen maar God te loven. De vragen en de klachten zet je buiten de deur. Je bent vol dank. Volledig onder de indruk van Gods trouw (vers 8 NBV).

Het is waard om dit eens echt tot je te laten doordringen. Het is toch een compleet wonder dat God het volhoudt met ons mensen? Dat Hij geduldig ons blijft roepen, daar kun je toch helemaal niet bij. Dat is toch echt niet te doorgronden (3) voor een mens. Maar het is waar. Denk maar even aan Golgota, aan Jezus, die daar aan dat vreselijke kruis hing voor ons zondige mensen. En Hij maakte het goed. Er is een volkomen verzoening voor al onze zonden! Voor die Koning ga je toch door de knieën? Kom laat ons op deze dag God loven en beloven om daar alle dagen van de week werk van te maken.

28 november: Psalm 145:10-21

In de NBV staat bij vers 13 een interessante notitie: 'De veertiende letter (noen) ontbreekt echter in de MT (= de Hebreeuwse grondtekst). Een Qumran-handschrift en sommige oude vertalingen lezen aanvullend: 'Betrouwbaar is de HEER in alles wat hij zegt, heel zijn schepping blijft hij trouw'.

Voor deze aanvulling valt veel te zeggen. Het past ook bij het geheel van de psalm. Omdat God trouw blijft heeft de schepping toekomst. De mens die dit beaamt mag horen onder Gods getrouwen (10). Je bent toch dwaas wanneer je deze trouwe God maar laat spreken?

Er is alle reden om God te loven en anderen daartoe op te roepen (12 en 21). Al zo velen zijn door Hem opgericht. Dat kan mensen vandaag ook overkomen. 'Allen die hem aanroepen is de HEER nabij, die hem roepen in vast vertrouwen' (18). Dat zei Jezus eens tot een Samaritaanse (Joh.4:24). Velen volgden haar in de erkenning van 'de redder van de wereld' (Joh. 4:42). Stem daarmee in.

29 november: Ester 3

Hamans ster aan het koninklijke hof stijgt. De koning zet hem boven alle anderen. Voor hem moet ieder knielen. Mordechaï weigert. Waarom? Dat niet knielen valt natuurlijk op en komt ook Haman ter ore. De man kan dat niet hebben en zint op wraak. Buigt die Jood Mordechaï niet voor mij, nu dan zal ik heel dat vreemde volk (8) treffen.

Hier komt de duivel naar voren sluipen. Dat aparte volk moet weg van de aardbodem. Dè Redder uit die natie mag er niet komen (Gen. 3:15!).

De plannen worden gesmeed. Na heel wat geharrewar - Haman moet bijna een vol jaar zijn woede inhouden - wordt bepaald dat het eindvonnis over heel het joodse volk op de 13 de van de 12 de maand zal uitgevoerd worden. Er dreigt groot onheil. Geen wonder dat de stad Susa waar veel Joden wonen in rep in roer raakt.

30 november: Ester 4

De spanning stijgt. Mordechai ziet de ernst van de tijd. Ester moet met spoed op de hoogte gebracht. Het vreselijke plan van Haman raakt ook haar! Ze komt secuur alles aan de weet (5vv.). Mordechai draagt haar op om de koning om genade te smeken. Ester beseft daarvan het risico. Geen mens mag ongeroepen bij de koning komen. Alleen als de vorst bij zo'n plotselinge ontmoeting je de gouden scepter toe steekt, overleef je dat. O, wat spannend.

Dan zegt Mordechai: 'Wie weet ben je juist koningin geworden met het oog op een tijd als deze' (14).

Dit geeft Ester -en ons!- te denken. Alleen... het gaat langs het scherp van de schede.

Vasten past zeker hier. Omkeer tot God is echt nodig.

M. H. de Boer, Hoogkerk

1 december: Ester 5: een riskant etentje

Ester raapt alle moed bij elkaar, kleedt zich in koninklijke statie en begeeft zich naar de binnenste voorhof van het koninklijk paleis. Daar wacht ze met bonzend hart tot Koning Ahasveros haar ziet, met in haar gedachten de woorden van Oom Mordechai: "Wie weet ben je juist koningin geworden met het oog op een tijd als deze" (4:14). Ze weet dat alle Joden in Susa met haar meeleven. Ze is bereid om voor haar volk te sterven, als het moet (4:16-17). Het gaat om de redding van haar volk uit de handen van Haman, de Amalekiet. En: de HERE zelf is met haar! Ook al wordt zijn Naam in het hele boek niet genoemd, Hij is voortdurend aanwezig. Dat geeft haar moed.

De koning is in een goede bui (uit de algemene geschiedenis weten we dat deze man heel nukkig kon zijn en er niet voor terugschrok om wie ook maar hem in de weg stond zonder vorm van proces te laten ombrengen). Hij is blij Ester te zien en wil haar alles wel geven. Op haar uitnodiging om bij haar te komen eten, samen met Haman, gaat hij meteen positief in. Hij heeft natuurlijk wel door dat Ester ergens heel erg mee zit. Maar, als zij er nog niet aan toe is om hem dat te vertellen, neemt hij ook de tweede uitnodiging aan. Morgen zal Ahasveros het horen. Afgesproken. En Haman, jodelend van plezier gaat hij naar huis en blaast zichzelf nog wat extra op. Alleen, die vervelende Mordechai vergalt hem zijn vreugde. Hangen zal hij. Ester slaakt een zucht van verlichting: tot zover is alles goed gegaan.

2 december: Ester 6: koninklijke eer voor ... Mordechai

Zou Ahasveros zich ongerust maken over zijn vrouw Ester? Hoe dan ook, hij kan niet slapen en laat zich voorlezen uit de koninklijke annalen. Hoe komt het zo uit: de koning hoort hoe Mordechai eens zijn leven heeft gered en hij wil hem daarvoor alsnog onderscheiden. En dat terwijl Haman zich juist bij hem aandient om hem toestemming te vragen voor Mordechai's executie. Het kan toch niet anders: God zelf heeft de regie van dit spel in handen. Hij gaat nu definitief afrekenen met Amalek, dat altijd al zijn verbondsvolk met de dood bedreigde.

"Wat moet er gedaan worden als de koning iemand eer wil bewijzen?" Haman - in de waan dat hij natuurlijk de man is die die koninklijke eer gaat krijgen - schildert spontaan de koning - en zichzelf! - een prachtig evenement voor ogen. Hij haalt echt alles uit de kast en ziet zichzelf al rondrijden als de koning zelf, helaas maar voor even. Maar dan komt de vreselijke dreun: "Doe dat met de Jood Mordechai!" Met nadruk zegt de koning: "Laat niets van wat u hebt voorgesteld achterwege." O, wat een ontstellende vernedering voor Haman. Zijn aartsvijand krijgt koninklijke eer. En hij is zijn dienaar. "Je zult het volledig van hem verliezen," voorspellen zijn vrienden hem. Hij hoeft nu natuurlijk niet meer bij de koning aan te komen met zijn moordplan. En voor het feestmaal bij Ester is hij echt niet meer in de stemming.

3 december: Ester 7: de executie van Haman

Weer eten Ahasveros en Haman bij Koningin Ester. Ahasveros ontspannen en vrolijk, bereid om Ester te plezieren; Haman boos en bitter, tot in het diepste van zijn ziel vernederd; Ester, hypernerveus maar vastberaden. Wanneer de koning opnieuw vraagt wat haar wens is, stort Ester haar hart uit, zonder angst voor de mogelijke gevolgen: "Mijn volk en ik zijn ten dode opgeschreven." Hoe dit voor haarzelf afloopt, het deert haar niet. Als haar volk maar gered wordt.

"Wie is die man?" vraagt de koning. Ester, zonder vrees, geeft antwoord: "Die ellendeling daar, Haman!" De koning loopt de tuin in om na te denken. Zou hij zich echt niet meer herinneren hoe hij Haman vrij spel gegeven had tegen het volk van Ester (3:10-11)? Maar hoe kan hij nu Hamans misdadige plan verijdelen? Als hij bij terugkomst Haman aan Esters voeten ziet liggen, gaat hij door het lint. Het is afgelopen met Haman: hij wordt opgehangen aan de paal die voor Mordechai bestemd was. In een paar uur tijd is een eind gekomen aan een eeuwenlange strijd van Amalek tegen Israël: Gods profetie is vervuld.

4 december: Ester 8:1-8: onherroepelijke ommekeer

Ineens zijn de rollen omgekeerd: Ester krijgt van de koning Hamans bezittingen cadeau, Mordechai ontvangt Hamans positie. Met de zegelring van de koning aan zijn vinger heeft hij nu het hele koninkrijk in zijn hand en kan hij zijn volk redden van de ondergang. De koning zelf geeft zijn fiat: "Wat geschreven is in naam van de koning en verzegeld met de zegelring van de koning, kan niet worden herroepen." Dat gold voor de uitroeiingswet van Haman. En dat zal ook gelden voor het tegenbevel van Mordechai.

Zo laat God de kansen keren voor zijn volk Israël. Na vroeger de redding uit Egypte, nu de redding van Amalek. Redding uit de klauwen van de duivel (beide landen zijn symbool van de slang).

NB, de positie van Haman als adviseur van de koning moet niet worden onderschat (vgl Achitofel en Chusai, adviseurs van David; ook: de wijzen van de farao in Mozes' dagen). Haman kan worden beschouwd als sacraal leider, tovenaars, hogepriester, die het contact met de goden onderhoudt. Het zou me niet verbazen, als hij – immers in Perzië – een expert in de astrologie is geweest. In de plaats van deze 'heiden' komt nu de Jood Mordechai, lid van Gods verbondsvolk. Inderdaad een grote ommekeer, alleen al in sfeer en instelling. Ahasveros was er op zijn minst tevreden mee.

5 december: Ester 8:9-17: redding voor de Joden en de volken

Mordechai laat er geen gras over groeien. Meteen na de grote verandering laat hij een bevelschrift schrijven en per expresse toesturen aan alle 127 provincies van het Perzische rijk, in ieders eigen schrift en taal (net als destijds dat van Haman). Het bevel is niet voor misverstand vatbaar en er is niemand die het niet ontvangt. Ook de Joden, het doelwit van Hamans wet, krijgen het apart bezorgd (zij wonen immers verstrooid tussen de andere volken, behalve dan de Joden die naar Juda en Jeruzalem zijn teruggekeerd en daar de tempel hebben herbouwd). Zo roept Mordechai in naam van Koning Ahasveros de dreigende holocaust een halt toe. De Joden mogen zich met alle middelen verdedigen. Ze mogen – op 13 Adar – hun vijanden tot de laatste man doden en hun bezittingen buitmaken, uit zelfverdediging.

Mordechai krijgt de hoogste eer. De stad Susa is opgetogen. De Joden zijn uitgelaten. Overal wordt feest gevierd. Meer nog: als gevolg van het tegenbevel van Ahasveros sluiten velen uit de andere volken zich bij de Joden aan. Ze zijn bang voor hun hachje. Om de dans te ontspringen worden zij Jood. De redding van de Joden betekent ook hun redding. Laat angst de volken drijven, het is God die dit allemaal bewerkt. Zo bereidt Hij de wereld van die dagen voor op de redding van de wereld die zal komen door zijn Zoon, de Heiland van de wereld.

6 december: Ester 9:1-19: rust!

Op 13 Nisan (1^e maand) – NB de dag voor Pesach, het feest van Israëls verlossing! – had Haman zijn dodelijke wet uitgevaardigd. Op 23 Siwan (3^e maand) liet Mordechai het tegenbevel uitgaan. De maand Adar breekt aan (12^e maand). De spanning stijgt ten top. Nog enkele dagen, dan gaat het gebeuren. Het? Wat?

13 Adar, de fatale datum voor Gods volk. Tenminste, dat is de bedoeling. Maar nee, het omgekeerde gebeurt: "het waren juist de Joden die hun belagers in hun macht kregen." De hele natie is bang, van laag tot hoog. De gouverneurs, de ambtenaren, ze steunen de Joden. Ze zijn allemaal beducht voor de invloed van Mordechai. Alle tegenstanders, onder wie de zonen van Haman, worden gedood. In totaal 75.000 mensen. De dag erna worden in de burcht van Susa nog meer tegenstanders geëxecuteerd, met de instemming van Koning Ahasveros. Hij staat volledig achter Ester en Mordechai en steunt de redding van hun volk, Gods volk.

14 Adar, net als 14 Nisan: een dag van rust, van feestmalen en feestvreugde (voor de Joden in Susa: 15 Adar). Het wordt een jaarlijkse gedenkdag. Elk jaar weer vieren de Joden feest en sturen elkaar leukernijen toe, omdat op 13 Adar God hun leven redde. Nee, dat was geen dag van brute wraak en grove plundering: alleen de misdadigers die nog steeds achter Haman stonden werden gedood. Hun bezittingen werden met geen vinger aangeraakt. Het ging alleen maar om redding, niet om verovering.

7 december: Ester 9:20-10:3: feest!

Droefheid is veranderd in vreugde, rouw in feest. Op bevel van Mordechai wordt het 'feest van de rust' een vast gebruik onder de Joden. Er wordt ook een naam gekozen voor dit bevrijdingsfeest: Poerim, naar het woord poer (lot), omdat de Amalekiet Haman het lot had laten werpen om de Joden uit te roeien. Zo wordt de herinnering aan deze dagen levend gehouden, generatie op generatie. Ester zelf vindt dit zo belangrijk dat ook zij hierover 'bindende voorschriften' geeft.

God heeft naar zijn volk omgezien en de dreiging weggenomen (vgl Ex.2:23-25). De dreiging is veranderd in het tegenovergestelde: de Joden staan in hoog aanzien en worden overal geëerd. Mordechai, in zijn hoge positie pal onder de koning (vgl Jozef in Egypte), staat borg voor het welzijn van zijn volk. Zo wijst hij vooruit naar de Christus, de grote Pleitbezorger, die komen zal om de wereld definitief te redden van de allergrootste booswicht, de duivel zelf. Het boek Ester laat zien dat zijn dagen geteld zijn. Er is eeuwige rust op komst!

PS – Hieronder volgen nog enkele historische gegevens met betrekking tot de in het boek Ester beschreven gebeurtenissen (tip: kijk ook eens op www.bijbelencultuur.nl, onder 'Ester'):

485–465 vC	Ahasveros (= Sasta I, Xerxes) regeert over Perzië, in de plaats van zijn vader Darius I (die de Joden toestemming gaf om verder te bouwen aan hun tempel, klaar in 516 vC). Ahasveros is een krachtig heerser die in staat is een groot rijk onder controle te houden, en daarnaast ook nog uit te breiden (hij valt Griekenland binnen). Hij is schatrijk, houdt graag grote feesten, is impulsief en brutaal. Het voorstel van Haman past bij zijn temperament.
479 vC	Ester wordt gekozen tot koningin in de plaats van Wasti. Uit alles blijkt dat Ahasveros haar zeer waardeerde, evenals trouwens haar oom, Mordechai (Wasti wordt later als 'koningin-moeder' in ere hersteld door Ahasveros' zoon en opvolger, Artasasta I (= Artaxerxes, 465-424 vC)).

474 vC	Haman beraamt zijn plan om de Joden uit te roeien. Dit plan wordt verijdeld door Ester en Mordechai. Op 13 Adar krijgen de Joden rust: het hele volk is hun welgezind, de tegenstanders worden uitgeschakeld. Sinds deze dag wordt jaarlijks op 14 en 15 Adar het Purimfeest gevierd.
458 vC	Ezra gaat naar Jeruzalem (Ezra 7:6-9).
445 vC	Nehemia, in dienst van Koning Artasasta I, gaat naar Jeruzalem (Neh. 1-2).

8 december: Psalm 146: de HEER is trouw in de grootste moeiten

Het Psalmboek eindigt met vijf Halleluja-liederen (146 t/m 150): allemaal beginnen en eindigen ze met de uitroep 'Halleluja!', 'Loof de HEER!' Het is een en al lof voor de God van Israël, die zijn naam Jahwe (HEER) waarmaakt: Hij is er altijd voor zijn volk.

Ps.146 bezingt de HEER als de God die al generaties lang – daarom heet Hij 'de God van Jakob' – voor zijn volk zorgt, levensreddend en levensgaranderend. Mensen kunnen elkaar uiteindelijk niet helpen: als de adem stopt, houdt alles op. Hoop op de levende God, de maker van alle leven. Ook al ervaar je in je leven de grootste moeite aan verdrukking, honger, gevangenschap, onrecht, of handicaps), Hij is trouw tot in eeuwigheid. Hij maakt alles nieuw. Want Hij is voor altijd koning! Dat geeft uitzicht. Loof Hem: Hij is jouw God, Jahwe!

9 december: Nehemia 1:1-2:10: Nehemia op reis voor het welzijn van Israël

Notitie vooraf: Wat het boek Nehemia verhaalt, vindt plaats na de geschiedenissen van Ester en Ezra en de profetieën van Haggai en Zacharia. De herbouw van de tempel is al ruim 70 jaar geleden voltooid. De gebeurtenissen in het boek Ester zijn 30 jaar achter de rug. En het is intussen 12 jaar geleden dat Ezra naar Jeruzalem vertrok.

AD 445 vC – Nehemia is als schenker in dienst van Koning Artaxerxes (= Artasasta; 465-424 vC; nu zijn 20^e regeringsjaar), in de burcht van Susa. Het verhaal van zijn broer Chanani over de penibele toestand in Jeruzalem – de Joden zijn het mikpunt van spot, de muur van Jeruzalem is afgebroken, de poorten zijn verbrand (krijgt Haman postuum toch nog zijn zin?) – brengt hem van de wijs. Hij barst in huilen uit, rouwt en vast dagenlang, en brengt de dagen biddend door. Hij pleit op Gods trouw, belijdt de zonden van zichzelf en alle Israëlieten: "Wij hebben u veel kwaad gedaan; wij hebben ons niet gehouden aan de geboden, voorschriften en rechtsregels die u aan Mozes, uw dienaar, hebt gegeven." Hij herinnert God aan zijn beloften: "Zij zijn (toch) uw volk." En hij vraagt Hem om zijn plannen te zegenen (Deo volente).

Intussen doet Nehemia gewoon zijn werk in het paleis. De koning merkt Nehemia's somberheid, en vraagt hem: "Wat mankeert eraan, Nehemia?" Nehemia vertelt wat hem dwarszit. Artaxerxes vraagt wat Nehemia wil. Nu, daarover heeft hij al veel nagedacht. Hij wil naar Jeruzalem gaan om de stad te herbouwen. De koning – met zijn lievelingsvrouw – reageert positief. Met allerlei officiële brieven van de koning op zak, vertrekt Nehemia en arriveert in Juda. Sanballat en Tobia zijn daarover zeer ontstemd. Zij moeten niets hebben van weldoeners voor Israël. Hun motto is: 'Weg met Israël!' Maar God beschermt Nehemia in de uitvoering zijn missie. Wat God wil, gebeurt altijd (inderdaad: Deo volente).

10 december: Nehemia 2:11-3:14: inspectie, voorstel, actie!

Helemaal niemand weet al van de plannen die God Nehemia heeft ingegeven voor Jeruzalem. Zelfs de stadsbestuurders niet. In het geheim ('s nachts) maakt hij een inspectieronde langs de neergehaalde muren en verbrande poorten, om eerst zichzelf te overtuigen van de deplorabele situatie. Pas dan geeft hij opening van zaken en komt hij met zijn voorstel: "Laten we de stadsmuur weer opbouwen, zodat we niet langer het mikpunt van spot zijn." Deze aansporing hebben ze nu net nodig om zich niet langer door de tegenstanders te laten intimideren: meteen pakken ze het werk voortvarend aan. En Sanballat, Tobia en Gesem mogen oprassen: er is in Jeruzalem niets dat aan hen herinnert.

Het werk wordt verdeeld: allerlei Israëlieten nemen een stuk van de muur of een van de poorten voor hun rekening. Een indrukwekkende lijst namen laat zien dat vele handen het werk licht maken. Samen gaan ze ervoor. En ze weten zich gesteerd door landvoogd Nehemia en – vooral – door de nabijheid van God. Nehemia heeft het gezegd: "Het is de God van de hemel die ons doet slagen."

11 december: Nehemia 3:15-38: fase 1: klaar (ondanks tegenwerking)

Ze weten niet van ophouden, al die met name genoemde mensen. Vol ijver werkt iedereen verder aan het herstel van 'zijn' stuk muur of poort. Het mooie is (en duidelijk zichtbaar voor de buitenstaanders): zo werken ze samen in een gesloten kring rond Jeruzalem. En rond de tempel van hun God. Ze vormen als het ware een levende muur, een muur van levende stenen (vgl 1 Petr.2:5). Nog altijd kennen wij hun namen, een prachtige herinnering. Stones of remembrance.

Maar o wee, Sanballat, Tobia en hun trawanten laten het er niet bij zitten. Ze proberen een bres te slaan in de hechte samenwerking. Ze gaan schelden, sarren, kleineren: "Wat zielig, die gammele muurtjes!" Maar God zelf beschermt zijn volk, op hun aanhoudend gebed. In een mum van tijd is de hele muur klaar tot op halve hoogte.

12 december: Nehemia 4:1-17: verder met de troffel in de ene, de speer in de andere hand

Sanballat en Tobia ronselen een grote groep handlangers – Arabieren, Ammonieten en Asdodieten (Filiblistijnen) > het zijn evenals eerder en later altijd de omliggende volken die het bestaan van Israël niet willen accepteren – om met geweld verwarring te stichten. Ze voeren charges uit, met het gevolg dat een aantal Joden inderdaad bang wordt en wil afhaken.

Maar Nehemia roept ze op om niet bang te zijn: "Wees niet bang voor hen, denk aan de grote en geduchte Heer."

De vijanden worden verdreven en het opbouwwerk gaat door. De ene helft is aan het bouwen, de andere helft houdt gewapend de wacht. In de ene hand houden ze de troffel, in de andere hand de speer. Het werk is beslist zwaar: "Geen ogenblik waren we uit de kleren," schrijft Nehemia. Ze zijn voortdurend op hun hoede, en laten zich niet bang maken.

Een dergelijke situatie heb ik meegemaakt in Jakarta waar ik drie jaar lang als docent de Theologische Hogeschool SETIA heb mogen dienen. Tijdens de bouw van een nieuw internaat, werd door de lokale moslims 's nachts afgebroken wat overdag was opgebouwd. Ze wilden die christenen niet bij hen op de stoep. Onder bewaking van de politie is de bouw toen voltooid.

13 december: Nehemia 5: werk pro Deo!

Wat nu? Gemopper en geklaag! Meteen denk je terug aan Israël in de woestijn: nog maar net bevrijd uit Egypte sloegen ze aan het muiten. Ze kwamen met hun eisen, of anders ... Maar nee, dat is hier absoluut niet het geval. De klachten waarmee ze bij Nehemia komen zijn terecht. Door corruptie en uitbuiting van de kant van hun eigen volksgenoten heeft de Joodse bevolking in Juda en Jeruzalem echt geen leven. Meteen treedt Nehemia op: "Wat u doet is niet goed." Hun reactie: ze zwijgen. En ze beloven onder ede niets meer te vorderen, maar alles terug te geven. Dat doen ze. En ze loven daarbij de HEER!

Laat Nehemia hen (en ons) allemaal tot voorbeeld zijn. Niet om geprezen te worden, maar om te laten zien hoe Gods kinderen zich gedragen als 'dienaar': beter te geven dan te ontvangen (vergelijk Paulus en andere 'voorgangers'). Nooit heeft Nehemia een vergoeding verlangd voor zijn werk als gouverneur. Hij zette de schouders eronder zonder winstbejag. Nog sterker: hij betaalde uit eigen portemonnee het levensonderhoud van een grote groep medewerkers. Nehemia's werk was Pro Deo!

14 december: Nehemia 6: de muur is klaar!

Sanballat en de zijnen gooien het nu over een andere boeg. Tot vier keer toe proberen ze Nehemia over te halen voor het plegen van overleg elders (denk weer aan Paulus). Ze willen hem afzonderen en dan te grazen nemen. Maar opnieuw mislukt hun opzet. Nehemia heeft belangrijk werk te doen en gaat niet op hun verzoeken in. Dan komen ze met een volgend, toch wel gevaarlijk dreigement (met opzet in een niet-verzegelde, dat is open brief die door iedereen te lezen is): ze zullen de koning wel es even vertellen dat Nehemia verraad pleegt en zelf koning wil worden. En zo gaat het maar door. Maar Nehemia laat zich niet uit het veld slaan, ook niet door een paar ingehuurde valse profeten. Hij weet dat God met hem is.

Maar dan komt het bericht: De muur is klaar! Binnen twee maanden is de hele klus geklaard. Ondanks alle verzet en bangmakerij. En nu gebeurt het omgekeerde: de vijanden worden bang en voelen zich klein. Dat is maar goed ook. Tegen God begin je niets. Als Hij erachter staat, eindigt alle werk met succes. Zijn plannen komen uit, wat men er ook tegen begint. Dat zal iedere rebel moeten erkennen, tot eigen schade. Iedere gelovige zal het blij belijden en Gods naam grootmaken.

15 december: Psalm 147: de HEER is groot en oppermachtig

Het tweede van de vijf Halleluja-liederen ter afsluiting van het Psalmboek. In deze psalm wordt God bezongen als de Almachtige, die regeert over hemel en aarde. De God die alles gemaakt heeft en die ook alles – tot in de kleinste details – onderhoudt, bewaart en verzorgt, is jouw lieve Vader (zie Heidelbergse Catechismus, Zondagen 9 en 10). Een ster, een sneeuwvlok, een grasspriet, een regenbui, de galop van een sterk paard ontgaan Hem niet. Natuurlijk niet: ze zijn uit zijn inzicht voortgekomen. Des te meer oog heeft Hij voor zijn verbondsvolk. Hij maakt zijn woorden aan Jakob bekend, zijn wetten en voorschriften aan Israël. Die machtige God heeft zich aan jou verbonden als Vader. Bij Hem ben je je leven zeker. Kun je je nu nog stil houden?! Hef voor de HEER een hymne aan. Loof Hem: Hij is jouw God, Jahwe!

H. Venema, Onnen

16 december: Nehemia 7:1-38

Jeruzalem kan niet zonder poorten. Ongure figuren moet de toegang worden ontzegd. Deze stad dient secuur verdedigd. Betrouwbare en godvrezende manschappen zijn hier voor nodig. Jeruzalem is niet zo maar een stad!

Zo past ook toezicht binnen de kerk. De wereld mag er niet domineren. Geweerd dient een ongelovige levenswandel. Gehoord en bewaard behoort het Woord. Dat gaat niet zonder ouderlingen.

Wel muren om een forse ruimte. Bouwgrond is er te over, alleen bewoners zijn er maar mondjesmaat. Dat mag niet zo blijven. Juist deze stad heeft inwoners nodig.

God geeft Nehemia verstand om dit te gaan regelen. Het geloof is van belang voor de alledaagse dingen. Ze vinden een register met namen van hen die enige tijd geleden uit Babel zijn teruggekeerd. Een lange rij namen volgt.

17 december: Nehemia 7:39-72a

De rij gaat maar door. Samen zo'n 42.360 personen. Met hen kan Jeruzalem worden opgebouwd. Hier lezen we een namenlijst van overlevenden. Vaak hebben we op aarde te maken met een lijst van overledenen, een dodenlijst (bijvoorbeeld bij een aardbeving of als gevolg van een vliegtuigongeluk). Maar deze mensen zijn teruggekeerd. Ze wonen weer levend en wel in het beloofde land.

Er zijn ook priesters en levieten bij. De tempel kan dus weer functioneren! Er zijn 148 tempelzangers onder deze grote groep, dus het lied kan klinken! Er is voldoende kundig personeel en niet te vergeten een royale schat (69vv.).

Gods werk gaat door. De dienst van de verzoening komt echt weer op gang. Wàt is God goed voor mensen. Voor Hem telt ieder. Daarom zijn namenlijsten in de bijbel minder saai dan wij vaak denken. En eens... gaat het nog veel breder worden. Psalm 87 tekent dat ook voor ons uit.

18 december: Nehemia 7:72b-8:18

De voorlezing van de wet -urenlang!- maakt veel los bij het volk. Zij ontdekken waar bij hen de fout zit. Ze hebben er diep verdriet over. O, wat hebben wij de HEER bedroefd.

Maar nu mag er feest worden gevierd. Uitbundig. Het is tijd om te genieten van Gods bescherming (zie Ps. 27:5). Die bewaring was er immers in de woestijn en die zal er blijven voor ieder die begeert te schuilen bij de Almachtige.

Ze horen lezen over het Loofhuttenfeest. Het is er precies de tijd voor. Dus maken ze loofhutten. Er is alle reden voor het vieren van het feest van Gods bescherming en van zijn gulle hand, die hen royaal heeft voorzien van alles wat ze nodig hadden. Lees Leviticus 23:39-43 en Deuteronomium 16:13-15 hier eens bij. De vervulling van het Loofhuttenfeest ligt in Christus (Openbaring 7:9-17).

Denk eens door over Johannes 7:37-39. De Heilige Geest wil ons vervullen van Jezus. Dat is het mooiste wat een mens kan overkomen.

19 december: Nehemia 9:1-21

Een mens moet tijd nemen voor inkeer en boete. Ieder heeft reden tot schuldbelijdenis. Daar kom je wel achter als de woorden van de wet gelezen worden! Israël in elk geval wel. Juist dit brengt tot lofprijzing. Het is immers een groot wonder dat de HEER blijft omzien naar een schuldig en zondig volk.

Heel de historie vanaf Abraham komt in dit bijbelgedeelte tot leven. God sloot met die man een verbond en ieder moet weten dat de HEER zijn beloften gestand doet. Ze kwamen op wonderlijke wijze vrij uit Egypte en werden met krachtige hand geleid door de woestijn. Licht in de nacht en bescherming overdag. En dat ondanks eigen weerbarstigheid. Eens maakten ze immers een gouden kalf. (Ex. 32). Toch liet God hen niet vallen. Waar vindt een mens zo'n genadige Beschermmer?

20 december: Nehemia 9:22-37

Dit gebed ontroert. Het is zo eerlijk over de geschiedenis. Afval wordt niet verzwegen. Deze bidder erkent ontrouw. Dat is heel wat voor een mens. Hoe eerlijk zijn wij? Zijn wij bereid onze ontrouw met ronde woorden te belijden?

Deze bidder noemt en roemt Gods genadig ingrijpen. Als een mens uit zijn ellende roept tot God, dan is de hemel niet van koper. Dan daagt hulp. De zwarte nacht gaat over in een lichte dag.

Dat is ook de hoop van deze eerlijke bidder nu het volk in grote ellende (37) leeft. Komen we er ooit weer boven uit? Maar... onze God is groot, sterk en geducht (32). Hij blijft barmhartig. Jezus tekent God als een Vader die op de uitkijk staat (Lucas 15:20). Vanuit de verte ziet Hij het verloren kind, dat schuld wil belijden, aankomen. Dan zijn er open armen. Nog altijd.

21 december: Nehemia 10:1-40

Geloof stelt de daad. Dat komt hier zonneklaar aan het licht. Het is de begeerte van het volk dat de tempeldienst blijft. 'Nooit zullen wij de tempel van onze God verwaarlozen' (40).

Deze verklaring wordt zwart op wit gesteld. De eerst die ondertekent is Nehemia. Oversten, priesters, levieten volgen. Ja, het hele volk stelt zich er achter (28vv.). De wet, die Mozes van God ontving, wordt regel. Zo wil men leven.

Dus: een nee tegen gemengde huwelijke (30), eerbiediging van de sabbat (31) en er zal worden gezorgd voor het onderhoud van de priesters en de levieten.

Hoe menens is het bij ons? Kan bij ons het kerkelijke leven goede doorgang vinden? Tonen we met de daad dat we ontzag voor God hebben?

22 december: Psalm 148

Halleluja van begin tot eind.

Alles en iedereen staat onder de HEER. De Schepper is hoogverheven bij wie en wat dan ook. Daarom past het dat alles Hem looft.

Dit geldt de bewoners van de hemel. Dit God prijzen past hen onderweg. Engelen waar ook naar uitgezonden hebben dit goed voor hun aandacht te houden. Ze staan immers in dienst van de Allerhoogste.

Ja, echt de Allerhoogste. Heel het heelal –met zon, maan en sterren– dient Hem hulde te bewijzen. Dit raakt ook de schepselen op aarde. Dieren en planten. Heel de schepping is er tot vreugde van God en doet zijn geweldigheid aan het licht komen (lees eens artikel 2 van de Nederlandse Geloofsbelijdenis!). Vanzelfsprekend kan het schepsel naar Gods beeld niet achterblijven. Die dient zelfs voorop te gaan in het Halleluja. Daar vaart de mens voor altijd wel bij. Soli Deo Gloria.

23 december: Nehemia 11

Jeruzalem is de heilige stad (1,18). 'Holy City', zo klinkt het vandaag nog in vele liederen. Waarom? Omdat het er zo ideaal wonen is? Dat kon je zeker vroeger niet zeggen. Liever woonden ze op het plateland. Daar was immers hun eigen grond. Daar kon je zitten onder eigen wijnstok en vijgenboom. Jeruzalem was vol huizen en had weinig akkergrond. De woestijn reikte tot aan de poort.

Toch raakte de stad vol. Toch verlangden velen om juist daar te wonen. Waarom?

Het was de plek die God had uitgekozen. Hij begeerde Sion tot zijn woning (Psalm 132:18). Op de berg Sion, het hoogste punt van Jeruzalem verrees de tempel. Daar kwam de verzoening tot stand. Je kunt toch nergens beter wonen? Je bent nergens op aarde zo dicht bij de HEER van de hemelse machten (Psalm 84).

Verlangt u ook om dicht bij God te leven? Dat kan nu overal in de wereld (lees maar Joh. 4:21vv. waar Jezus dat zelf zegt). God zoekt bidders vanuit de dagelijkse werkplek en graag hoort Hij hun lied.

24 december: Nehemia 12:1-43

Een hoofdstuk vol namen. Het valt voor ons snelle Westelingen niet mee om de aandacht erbij te houden. Wat hebben wij nu aan zo'n bijbelgedeelte? Het zijn toch allemaal onbekenden voor ons?

Toch is het minder saai dan wij denken. Overall koren en muziek. De mensen zijn zo blij als de muur van Jeruzalem er eindelijk staat. Tot ver buiten de muren is de feestvreugde te horen. (43). Het wil ook de eeuwen doorklinken. De koren en de mensen komen immers in het huis Gods. God wil wonen bij de mensen! Geweldig! Immanuël = God met ons.

Heilige Abend zeggen onze Oosterburen. Morgen is het Kerstfeest. God komt ons verlossend nabij.

25 december: Nehemia 12:44-13:14

Eén zinnetje kan je treffen: 'Juda schepte namelijk vreugde in de priesters en de levieten die dienst deden' (44b). Wanneer wij blij zijn over de voortgang van de kerk, komt het met de bijdragen voor de kerk wel in orde. Wie Jezus als zijn Heer en Heiland erkent, is zorgzaam voor de werkers in Jezus' naam.

Maar het kan met ons mensen snel weer mis gaan. Kerkmensen verkleinen soms de afstand tot de wereld (1-3) of gaan zichzelf op een voetstuk zetten (4,5). Als Nehemia dat ontdekt, handelt hij resoluut. De tempel is Gods heilig huis! Dat moet ook in de gemeente van Christus bedacht. Wij leven in de kerk op heilige grond.

Wat goed dat wij zondige mensen weer terecht kunnen komen door de komst van Gods Zoon in het vlees. Lees vandaag op de eerste Kerstdag eens artikel 20 van de Nederlandse Geloofsbelijdenis.

26 december: Nehemia 13:15-31

Nehemia heeft een scherpe blik. Hij ziet dat zijn volksgenoten op de sabbat druk aan het werk zijn. De handel tiert welig. De Tyriërs slaan hun slag op Israëls rustdag. Dit moet stoppen. Daarom doet Nehemia de poort naar de wereld dicht.

Er is nog meer mis. Van hoog tot laag zijn vrouwen van buiten gehuwd. Het gevolg is dat de kinderen weg groeien van het geloof. Zo gaat dat. Ook dat moet stoppen. 'Jullie weten toch wel hoe het zelfs met koning Salomo is mis gegaan?' zegt Nehemia.

Gods volk staat wel in de wereld, maar is niet van de wereld. Juist Jezus bad daarom zijn Vader: 'Bewaar hen in mijn naam' (Joh.17:11vv.). Daarom kunnen wij heilig leven op aarde.

27 december: Maleachi 1

Het laatste profetenboek staat op ons leesrooster. Maleachi is een bode van God, die tot in onze tijd spreekt. Aanspreekt vanwege zijn sterk appèl.

Meteen moet hij opvallende dingen spreken (hij staat in dienst van God; dat betekent ook zijn naam). 'Ik heb jullie lief' (2a). Zo sterk ligt dat tussen God en zijn volk! Hij kiest in liefde mensen uit. Maar wat is de reactie van die mensen? Ze durfden toen te zeggen: 'Waaruit blijkt die liefde dan?' (2b). Slaat God nu de deur dicht? Nee. Hij wijst op de woestenij van Edom/Ezau. Zo werkt dus Gods toorn zich uit in de tijd. Waarschuwend voor wie geen oog heeft voor Gods liefde.

Er volgt nog een opvallend woord. God is als een vader (6). Maar waar is de eerbied van de kinderen? Ze doen maar wat slordig met de offers. Dat doet toch geen ander volk met hun goden? Bedenk dus snel dat niemand zo machtig is als 'de HEER van de hemelse machten'.

28 december: Maleachi 2:1-16

Het wordt ernst. Aan het nageslacht van Levi was de onderwijzing uit de wet toevertrouwd (Deut. 17:9). Waren ze daarin trouw bezig, dan zou hun leven opbloeien. Eerst ging het prachtig. Ware kennis vloeide via hun lippen. Maar dat is nu verleden tijd. Zulke geestelijke leiders zullen geminacht worden. Waardeloos zijn hun praatjes.

In vers 10-16 volgt een scherp woord over de ontrouw in het huwelijk. Het kwaad van de echtbreuk verdraagt God niet lezen we terecht in het huwelijksformulier. In Israël ging het in de tijd van Maleachi mis. Zelfs zo erg dat men de eigen vrouw wegzond om een heidense vrouw te trouwen. Dat is spelen met je leven (16). Maar hoe trouw zijn wij? Hoe ver gaat onze inzet voor het gesloten huwelijk? We konden wel eens heel hard 'de kracht van de Heilige Geest' (weer uit ons huwelijksformulier) nodig hebben.

29 december: Maleachi 2:17-3:12

Wij mensen kunnen God met ons gepraat irriteren. Als wij zeggen: het maakt niet uit als wij de HEER dienen. Wat koop je daar nu voor? Je hebt daar niets aan. Pas op, zo luidt de profetie: Ik zend eens de bode. Door hem komt dan de definitieve scheiding onder de mensen. Dat zal ook dwars door mijn volk heen gaan. Jezus gebruikt deze profetie (3:1). In Mat. 11:10, Mark. 1:2 en Luk. 7:27 kunnen wij dat lezen. Dit profetenwoord heeft dus alles met Hem te maken! Door Jezus valt de beslissing. Het is de mens geraden voor Hem te buigen. Voor wie dit weigert, barst straks alles stuk.

Toch blijft de profeet Maleachi een verkondiger van Gods redding (6-12). Wie hartelijk God dient, krijgt een vorstelijk bestaan. Die mag wonen in een heerlijk land (12). Voor eeuwig. Het leven ontbot voor die mens paradijselijk (Openb.21:5 en 22:2-5). Wat doet u? Buig jij voor Jezus? Erkennen wij Hem als onze Heer en Heiland?

30 december: Maleachi 3:13-24

Heeft het dienen van de HEER wel zin? Moet je zien hoe goed het de mensen zonder God gaat. Dit is inderdaad een bezoeking voor de vromen. Daar kun we best mee zitten. Dat mag ook, mits we maar ontzag houden voor de HEER. Blijf zeggen: eens zal mijn God recht doen. Dat zal gebeuren. Zeker komt de dag die verschil gaat maken 'tussen mensen die God gehoorzamen en wie dat niet doen.' (18). De hoogmoedige pratens zullen verschroeid worden, maar de ootmoedige belijders schitteren in Gods licht. Ze gaan huppelen als kalveren die na maanden in de wei mogen (20). Het komt wonderlijk goed voor wie eerbiedig luistert naar Gods onderricht dat al via de dienst van Mozes is aangereikt. Bent u daar rijk mee?

31 december: Psalm 149 en 150

Na 4 jaar Bijbelleesrooster (!) zijn we bij het slotakkoord van de Psalmen aangekomen. Het Halleluja galmt door Psalm 149 en 150. Het Godlof past uitnemend bij de mensenmond. Muziek mag dat krachtig ondersteunen. Welluidend en vol variatie. Heerlijk maakt God eens alle dingen nieuw (Openb. 21:5a). De zonde is dan spoorloos. De zondaar kan nooit in het koninkrijk van de hemel komen, maar de nederrigen van hart ontvangen het gratis.

Groots mag onze verwachting zijn. God zal over alles en allen regeren (1Kor. 15:28). Het Godlof zal de nieuwe aarde en hemel vervullen. De vruchteloosheid van de schepping (Rom. 8:20) is daar volstrekt uit de tijd. Het herboren paradijs gaat heel Gods vernieuwde schepping omvatten. Verrukkelijk! Het ligt voor ons nog achter de horizon. We kunnen er nog niet bij, maar God zal het zeker klaren. Na Golgota is Gods heilsplan niet meer te stoppen. 'Alles wat adem heeft, looft de HEER'. Dat slotakkoord bekoort. Roept verlangen wakker naar de toekomst die God geeft. Halleluja!

M. H. de Boer, Hoogkerk